

Epistola către Tit (2)

Capitolul 2

Cuprinsul

CELE CUVENITE ÎNVĂȚĂTURII SĂNĂTOASE	1
(3) Punerea în practică a învățaturii sănătoase (Tit 2.1-10).....	1
(a) Prin bătrâni și tineri (Tit 2.1-8).....	1
(b) Prin robi (Tit 2.9-10)	18
(4) Conținutul învățaturii sănătoase (Tit 2.11-15).....	27
(a) Pentru timpul prezent (Tit 2.11-12)	27
(b) Pentru timpurile viitoare (Tit 2.13-15)	38

CELE CUVENITE ÎNVĂȚĂTURII SĂNĂTOASE

(3) Punerea în practică a învățaturii sănătoase (Tit 2.1-10)

(a) Prin bătrâni și tineri (Tit 2.1-8)

Tit 2.1-2: Dar tu vorbește cele cuvenite învățaturii sănătoase: ca bărbații în vârstă să fie cumpătați, demni, chibzuiți, sănătoși în credință, în dragoste, în răbdare.

Dar tu vorbește cele cuvenite învățaturii sănătoase

În primul capitol, apostolul a expus în primele versete conținutul minunat al învățaturii sănătoase, iar apoi i-a poruncit lui Tit cum trebuie aplicată această învățătură sănătoasă, și anume prin rânduirea unor bătrâni care să-i mustre pe împotriviți (Tit 1.9) și să-i mustre aspru (să-i pedepsească) și pe amăgitori (Tit 1.13). În capitolul de față vedem, desigur, că nu este necesar doar să-i muștrăm pe alții cu învățătura sănătoasă, ci și să trăim noi înșine în conformitate cu această învățătură sănătoasă. Aceasta este, de altfel, în același timp cea mai bună protecție împotriva învățăturilor false: atunci când credinciosul arată ce efect are învățătura sănătoasă în propria sa viață, el găsește astfel, în același timp, cel mai bun argument împotriva consecințelor dezastruoase ale învățăturilor rele. De aceea, Tit nu primește doar sarcina de a propovădui și de a pune în practică învățătura sănătoasă și de a-i însărcina și pe alții cu aceasta, ci, la fel ca Timotei, primește și misiunea de a-i îndemna pe credincioși să urmărească lucrurile care, conform învățaturii sănătoase, erau potrivite pentru viața lor practică. Aici nu este vorba, așadar, de darea de învățătură, așa cum se întâmplă în capitolul 1 (aici nu scrie: „Învăță pe alții ceea ce se cuvine conform învățaturii sănătoase”), ci de lucrarea minunată pe care trebuia să o desfășoare printre credincioșii din Creta. Prin „vorbi” (*lalo*) nu se referă doar la vorbirea în public, deoarece cuvântul grecesc indică și vorbirea în relațiile cotidiene și în discuțiile personale din case.

Capitolul 2

Sensul versetului 1 nu este că Tit ar fi trebuit să vorbească astfel încât ceea ce spunea să fie în conformitate cu învățătura sănătoasă. Îndemnul nu i se adresa lui, ci celor cărora el trebuia să le ofere îngrijirea pastorală: el trebuia să le prezinte lucrurile („ce” este la plural) care se potrivesc cu învățătura sănătoasă. Ceea ce urmează clarifică aceasta, mai ales Tit 2.15:

„Vorbește acestea și îndeamnă și muștră cu toată autoritatea.” El trebuia să spună lucrurile care, de fapt, decurg de la sine dintr-o viață creștină sănătoasă, deoarece învățătura sănătoasă fusese acceptată. Cine recunoaște această învățătură trebuie să se și poarte așa cum se cuvine acestei învățături. Acestea sunt două chestiuni diferite.

Ceea ce se cuvine unui credincios conform învățăturii sănătoase nu se aplică încă și altuia. În casa lui Dumnezeu există, într-adevăr, diferite grupuri de credincioși, de exemplu în funcție de vârstă, sex și poziție socială. Există bătrâni și tineri, există bărbați și femei și există robi și stăpâni. Pentru aceștia există și îndemnuri diferite. Și în alte epistole (Efeseni; Coloseni; 1 Petru) găsim îndemnuri separate pentru aceste grupuri diferite de credincioși; există însă o diferență marcantă: acolo credincioșii sunt adresați direct, în timp ce în Epistola către Tit nu se vorbește direct credincioșilor, ci apostolul dă instrucțiuni cu privire la modul în care Tit trebuie să-i îndemne. Nu avem de-a face cu o epistolă adresată întregii biserici, ci cu o epistolă personală. Acest fapt are câteva consecințe: în Epistola către Efeseni, în cea către Coloseni și în prima Epistolă a lui Petru sunt adresate mai întâi grupurile care trebuie să se supună (femeile, copiii, robii), deoarece pentru ei este deosebit de important să-și ocupe locul corect, de subordonare. În Epistola către Tit, însă, credincioșii nu sunt adresați colectiv, ci Tit are sarcina de a-i sfătui personal, iar accentul se pune pe faptul că cei aflați în poziții superioare (bărbații, cei mai în vârstă) trebuie să-și înțeleagă responsabilitatea față de cei care li se supun. De aceea, Tit (care probabil este încă destul de tânăr) este îndemnat să devină el însuși un model pentru tinerii bărbați (Tit 2.6-7). Este de remarcat faptul că lui Tit nu i se încredințează sarcina de a îndemna pe femeile tinere. Această sarcină le revine femeilor mai în vârstă, deoarece nu ar fi potrivit ca el să o facă și ar putea da naștere la bârfe dacă ar proceda astfel.

Este de cea mai mare importanță ca fiecare credincios să-și ocupe în practică locul pe care Dumnezeu l-a așezat, cu o atitudine corectă, astfel încât nimeni să nu gândească despre sine mai presus decât se cuvine (Romani 12.3), ci toți să se supună unii altora în frica lui Hristos (Efeseni 5.21). Toate relațiile unii cu alții în Casa lui Dumnezeu se bazează direct pe învățătura sănătoasă, și de aceea nu este de mirare că neglijarea sau prăbușirea acestor relații în istoria creștinătății a mers adesea mână în mână cu abandonarea învățăturii sănătoase. Cel mai potrivit exemplu este poziția femeii. Se mărturisește adesea, pe bună dreptate, că în Hristos nu există nici bărbat, nici femeie (adică nu există nicio diferență; Galateni 3.28), dar aceasta este valabil „în Hristos”; în viața publică, conform Scripturii, există o diferență clară de statut. Oriunde este vorba de asumarea responsabilității, de conducere și de luarea deciziilor, femeia trece în plan secund. Aceasta este valabil atât în căsătorie (Efeseni 5.22; Coloseni 3.18; 1 Petru 3.1), în strângerile laolaltă ale bisericii (1 Corinteni 11.1-16; 14.34-38), cât și în alte locuri unde se predică Cuvântul (1 Timotei 2.11-15). Nu este locul aici să abordăm acest subiect în detaliu, dar este important să înțelegem că, atunci când o femeie ocupă o poziție spirituală superioară bărbatului (de exemplu, în familie), chiar dacă femeia ar fi mult mai spirituală decât bărbatul, acest fapt este întotdeauna în detrimentul familiei. Chiar și într-un astfel de caz, femeia ar trebui să încerce să-l câștige pe bărbat *fără cuvinte* (1 Petru 3.1). Aceeași situație nesănătoasă am putea-o observa dacă, într-o biserică, frații mai tineri

(chiar dacă ar fi mult mai spirituali) ar ocupa o poziție dominantă față de cei mai în vârstă și nu s-ar mai supune acestora (1 Petru 5.5).

Tocmai curente creștine, care s-au îndepărtat cel mai mult de învățătura sănătoasă, sunt adesea asociate cu numele unor femei. Să ne gândim la Știința Creștină (Mary Baker Eddy), la Teosofie (Helena Blavatsky și, mai târziu, Annie Besant), la Adventiștii de Ziua a Șaptea (Ellen White), la spiritismul modern (Kate Fox), la Mișcarea Penticostală (cu exemplul extrem al lui Aimee McPherson), la secta „Casa lui David” (Mary Purnell), la Evangelisch-Johannische Kirche (Gretchen Müller) și la altele. Desigur, se întâmplă și situația inversă, și anume aceea în care nu femeia, ci bărbatul își arogă o poziție care nu-i revine și ocupă un loc dictatorial în Casa lui Dumnezeu. Aici este suficient să menționăm papalitatea, dar și marile secte apostate, precum mormonii, Martorii lui Iehova și Biserica Nou-Apostolică.

Sănătatea trupului depinde de echilibrul corect dintre părțile sale. Când acest echilibru este perturbat, se părăsește ceea ce se cuvine învățaturii sănătoase, iar decăderea începe imediat. Se pretinde dreptul la o astfel de perturbare, invocând așa-zisa libertate creștină, fără a înțelege că adevărata libertate se exercită numai prin păstrarea ordinii morale, pe care Dumnezeu a dat-o în Cuvântul Său. Astfel, libertatea este folosită ca pretext pentru poftele cărnii și ca paravan pentru rău (Galateni 5.13; 1 Petru 2.16). Aceasta se poate întâmpla în două moduri, în ambele sensuri. Se poate îngredi libertatea (care este libertatea Duhului Sfânt! 2 Corinteni 3.17; Romani 8.2,14-15) subordonându-te Legii (compară cu Romani 7.6) sau introducând alte rânduieli carnale, cum ar fi, de exemplu, un regulament bisericesc sau o liturghie. Cealaltă extremă constă în transformarea libertății în desfrânare, prin ignorarea ordinii morale a lui Dumnezeu. În primul caz, cei care au fost rânduiți de Domnul ca daruri ale Bisericii sunt adesea desconsiderați și li se astupă gura, în timp ce în al doilea caz, celor care ar trebui să tacă li se acordă uneori chiar un loc care îi revine numai lui Hristos. Calea îngustă, undeva între aceste extreme, este „ceea ce se cuvine învățaturii sănătoase”.

Ca bărbații în vârstă să fie cumpătați

Prima grupă menționată îi cuprinde pe bătrâni, care ocupă locul cel mai important în Casa lui Dumnezeu. „Bătrânii” (acesta este *un* cuvânt pe care îl mai găsim în Luca 1.18 și Filimon 9) au o poziție demnă și de responsabilitate; bărbații mai tineri îi privesc cu admirație și îi consideră modele de urmat. Ei așteaptă de la ei, datorită vârstei lor, o înțelepciune creștină și o cumpătare, care lor înșiși le lipsesc adesea. De aceea, bătrânii trebuie în primul rând să fie „cumpătați”. Multe dintre aceste calități menționate aici sunt, desigur, virtuți care ar prinde bine *tuturor* credincioșilor. Astfel, suntem cu toții chemați să fim cumpătați (1 Tesaloniceni 5.6,8; 1 Petru 1.13; 4.6; 5.8), și chiar și un bărbat mai tânăr, precum Timotei, trebuie să fie cumpătat (2 Timotei 4.5). Însă, mai presus de toate, trebuie să fie cumpătați cei care se bucură de cea mai mare considerație. De aceea, și supraveghetorii trebuie să fie cumpătați, precum și soțiile diaconilor (1 Timotei 3.2,11). Cuvântul înseamnă, de fapt, „fără substanțe narcotice”; compară cu Tit 2.3 în ceea ce privește femeile în vârstă. Într-adevăr, chiar și în sensul literal, nu se cuvine ca un bărbat în vârstă să exagereze cu mâncarea și băutura; să ne gândim la Noe (Geneza 9.20-21) și la Isaac (Geneza 25.28; 27.4). Totuși, sensul este în principal figurativ: bărbatul în vârstă nu trebuie să se lase condus de poftele care caracterizează tinerețea (2 Timotei 2.22), să nu fie desfrânat și pătimaș, ci cumpătat și moderat. El nu trebuie să se lase condus de tot ceea ce ar putea întrista Duhul, astfel încât voia Domnului să nu mai poată fi distinsă clar (compară cu Efeseni 5.17-18).

Demn, chibzuit

El trebuie să fie, de asemenea, „demn”. El trebuie să fie unul pe care să-l poți admira, care nu este ușuratic în lucrurile vieții, ci demn de apreciere, fără vorbărie prostească sau nesăbuită (Efeseni 5.3-4). El trebuie să fie un om serios, cu seriozitate în toate lucrurile, demn în comportare și îmbrăcăminte. Același lucru se cere atât diaconilor și femeilor (1 Timotei 3.8,11), cât și tuturor credincioșilor (Filipeni 4.8). Faptul că bătrânii trebuie să fie și „chibzuiți” este un aspect de cea mai mare importanță pentru toți credincioșii (Tit 2.5-6,12), mai ales pentru supraveghetori (Tit 1.8). Este semnul distinctiv al unei stări sufletești echilibrate, care izvorăște din cumpătare și stăpânire de sine.

Sănătoși în credință

Se spune apoi că bătrânii trebuie să fie sănătoși în credință, în dragoste și în răbdare. Dacă punem răbdarea în legătură cu speranța (compară cu Romani 5.4; 8.25; 15.4), atunci avem și aici bine-cunoscuta triadă a credinței, speranței și dragostei (1 Corinteni 13.13; Galateni 5.5-6; Coloseni 1.4-5; 1 Tesaloniceni 1.3; 1 Petru 1.3-9; compară cu 1 Timotei 6.11; 2 Timotei 3.10; Apocalipsa 2.19). „A fi sănătos în credință” indică o sănătate morală în înțelegerea adevărurilor credinței. „Credința” apare aici cu articolul hotărât, deci este vorba despre ceea ce se crede. Fratele mai în vârstă trebuie să se fi exersat în a distinge diferitele adevăruri cu un anumit echilibru. El nu trebuie să prefere un anumit adevăr în detrimentul altuia. Credinciosul trebuie, de exemplu, atât să-L slujească pe Dumnezeu, cât și să-L aștepte pe Fiul Său din cer (1 Tesaloniceni 1.9,10). Dacă s-ar limita doar la a sluji, aceasta ar putea duce la excesele menționate în Matei 24.48-49, iar dacă s-ar limita doar la a aștepta, ar cădea în greșeala descrisă în 2 Tesaloniceni 3.10-12. De asemenea, este foarte periculos să ascuți mai degrabă de un învățător decât de altul. Se riscă atunci să se cadă în abaterile din 1 Corinteni 1.12; 3.4-5 și 2 Timotei 4.3. În toate lucrurile trebuie păstrat echilibrul corect.

În dragoste, în răbdare

Aceasta este valabil și pentru dragoste. Și aici există pericolul de a-l iubi pe un frate mai mult decât pe altul, pentru că ne este mai simpatic. Trebuie însă să iubim întreaga frățietate (compară cu 1 Petru 2.17). Credincioșii din Tesalonic îi iubeau pe toți frații care se aflau în toată Macedonia (1 Tesaloniceni 4.9-10). Dragostea sănătoasă nu înseamnă a fi excesiv de iubitor, ci a fi sincer (Romani 12.9; 1 Petru 1.22); nu cu cuvinte sau cu limba, ci în fapte și în adevăr (1 Ioan 3.18). Acest fapt din urmă arată, de asemenea, că dragostea sănătoasă nu se manifestă niciodată în detrimentul adevărului, ci aplică dreptatea (1 Corinteni 13.6; 2 Timotei 2.22). A fi sănătos în credință și în dragoste va atrage cu siguranță necazuri. De aceea avem nevoie și de răbdare (Romani 5.1-3; 2 Corinteni 1.6; Evrei 10.36; Iacov 1.3). Și în acest sens, bătrânii trebuie să fie sănătoși, ceea ce înseamnă, ca întotdeauna: echilibrați. Răbdarea se referă la răbdarea și energia cu care sunt trăite încercările, precum și la dorința de a atinge scopul final. Dacă credinciosul ar detesta încercările și ar dori venirea Domnului, pentru a fi eliberat de orice suferință, el nu ar mai fi sănătos în răbdare. Și la fel de puțin ar fi în cazul dacă atenția lui ar fi îndreptată exclusiv spre dobândirea în curând a lucrurilor cerești, astfel încât să-și neglijeze viața pământească. Învățătura sănătoasă este Hristos. A face ceea ce se cuvine învățaturii sănătoase și a fi sănătos în credință, în dragoste și în răbdare înseamnă, așadar, a trăi cu Hristos, în supunere față de voia Sa, și a trăi *pentru* Hristos, spre onoarea și glorificarea Sa.

Tit 2.3-5: ... de asemenea, ca femeile în vârstă să fie în toată purtarea lor, așa cum se cuvine femeilor sfinte, nu defăimătoare, nu robite de vin mult, învățând de bine, ca să le deprindă pe cele tinere să-și iubească soții, să iubească și copiii, să fie chibzuite, curate, gospodine, bune, supuse soților lor, ca să nu fie vorbit de rău Cuvântul lui Dumnezeu.

De asemenea, și femeile în vârstă

După îndemnurile adresate bărbaților în vârstă urmează, desigur, cele pe care Tit trebuia să le adreseze femeilor în vârstă. Ele trebuiau să fie „de asemenea”, exact ca bărbații în vârstă, echilibrate și chibzuite în comportamentul lor. Cuvântul pentru „femeie în vârstă” apare în Noul Testament doar aici. De altfel, acest verset este, în ceea ce privește textul de bază, un verset cu totul special, deoarece conține în total patru cuvinte pe care nu le mai găsim nicăieri în Noul Testament: „femeie în vârstă”, „purtare”, „așa cum se cuvine sfințeniei” (un singur cuvânt) și „învățătoare ale binelui” (tot un singur cuvânt).

În purtarea lor, așa cum se cuvine unei stări sfinte

Cuvântul pentru „purtare” (*katastêma*) se referă la tot ceea ce ține de aspectul exterior, precum și de poziția și comportarea în viață. Așadar, aceasta este mai mult decât îmbrăcămintea (*katastolê*) din 1 Timotei 2.9, la care se face referire și în 1 Petru 3.3-4. În întreaga lor ținută, în cuvintele lor, în comportamentul și purtarea lor, în îmbrăcămintă și podoabe, femeile în vârstă trebuiau să se arate demne de slujirea în Locul Sfânt. Acesta este, de fapt, sensul expresiei „așa cum se cuvine femeilor sfinte”. Literalmente, înseamnă: „demn de Sfânt” (*hieroprepês*), ceea ce ne amintește direct de versetul 1: „cele cuvenite învățaturii sănătoase” (*prepo*). Prin „Sfânt” se înțelege, așadar, „Locul Sfânt”, „lucrurile sfinte” sau chiar „cei care slujesc în Locul Sfânt”, adică preoții (compară cu traducerea NBG). Compară cuvintele înrudite *hieron*, complexul Templului (nu Locul Sfânt propriu-zis, care este *naos*), care apar în Evangheliile, în Faptele Apostolilor și, de asemenea, în 1 Corinteni 9.13, precum și *hiereus*, cuvântul bine-cunoscut pentru preot. Substantivul adjectival este *hieros*, „sfânt”, care apare doar în 2 Timotei 3.15 și 1 Corinteni 9.13; ultimul verset are următorul sens: „ceea ce este sfânt”, este ceea ce este consacrat lui Dumnezeu în Templu (compară cu „Sfintele Scrieri” din 2 Timotei 3.15) și ceea ce este slujit de preoți. Aici avem, așadar, un al treilea cuvânt pentru „sfânt”, pe lângă cele două menționate în studiul versetului din Tit 1.8. Aceste trei cuvinte pot fi caracterizate după cum urmează: *hagios* = „pus deoparte pentru Dumnezeu” (stare interioară); *hosios* = „pios”, „drept”; *hieros* = „consacrat/dedicat lui Dumnezeu” (slujire exterioară).

În creștinism, clasa preotească nu este formată dintr-o anumită familie, ci toți credincioșii constituie o preoție sfântă (*hierateuma hagian*; 1 Petru 2.5), și toți pot intra cu îndrăzneală în Locul Preasfânt pentru a-și îndeplini slujba preotească (Evrei 10.19). Toți au primit un dar al harului în ceea ce privește slujirea lui Dumnezeu (Romani 12.6-8; 1 Petru 4.10-11). De aceea, femeile în vârstă trebuie să se comporte în această slujire pentru Dumnezeu, ba chiar în întreaga lor purtare, astfel încât atitudinea lor să fie în armonie cu caracterul măreț al misiunii lor preoțești. Femeile sunt mai expuse riscului de a eșua în acest sens decât bărbații, deoarece pericolul influențelor lumești în ceea ce privește îmbrăcămintea și comportamentul lor este pur și simplu mai mare pentru ele decât pentru bărbați. Prin urmare, este de înțeles că tocmai femeile, nu bărbații, sunt cele care, în Noul Testament, sunt mereu îndemnate în ceea ce privește înfățișarea lor exterioară, mai ales în privința îmbrăcămintei (1 Timotei 2; 1 Petru 3). În plus, femeile în vârstă sunt, la rândul lor, mai expuse riscului decât femeile tinere,

Capitolul 2

deoarece, în ciuda experienței lor de viață, firea (carnea) lor nu s-a îmbunătățit, ci este încă la fel de stricată ca în tinerețe, iar efectele acestei firi se remarcă mai mult la femeile în vârstă și dau un motiv mai mare de batjocură decât în cazul femeilor tinere.

Nu defăimătoare

La fel se întâmplă și cu defăimarea. Și aceasta este mult mai urât femeilor în vârstă decât femeilor tinere, în timp ce femeile sunt mai expuse riscului în această privință decât bărbații. Calvin a scris: „Bârfa este o boală a femeilor, care se agravează odată cu vârsta.” Femeile își lasă mai repede sentimentele să se manifeste, ceea ce, cu regret, se poate exprima prin faptul că îi condamnă prea repede pe alții cu limba lor. În cazul bărbaților, pericolul nu rezidă atât în sentimentele lor, cât în agresivitatea lor; nu limba lor, ci mâinile lor. De aceea, *ei* sunt avertizați ca mâinile, pe care le ridică la rugăciune, trebuie să fie sfinte (sau curate), fără mânie și certuri, în timp ce femeilor li se atrage atenția în mod special asupra îmbrăcămintei lor și asupra pericolelor limbii (1 Timotei 2.8-12). Un anumit abuz al limbii este, prin urmare, denumit și prin expresia „mituri băbești” (1 Timotei 4.7). Și soțiile diaconilor sunt îndemnate să nu fie defăimătoare (1 Timotei 3.11). Deși defăimarea este în primul rând un pericol pentru femei, ea este menționată ca o trăsătură generală a oamenilor din zilele de pe urmă (2 Timotei 3.3). Cuvântul „a defăima” este demn de remarcat, deoarece în textul original acesta este *diabolos*, care, cu excepția celor trei pasaje menționate, este tradus pretutindeni prin cuvântul (derivat din acesta) „diavol”. Cuvântul exprimă, așadar, o trăsătură de caracter a lui satan, ceea ce face ca puterea îndemnului adresat femeilor în vârstă să fie cu atât mai mare. Diavolul este cel mai mare „defăimător”, tatăl minciunii (Ioan 8.44), acuzatorul fraților (Apocalipsa 12.10), cel care l-a defăimat în mod deosebit pe Iov (Iov 1.6-11; 2.1-5) și pe Iosua (Zaharia 3.1-3) înaintea lui Dumnezeu și l-a acuzat pe Dumnezeu înaintea Evei (Geneza 3.1-5). Așadar, este o chestiune serioasă când credincioșii îi acuză pe alții pe nedrept și îi incriminează, deoarece astfel se alătură lui satan și seamănă cu singurul om care a fost numit vreodată „diavol”: Iuda (Ioan 6.70), cel care a vândut sânge nevinovat (Matei 27.4).

Nu robite de vin mult

Un alt pericol care pândește femeile în vârstă este vinul. În Tit 1.7, supraveghetorii au fost deja avertizați să nu se dedea la vin, însă pentru surorile mai în vârstă, apostolul vede pericolul ca ele nu doar să se dedea vinului, ci chiar să fie roabe ale vinului. Acest pericol este, desigur, cu atât mai mare în regiunile în care se cultivă vița de vie. Petru descrie cum națiunile trăiesc în desfrâu, pofte, beție, orgii, beții și idolatrie fără de lege (1 Petru 4.3). Pe lângă aceasta, există însă și un pericol deosebit pentru persoanele în vârstă, care se confruntă adesea cu o sănătate șubredă și cu afecțiuni legate de vârstă, pentru care vinul are un efect calmant și întăritor. Unui tânăr precum Timotei i se recomandă să bea puțin vin pentru stomac și pentru slăbiciunile recurente (1 Timotei 5.23). Cu cât mai mult pentru persoanele în vârstă, cărora le putem aplica cuvintele lui Solomon: „Dați băutură tare celui care este gata să piară și vin celui cu sufletul amărât” (Proverbe 31.6). Toate acestea sunt în regulă: Pavel nu interzice consumul de vin, ci doar consumul excesiv de vin. S-ar putea ca o femeie în vârstă să-și folosească sănătatea șubredă ca pretext pentru a-și ascunde pofta excesivă de vin, ceea ce ar fi o mărturie foarte proastă pentru ea. Consumul de vin nu este greșit, dar orice lucru care acaparează inima în detrimentul învățăturii sănătoase este cu siguranță greșit și nepotrivit pentru cei care ar trebui să fie exemple pentru cei mai tineri.

Învățând de bine

Acest ultim aspect ne conduce la următorul punct: Tit nu trebuia să adreseze femeilor în vârstă doar îndemnuri negative, ci și pozitive. Ele nu mai aveau de întreținut o familie și erau mult mai puțin ocupate cu treburile casnice decât femeile tinere, astfel încât aveau ocazia să se dedice frumoasei sarcini rezervate femeilor în vârstă, și anume să învețe pe alții ce este bine. Și aceasta în domeniul care le revine femeilor în vârstă, și anume, în special, îndrumarea practică a surorilor tinere. Nu lui Tit îi revine sarcina de a le învăța pe femeile tinere, ci femeile în vârstă trebuie să facă ceea ce ele știu să facă mai bine decât el: să se comporte cu încredere față de femeile tinere, să le fie un model practic și să le poată transmite din experiența lor.

Cuvântul *kalodidaskalos* înseamnă „învățător(oare) al binelui” și apare doar aici. *Didaskalos* este cuvântul obișnuit pentru „învățător” (cum ar fi, de exemplu, în Ioan 3.2,10; 1 Corinteni 12.28-29; Efeseni 4.11). Cuvântul „bine” (*kalos*) ne atrage atenția. În Tit 2.5 găsim, de asemenea, „bun”, dar acolo este vorba de *ágathos*. La fel, observăm diferența atunci când se vorbește despre „faptele bune”. În Tit 1.16 se spune *ergon ágathon* (singular), exact ca în Tit 3.1, însă în Tit 2.7,14 și 3.8,14 apare *kalon ergon* (cazul al doilea, plural). Deși această diferență este dificil de exprimat în traducere, diferența din textul sursă este cu siguranță semnificativă. Cuvântul *ágathos* exprimă ceea ce este bun prin natura și compoziția sa și are, prin urmare, un efect pozitiv și binefăcător. Astfel, supraveghetorul ar trebui să iubească ce este bun (Tit 1.8), adică să urmărească ceea ce era util și salutar, iar robii ar trebui, de asemenea, să dea dovadă de toată credincioșia (Tit 2.10), adică o credincioșie care să-I fie de folos Domnului. În schimb, *kalos* se referă la ceea ce este bun și frumos în sine (vezi, de exemplu, Romani 7.16; 1 Timotei 4.4); așa cum apare la sfârșitul versetului din Tit 3.8. Practicarea faptelor bune („frumoase”) se potrivește oamenilor (adică este frumos și nobil în sine) și, în același timp, este util pentru oameni. Astfel, *kala erga* sunt fapte care sunt curate din punct de vedere moral, nobile și demne de laudă în sine, în timp ce *ergon ágathon* este o faptă care are un efect bun și salutar. Se află la singular, deoarece se referă la fapte concrete și salutare. Pluralul de la *kala erga* indică o întreagă atitudine de viață, care ar trebui să fie de un înalt nivel moral și etic și demnă de luat în seamă. Prin aceasta devine clar și ce era „binele” pe care femeile mai în vârstă trebuiau să-l dea ca învățătură. Ele trebuiau să le arate tinerelor femei un mod de viață moral și cuviincios și să-l trăiască ele însele, o purtare care se potrivește cu învățătura sănătoasă (Tit 1.1), ba chiar care este o oglindire a învățăturii sănatoase trăite în interior. Chiar și comportamentul femeilor în vârstă ar trebui să fie în concordanță cu lucrurile sfinte.

Ca să le deprindă pe cele tinere

Tit 2.4 confirmă faptul că domeniul de activitate al femeilor în vârstă se limitează la femeile mai tinere. Desigur, ele pot fi de folos *tuturor* credincioșilor, atunci când este vorba de îngrijirea materială, așa cum au făcut Marta, Dorca și femeile din Galileea (Luca 8.1-3; compară cu 1 Timotei 5.9-10). Însă când vine vorba de instruire, de „a învăța pe alții”, atunci domeniul lor de activitate este mai restrâns. Din 1 Timotei 2.11-12 vedem că femeii nu i se permite să-l învețe pe bărbat, ceea ce ar însemna să domine asupra lui. Ea trebuie să se lase învățată și să fie supusă în tăcere. Dacă aceasta este valabil în general, cu atât mai mult este valabil în cadrul strănerilor laolaltă ale bisericii (adunării), despre care se spune că femeile trebuie să tacă acolo, în timp ce ceilalți pot veni cu o învățătură (1 Corinteni 14.26). Față de

femeile tinere, însă, ele au cu siguranță o sarcină de îndrumare. În acest sens, ele sunt în multe privințe mai în măsură decât bărbații, deoarece aceștia nu pot interveni în multe probleme (în special cele specifice femeilor). Această îndrumare se desfășoară, în mod firesc, mai ales la nivel practic (așa cum reiese și din Tit 2.4), deoarece învățătura se desfășoară în special în cadrul bisericii, și anume prin intermediul învățătorilor pe care Domnul i-a dat bisericii (Efeseni 4.11-16). Femeile în vârstă nu ar trebui să predea învățătura sănătoasă, ci ceea ce se cuvine învățaturii sănătoase.

Îndrumarea, pe care femeile în vârstă ar trebui să o ofere tinerelor femei, este mai detaliată decât îndemnul, care erau adresate chiar femeilor în vârstă. Aceasta este de înțeles: femeile tinere se află încă în plină viață, sunt foarte ocupate cu familiile lor și cu treburile zilnice și nu au încă experiența de viață a femeilor mai în vârstă. Cu toate acestea, ele nu au nevoie doar de mai multe îndemnuri decât femeile în vârstă, deoarece din această detaliere putem recunoaște cu siguranță importanța pe care o are familia și rolul femeii în cadrul acesteia în Cuvântul lui Dumnezeu, așa cum vedem adesea în Scriptură. Cu siguranță nu este întâmplător faptul că sarcina femeii tinere este descrisă aici în șapte puncte. Nu este o sarcină de rang inferior, ci una desăvârșită în ochii lui Dumnezeu. În întreaga noastră societate, căsătoria și familia sunt aproape singurele instituții care datează din perioada de dinaintea căderii în păcat și, prin urmare, nu sunt consecințe ale păcatului. Toate celelalte elemente ale ordinii sociale sunt, direct sau indirect, consecințe ale păcatului, cum ar fi, de exemplu, împărțirea în popoare și limbi, întemeierea cetăților, instituirea autorităților naționale, regionale și locale etc. Totuși, poziția familiei și cea a femeii au legătură directă cu ordinea creației lui Dumnezeu și sunt, prin urmare, mult superioare păcatului, deși sunt stricate de acesta. De aceea, observăm întotdeauna că, acolo unde aceste teme sunt abordate în Noul Testament, ele sunt plasate imediat într-un context mai larg pe fundalul ordinii creației lui Dumnezeu. Astfel, instituirea căsătoriei din Geneza 2.24 este citată de mai multe ori în Noul Testament (Matei 19.5-6; Marcu 10.8; 1 Corinteni 6.16; Efeseni 5.31). Chiar și un aspect simplu, precum acoperirea capului și părul lung al femeii, este legat direct de poziția și creația bărbatului și a femeii, de natură, de îngeri și de gloria lui Dumnezeu (1 Corinteni 11.2-16). Și în alte pasaje, poziția femeii este pusă în legătură cu creația (1 Timotei 2.11-15).

Învățând (în olandeză: a sfătui cu insistență, a băga în cap)

Vedem, așadar, că rolul femeii în ceea ce privește buna funcționare a gospodăriei și a familiei nu este doar o chestiune secundară, ci are o importanță deosebită. Femeile în vârstă ar trebui, prin urmare, să le „baga în cap” femeilor mai tinere regulile corespunzătoare. Acest cuvânt (care apare doar aici) este derivat, în limba greacă, din *sophron*, „cumpătat”, astfel încât sensul de bază este: „a face pe cineva să fie cumpătat”, „a face pe cineva să aibă o minte sănătoasă”, de aceea „a face apel la mintea sănătoasă a cuiva” și, prin urmare, „a forma un comportament sănătos și o judecată sănătoasă”, astfel încât tinerele femei să fie în măsură să respecte îndemnul care urmează. Aceste îndemnuri vizează în primul rând crearea unei atmosfere de dragoste în familie, în primul rând și în mod esențial între soț și soție și, ulterior, între părinți (aici mama) și copii. Deși credința creștină vorbește despre lucruri cerești, ea nu exclude niciodată lucrurile pământești, care decurg din ordinea creației lui Dumnezeu. Putem observa aceasta, de exemplu, în poruncile din Faptele apostolilor 15.20, dar este valabil și în înclinațiile naturale; da, deoarece acum adevărul a fost revelat, se arată că dragostea dintre soț și soție este chiar o imagine în oglindă a dragostei dintre Hristos și Biserică (Efeseni 5.25-33).

Lucrurile cerești prevalează asupra celor lumești: cine se căsătorește face bine (căci Dumnezeu a rânduit așa), dar cine nu se căsătorește face mai bine (căci chemarea și starea noastră sunt cerești, iar în cer nu se căsătorește nimeni; Luca 20.35; 1 Corinteni 7.38). Astfel se păstrează ceea ce era dinainte de căderea în păcat, dar se dă ceva mai bun pe lângă aceasta, în timp ce vechiul este ridicat la un nivel superior, prin unirea cu Hristos și cu Biserica Sa.

Să-și iubească soții

În acest context, prima îndemnare adresată tinerelor femei este foarte remarcabilă. Ele trebuie să „își iubească soții” sau, mai exact, să fie „iubitoare de bărbați” (*philandros*, de la *phileo* = „a iubi” și *andres* = „bărbați”). Ca atâtea cuvinte din acest pasaj, acest cuvânt special apare doar aici. Cuvântul *phileo* este cunoscut în general, deoarece apare în multe cuvinte străine precum filosofic (iubitor de înțelepciune), filantropic (iubitor de oameni) etc. Este un cuvânt folosit de obicei pentru iubirea față de oameni și nu pentru Dumnezeu (cu excepția versetului din Ioan 5.20 și a expresiei „dragostea de oameni” din Tit 3.4). În schimb, pentru dragostea lui Dumnezeu și pentru dragostea față de El trezită de Dumnezeu în om se folosește, în general, cuvântul *ágapè* (dragoste) și *agapáo* (a iubi). Primul (*phileo*) exprimă o afecțiune profundă față de cineva pe baza calităților plăcute pe care le găsim în acea persoană. *Agapáo*, pe de altă parte, este dragostea altruistă, slujitoare, care se dăruiește pe sine. Este de remarcat faptul că în Noul Testament li se spune de mai multe ori bărbaților să-și iubească soțiile, folosindu-se întotdeauna *agapáo* (Efeseni 5.25,28,33; Coloseni 3.19). Femeilor, însă, li se spune întotdeauna că trebuie să se supună bărbaților lor (Efeseni 5.22,24; Coloseni 3.18; 1 Timotei 2.11-12; Tit 2.5; 1 Petru 3.1), în timp ce doar *o singură dată* (în versetul nostru) li se spune că trebuie să-și iubească soții, și anume în mod explicit cu cuvântul *phileo*. Motivul pentru aceasta trebuie să-l căutăm în ceea ce s-a spus în paragraful anterior. Relația dintre bărbat și femeie este o imagine a relației dintre Hristos și Biserică; da, poate chiar putem deduce din Efeseni 5.30-32 că Dumnezeu a instituit căsătoria tocmai având în vedere relația dintre Hristos și Biserică. Aceasta înseamnă că dragostea bărbatului față de soție este (sau ar trebui să fie) o oglindă a dragostei slujitoare și total devotate a lui Hristos față de mireasa Sa, în timp ce atitudinea femeii față de bărbat ar trebui să fie aceeași cu cea a Bisericii față de Hristos, și anume o atitudine de supunere și dăruire față de Cel care a dat totul pentru ea. Prima este dragostea cerească, divină, *ágapè*, iar a doua este legată de dragostea omenească (*phileo*), care nu trebuie pusă pe același plan cu dragostea divină. Nu înseamnă că bărbații ar iubi mai mult sau mai bine decât femeile, ci pur și simplu au un model mai înalt.

Să iubească și copiii

La fel trebuie femeile tinere trebuie să-și și iubească copiii. Și aici, în textul original, apare un cuvânt – *philoteknos*, literalmente: „iubitoare de copii” –, în care recunoaștem *phileo*, precum și cuvântul *teknon* („copil”). La Pergam a fost găsită o piatră funerară pe care o femeie este lăudată pentru că era *philandros* și *philoteknos*. În toate timpurile, aceste trăsături au fost considerate mari virtuți pentru o femeie. Chemarea deosebită a unei tinere creștine și domeniul ei specific constă în aducerea pe lume a copiilor (1 Timotei 2.15; 5.14) și în conducerea familiei sale (1 Timotei 5.4,14). Aceasta este o sarcină deosebit de frumoasă și importantă. Mama are o influență mare asupra copiilor, care este adesea mult mai mare decât cea a tatălui. Ea este cea care, în mod special, trebuie să conducă familia în frica lui Dumnezeu (1 Timotei 5.4). Timotei a fost familiarizat cu Scripturile încă din copilărie, prin învățăturile și credința mamei și bunicii sale (2 Timotei 1.5; 3.15). Adevărata inimă de mamă

Capitolul 2

se manifestă prin dragostea pe care o poartă copilului său. Acest fapt este confirmat de câteva ori și în Scriptură (1 Împărați 3.16-28; Ieremia 30.15 etc.).

Chibzuite

Se repetă din nou îndemnul de a fi „chibzuit”. După supraveghetori și bătrâni, acum se adresează și tinerelor femei. Ele ar trebui să fie cumpătate și stăpâne pe sine (ceea ce implică cuvântul „chibzuit”) și să urmeze astfel o cale care trece prin mijloc, între extremele unui entuziasm exagerat și ale unei nepăsări nepotrivite. Ambele sunt periculoase. Se poate emana o energie neîngrădită, care prezintă riscul de a se sparge ca un balon de săpun, și există pericolul ca tinerele femei „se învață și leneșe, umblând prin case; și nu numai leneșe, ci și vorbărețe și amestecându-se în toate, vorbind ce nu trebuie” (1 Timotei 5.13), astfel încât să-și neglijeze familiile. Ambele atitudini sunt nesănătoase, în timp ce chibzuința înseamnă, prin definiție, a avea „o minte sănătoasă”.

Curate

Tinerele femei trebuie să fie și „inocente” sau, așa cum este tradus de obicei cuvântul, „curate”. Adesea, aceasta se referă la faptul că femeile nu ar trebui să aibă relații cu alți bărbați, așa cum reiese din 2 Corinteni 11.2 și, poate, din 1 Petru 3.2, precum și din sensul de bază al cuvântului (*hagnos*, înrudit cu *hagios* = „sfânt”; vezi comentariul la Tit 1.8 și 2.3), și anume „curat; nepătat; necontaminat”. Are un sens cu totul diferit de *katharos* (vezi Tit 1.15), care este, de asemenea, tradus prin „curat”, dar care înseamnă mai degrabă „purificat; curățat; neamestecat”. De exemplu, apa curată amestecată cu vin este, într-adevăr, *hagnos* (neîntinată), dar nu *katharos* (neamestecat). Sensul termenului *hagnos* reiese și din 1 Timotei 5.22 (Timotei nu trebuia să aibă parte la păcatele altora, ci să se păstreze curat) și din 1 Ioan 3.3 (să se curățească, așa cum Hristos este curat). Această curăție, pe care tinerele femei ar trebui să o urmărească (compară cu Filipeni 4.8), se află în contradicție directă cu necurăția trupestă întâlnită printre națiunile în mijlocul cărora locuiau și la care fac aluzie Tit 1.12-15 și 3.3. Chiar și curăția exterioară a iudeilor nu are nicio legătură cu curăția la care se face referire aici: adevărata curăție a inimii și a vieții. Tinerele femei ar trebui, în special în cadrul familiilor lor, prin viața lor castă, să fie o onoare pentru soții lor și un exemplu pentru copiii lor (compară cu Proverbele 31.10-12,28).

Gospodine

Versetul 27 din pasajul menționat mai sus (Proverbele 31.27) ne conduce imediat la următorul îndemn, și anume că tinerele femei trebuie să fie „preocupate cu treburile casnice”. În limba greacă, acest termen este *oikurgos*, derivat din *oikos* = „casă” și *ergon* = „muncă”. Ambele părți ale cuvântului pot fi accentuate: în primul rând, tânăra femeie trebuie să înțeleagă că domeniul ei de activitate este acasă și nu în viața publică (compară din nou cu 1 Timotei 5.13-14); în al doilea rând, se pune accentul pe „muncă”: ea nu trebuie să-și petreacă timpul acasă în trândăvie, ci să îndeplinească sarcinile necesare, pentru ca familia ei să nu fie neglijată. Unele manuscrise importante nu conțin *oikurgos*, ci *oikuros* (adică cu o literă mai puțin). Primul termen înseamnă „muncitoare acasă”, iar cel de-al doilea are o semnificație mai slabă și înseamnă „păzitoare a casei”. Poate că se sugerează ideea că „muncitorul în casă” se referă doar la ceea ce numim de obicei „treburile casnice”, dar în spatele acestui concept se ascunde mai mult. „Casa” nu este doar locuința, ci în Scriptură înseamnă adesea familia. Așadar, sensul este că tinerele femei trebuie să-și asume responsabilitatea pentru toată munca ce

Capitolul 2

trebuie făcut acasă. Nu doar grija pentru lucrurile exterioare (îmbrăcăminte și altele asemenea), ci și îngrijirea spirituală a copiilor, rugându-se împreună cu ei și îndreptându-le atenția spre Domnul Isus. Aceste două aspecte trebuie să fie echilibrate. La ce folosește ca ea să îmbrace impecabil copiii, dacă mama nu vorbește niciodată cu ei despre lucrurile spirituale; dar și: ce mărturie proastă este dacă, deși vorbește mult despre aceste lucruri, restul grijilor pentru copii sunt neglijate. Trebuie să faci una fără a o neglija pe cealaltă.

Bune

În acest context, se spune aici că tinerele femei trebuie să fie „bune”. Am menționat deja acest cuvânt atunci când am analizat finalul versetului din Tit 2.3. Am văzut deja acolo că cuvântul *ágathos*, folosit aici în versetul 5, se referă la ceva care este „bun” prin efectul său asupra celor din jur. Aceasta clarifică sensul de aici. Cum se comportă tânăra femeie acasă? Cum își îndeplinește sarcinile? Îi place să se plângă și este ușor iritabilă? Sau este prietenoasă, plină de compasiune, dornică să ajute și veselă? Toate acestea sunt exprimate prin micul cuvânt „bun”. Amabilitatea pe care o emană este determinantă pentru atmosfera din familie. Ce exemplu pentru copii, dacă știe să aibă o față veselă chiar și atunci când are de îndeplinit sarcini mai puțin plăcute și nu devine atât de repede aspră cu copiii (în această privință, de altfel, tații se fac adesea vinovați; Efeseni 6.4; Coloseni 3.21).

Supuse soților lor

Ca întotdeauna, urmează apoi îndemnul, de care depind multe în familie și care determină relația reciprocă dintre bărbat și femeie. Cele șapte îndemnuri încep cu faptul că tânăra femeie trebuie să-și iubească soțul și se încheie cu faptul că ea trebuie să-i fie supusă. Dacă ea își iubește soțul și Îl iubește pe Domnul mai presus de toate, aceasta nu îi va fi greu. Și anume din patru motive:

1. În primul rând, ea va face aceasta pentru că respectă rânduielile lui Dumnezeu, așa cum El le-a stabilit în creație (Geneza 3.16; 1 Corinteni 11.7-10; Coloseni 3.18; 1 Timotei 2.11-15). Bărbatul este chipul și gloria lui Dumnezeu, iar femeia este gloria bărbatului. Căci bărbatul nu provine din femeie, ci femeia provine din bărbat; de asemenea, bărbatul nu a fost creat pentru femeie, ci femeia pentru bărbat. De aceea, se cuvine în Domnul ca femeia să fie supusă bărbatului ei. Căci mai întâi a fost făcut Adam, apoi Eva. Și Adam nu a fost ispitit, ci femeia a fost ispitită și a căzut în păcat.
2. În al doilea rând, ea nu poate fi supusă lui Dumnezeu în mod corect decât dacă este supusă și bărbatului ei, căci bărbatul este capul femeii, iar Hristos este capul bărbatului, iar Dumnezeu este capul lui Hristos (1 Corinteni 11.3). Astfel, fiind supusă bărbatului, ea este, în mod indirect, supusă lui Dumnezeu. Așa cum un soldat nu poate fi supus generalului, fără a fi supus subofițerului său, căci el primește ordinele indirect de la general, la fel se întâmplă și cu femeia față de soț.
3. În al treilea rând, prin supunerea față de soțul ei, femeia poate exprima ceea ce ar trebui să fie atitudinea Bisericii față de Hristos (Efeseni 5.22-24,33). În acest sens, însă, ea are un exemplu prost, deoarece creștinătatea, privită în ansamblu, nu mai este Mireasa curată (compară cu 2 Corinteni 11.2), ci trebuie comparată cu o curvă (Apocalipsa 17 și 18), care este, așadar, o femeie care și-a părăsit soțul și s-a vândut lumii. Tânăra femeie poate, prin atitudinea ei față de soțul ei, să compenseze într-o oarecare măsură ceea ce creștinătatea în ansamblu a stricat. Efeseni 5 menționează trei

completări interesante: ea trebuie să se supună soțului ei *ca Domnului*; trebuie să-i fie supusă *în toate*; și trebuie să aibă *respect* față de soțul ei, adică, de fapt, teamă.

4. În al patrulea rând, în cazul în care soțul ei nu ascultă de Cuvânt, femeia se va supune de bunăvoie soțului ei, pentru că astfel îl poate câștiga de partea ei (1 Petru 3.1-6). Într-un astfel de caz, ea nu-și va câștiga soțul pedepsindu-l cu cuvinte, ci fiind un exemplu printr-o viață curată, trăită în frică și fără cuvinte. Am auzit de un cuplu credincios în care soția credea (în mod complet nejustificat, de altfel) că soțul ei se afla pe o cale greșită. Ea i-a vorbit despre asta pe un ton aspru, iar când el i-a atras atenția cu blândețe asupra atitudinii pe care ar fi trebuit să o aibă față de el, ea a izbucnit: „Asta nu se aplică dacă tu ești pe o cale greșită.” Aceasta a fost o greșeală gravă din partea ei. Chiar dacă cea mai evlavioasă femeie ar fi căsătorită cu cel mai neevlavios bărbat, ea ar trebui totuși să-i fie supusă ca Domnului și să-i fie un exemplu fără cuvinte.

Ca să nu fie vorbit de rău Cuvântul lui Dumnezeu

Versetul nostru adaugă, prin urmare: „ca să nu fie vorbit de rău Cuvântul lui Dumnezeu” (Codexul Ephraemi și câteva manuscrise mai puțin importante, precum și o veche traducere siriană, adaugă după cuvântul „Dumnezeu”: „și învățătura”, probabil sub influența 1 Timotei 6.1). Dacă nu ne ocupăm locul potrivit gândurilor lui Dumnezeu, nu numai că Îl dezonorăm pe El, ci le dăm și vrăjmașilor Domnului prilej de batjocură (2 Samuel 12.13-14). La fel se întâmplă și atunci când femeile ar domina bărbații (indiferent de intențiile bune pe care le-ar avea), aceasta ar da prilej ca ceea ce a spus Dumnezeu în această privință să fie blasfemiat. Fraza finală a versetului 5 se referă și la restul versetului 5, pentru că, chiar dacă tinerele femei și-ar neglija îndatoririle în cadrul familiilor lor, ele ar da prilej adversarilor să blasfemieze (1 Timotei 5.14). Este întotdeauna un mare prejudiciu pentru mărturia creștină atunci când credincioșii sunt batjocoriți pentru răul pe care îl fac (1 Petru 4.15-16). Vrăjmașul vrea întotdeauna să aibă ceva de batjocorit, dar atunci să-l lăsăm măcar să batjocorească binele pe care îl facem, și nu răul pe care îl facem (Matei 5.11; Faptele apostolilor 4.21; 1 Petru 2.12,15; 3.16). Vrăjmașii lui Daniel au trebuit să recunoască că nu vor găsi nicio acuzație împotriva lui, în afară de slujirea adusă Dumnezeului său (Daniel 6.6).

În cele din urmă, să fim atenți la cuvântul „ca”, care apare de trei ori în acest pasaj (Tit 2.5,8,10), prima dată cu sens negativ, apoi pe jumătate negativ, pe jumătate pozitiv și, în cele din urmă, pozitiv. Aceasta este important. În scopul vieții noastre trebuie să se regăsească toate cele trei fațete. Trebuie să urmărim ca anumite lucruri să fie împiedicate (și anume ca Cuvântul lui Dumnezeu să nu fie batjocorit), dar și ca alte lucruri să se întâmple întocmai (și anume ca învățătura lui Dumnezeu să fie împodobită în toate). Al doilea „ca să (încât)” se află între acestea: dacă împotrivorul este rușinat, acesta este, pe de o parte, un rezultat pozitiv, deoarece i se astupă gura; dar este și negativ, deoarece el nu trebuie doar să înceteze cu batjocura, ci și să se întoarcă la Domnul.

Tit 2.6-8: Pe cei mai tineri, la fel, îndeamnă-i să fie chibzuiți, în toate fiind tu însuși un model de fapte bune; în învățatură, nestrăciune; seriozitate, vorbire sănătoasă necondamnabilă, încât cel împotrivor să se rușineze, neavând nimic rău de spus despre noi.

Pe cei mai tineri, la fel, îndeamnă-i

Singurele îndemnuri detaliate, pe care Tit trebuia să le dea, erau de fapt destinate bărbaților în vârstă și femeilor în vârstă, iar mai târziu robilor. Totuși, lucrurile stau altfel în cazul celor de aceeași vârstă cu el. Pe tinerele femei nu avea voie să le îndemne el însuși, ci trebuia să încredințeze această sarcină femeilor în vârstă. Nu ar fi potrivit ca un tânăr să dea îndemnuri tinerelor surori; aceasta aparține mai mult în domeniul surorilor în vârstă. Totuși, este de remarcat faptul că Tit nu primește aproape deloc îndemnuri directe, verbale, nici pentru tinerii bărbați, ci se pune tot accentul pe exemplul personal și practic. Tinerii sunt adesea mai sensibili decât cei mai în vârstă la cuvintele care nu sunt susținute de o viață creștină practică. Adesea, ei îi privesc (pe bună dreptate) cu o oarecare dezaprobare pe cei care, deși vorbesc cu evlavie, nu acționează ei înșiși conform propriilor cuvinte. Mai ales când unul dintre colegii lor de vârstă le vorbește astfel, ei îi cer, pe bună dreptate, să pună mai întâi în practică ceea ce spune (Romani 2.21-22). Singura mustrare pe care Tit trebuie să o adreseze tinerilor este aceea de a fi chibzuiți; după aceea, se descrie în detaliu cum propria sa conduită trebuie să fie un exemplu, astfel încât mustrările sale să fie în concordanță cu propriile sale fapte și cu comportarea sa.

Cuvântul care apare literalmente în greacă în acel loc este „cei mai tineri” la genul masculin (*neoteros*); este, așadar, pur și simplu comparativul de la „tânăr”, exact așa cum *presbuteros* din Tit 1.5 este comparativul de la „bătrân”. Ambele cuvinte, „cei mai tineri” și „cei mai în vârstă”, apar în 1 Petru 5.5. Cuvântul „cei mai tineri”, ca substantiv independent la genul masculin, apare și în Faptele apostolilor 5.6 (nu în Faptele apostolilor 5.10, unde apare *neaniskos*, „tânăr”) și în 1 Timotei 5.1; forma feminină apare ca substantiv independent în 1 Timotei 5.2, 11, 14. În Tit 2.5, cuvântul obișnuit (adică forma pozitivă) este folosit ca substantiv independent la genul feminin.

A fi chibzuit

Tinerii ar trebui, la fel ca supraveghetorii (Tit 1.8), bărbații în vârstă (Tit 2.2) și tinerele femei (Tit 2.5) să fie chibzuiți (vezi explicațiile de la Tit 1.8). Mai ales tinerii riscă adesea să acționeze fără chibzuință și în grabă; entuziasmul lor nestăpânit le joacă adesea feste. Acest entuziasm poate fi îndreptat în mod corect (spre lucrurile spirituale), dar este adesea prea puțin temperat prin cumpătare și reflecție chibzuită. Trebuie să adăugăm la virtute (adică energia duhovnicească) înțelegerea, adică cunoașterea voinței și gândurilor lui Dumnezeu cu privire la modul în care trebuie folosită această energie, iar la cunoaștere să adăugăm stăpânirea de sine, adică controlul asupra propriilor acțiuni, astfel încât să nu pierdem din vedere niciodată singurul scop (2 Petru 1.5-6).

În toate fiind tu însuși un model

Tit ar trebui să fie un model în toate. Poate că s-ar putea spune că îndemnul de a fi „chibzuit” este o sinteză a tuturor calităților creștine, pe care tinerii ar trebui să le manifeste. La acest ansamblu de calități creștine ar trebui să se poată referi atunci expresia „în toate”. În toate, în care tinerii ar trebui să se comporte, rezumate în cuvântul „chibzuit”, Tit, care le-a dat chiar el această îndemnare, ar trebui să le fie un model practic. Deoarece în manuscrisele grecești nu există semne de punctuație, virgula din acest verset poate fi introdusă și citită astfel: „Îndeamnă-i pe tineri [bărbați] să fie chibzuiți în toate lucrurile, dându-te tu însuși un model de fapte bune.”

Cuvântul „model” este *typos*, de la care provine cuvântul nostru „tip”. Inițial, acesta înseamnă „lovitură”, de unde provine amprenta sau cicatricea unei lovituri sau a unei înțepături (Ioan 20.25, „semn”), mai departe amprenta unei ștampile sau a unui inel cu sigiliu (pecete), o imagine sau o „reprezentare” (Faptele apostolilor 7.43). Ulterior, sensul se extinde, iar amprenta însăși devine forma sau matrița pentru a realiza o contraamprentă a acesteia; astfel trebuie să înțelegem Romani 6.17: „Modelul învățaturii în care ați fost instruiți” este amprenta sau șablonul pe baza căruia credincioșii sunt modelați. La fel, „forma” scrisorii din Faptele apostolilor 23.25 a fost redactată conform schemei standard uzuale. Această semnificație a termenului „model” este cea mai frecventă în Noul Testament, atât în sensul doctrinar din Romani 5.14, cât și în sensul alegoric din Faptele apostolilor 7.44 și Evrei 8.5. În această din urmă semnificație, vorbim despre „tipus” și „tipologie”, care derivă direct din *typos*. În cele din urmă, cuvântul „model” sau „exemplu” în sens moral îl găsim, pe lângă versetul nostru, și în următoarele pasaje: 1 Corinteni 10.6 (o situație de tranziție; aici putem gândi și la „tipus”); Filipeni 3.17; 1 Tesaloniceni 1.7; 2 Tesaloniceni 3.9; 1 Timotei 4.12 și 1 Petru 5.3. Toate aceste cinci pasaje se referă la un bun exemplu creștin, demn de urmat. În primul și al treilea pasaj, apostolul oferă exemplul, în al doilea pasaj sunt credincioșii din Tesalonic, iar ultimele două versete îndeamnă (exact ca versetul nostru) să fie un model bun, atât Timotei, cât și bătrânii. Atât Timotei, cât și Tit sunt îndemnați să fie un model pentru credincioși, atât prin cuvânt, cât și prin faptă. Semnificația cuvântului „model” este acela ca ei să vorbească și să acționeze astfel încât viața lor să fie un „model” sau o „matriță” după care ceilalți să-și modeleze viața, astfel încât viața lor să fie o „reflectare” a „modelului”. Aici intervine cuvântul „a prezenta”, care înseamnă literalmente „a ține aproape” sau „a arăta”. Tit trebuie să-și prezinte comportamentul celorlalți ca model. Cuvântul „model” este, așadar, foarte frumos, deoarece este imaginea pe care o arăți altora, astfel încât ei să poată face o „reflectare” a acesteia.

Faptele bune

Modelul lui Tit ar trebui să conștă în fapte bune. Din finalul versetului din Tit 2.3 reiese deja că aceste „fapte bune” sunt cu totul altceva decât „fapta bună” din Tit 1.16. Aceasta din urmă este *ergon ágathon* și înseamnă o faptă care este binefăcătoare și tămăduitoare față de semenii. În versetul nostru este vorba însă de *kala erga*, adică de fapte care nu sunt atât de bune prin efectul lor asupra altor oameni, ci care sunt nobile și curate în sine și spre gloria Domnului și cuviincioase în ceea ce privește învățătura sănătoasă (vezi Tit 2.1). Acest model al faptelor bune, pe care Tit trebuia să-l prezinte tinerilor credincioși cretani, contrastează cu firea naturală a cretanilor, care nu sunt „buni” (*kalos*), ci „răi” (*kakos*) (Tit 1.12).

În învățătură, nestrăciune

Pavel explică în continuare în ce ar trebui să conștă aceste fapte bune, punând accentul în primul rând pe cuvântul rostit; nu atât conținutul cuvântului, cât modul în care este transmis. În ceea ce privește învățătura, Tit trebuia să dea dovadă de autenticitate și onestitate. Aceasta nu înseamnă că învățătura, pe care o prezenta, trebuia să fie nealterată și onorabilă – asta se înțelege de la sine! –, ci că și modul în care o prezenta trebuia să fie curat și demn. Așadar, acestea nu sunt trăsături ale învățaturii, ci mai degrabă ale învățătorului însuși. În cadrul studiului despre Tit 1.9 s-a explicat deja ce înseamnă cuvântul „învățătură” (*didaskalia*), folosit aici. De cele mai multe ori, cuvântul are un sens activ („a învăța pe alții”), uneori unul pasiv („ceea ce a fost învățat”), așa cum se vede în Tit 1.9; 2.1,10. În versetul nostru, se pare

Capitolul 2

că avem de-a face mai degrabă cu sensul activ: intenția nu este ca „ceea ce a fost învățat” să fie nealterat și demn (deși aceasta este, de asemenea, adevărat), ci „învățătura” ar trebui să se desfășoare într-un mod neamestecat și serios.

Cuvântul pentru „curat” (*aphthoria*) apare în Noul Testament doar aici, dar este înrudit, atât ca formă, cât și ca sens, cu „neputrezire” (*aphtharsia*) din Romani 2.7; 1 Corinteni 15.42,50,53-54; Efeseni 6.24 și 2 Timotei 1.10. Unele manuscrise (KL și altele) introduc acest ultim cuvânt și în versetul nostru, în timp ce folosesc, în plus, un cuvânt mai puternic pentru „nesticăciune”, și anume *adiaphthoria* („a fi nealterat din cap până în picioare”), și anume după cum urmează: „în învățătură, nesticăciune desăvârșită; seriozitate, vorbire sănătoasă necondamnabilă ...” etc. Ultimul cuvânt grecesc menționat este forma negativă a cuvântului pentru „putrezire” (*diaphthoria*) din Faptele apostolilor 2.27,31; 13.34-37. Sensul cuvântului „curat” din versetul nostru corespunde cel mai bine cu „neputrezirea” din Efeseni 6.24, unde se vorbește despre „toți cei care Îl iubesc pe Domnul nostru Isus Hristos în curăție (în neputrezire)”, adică: iubesc cu o iubire sinceră și durabilă. Astfel, versetul nostru spune, de asemenea, că Tit trebuia să transmită învățătura sa neamestecată și curată, fără gânduri secundare greșite sau nesincere. În celelalte pasaje menționate, „neputrezirea” se referă întotdeauna la înviere (ca opus al „putrezirii (descompunerii)”, care se referă întotdeauna la mormânt).

Când există o mare împotrivire față de adevăr cât de ușor suntem și noi ispitiți să atenuăm puțin puterea Cuvântului, de dragul păcii. Totuși, compromisurile denaturează Cuvântul și îi slăbesc eficacitatea. Cuvântul trebuie să fie curat, neamestecat cu expresii mângâietoare sau înfrumusețătoare. Pavel este modelul nostru în această privință, pentru că el nu s-a rușinat de Evanghelie, pentru că știa că aceasta este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea oricărui care crede (Romani 1.16). Ce contrast față de palavragii și amăgitorii din Tit 1.10-11, care, pentru un câștig rușinos, învățau lucruri nepotrivite! Și față de cretani în general, care erau mincinoși din fire (Tit 1.12), și față de frații falși, care pretindeau că-L cunosc pe Dumnezeu, dar Îl tăgăduiau prin faptele lor (Tit 1.16).

Seriozitate demnă

Exemplul lui Tit în predicare i-ar îndruma și pe tineri să se comporte cu sinceritate și onoare. Aceasta este de o mare importanță. Dacă cuvintele și comportamentul nostru sunt amestecate cu elemente greșite și nu sunt onorabile (adică sunt vulgare), atunci cei care ne ascultă fie ne vor respinge, aruncând astfel împreună cu ceea ce este greșit și ceea ce este bun, fie vor accepta; însă, în acest fel, vor învăța lucruri dăunătoare. „Onorabilitatea” sau „demnitatea” este menționată și în 1 Timotei 2.2 (în sens general) și în 1 Timotei 3.4 (supraveghetorii); compară cu adjectivul din Tit 2.2 (în vârstă). O învățătură onorabilă sau demnă este o învățătură care se îndepărtează mult de evanghelia pe care, cu regret, o auzim adesea în zilele noastre. Se consideră că Cuvântul lui Dumnezeu trebuie făcut „atractiv” prin acceptarea a tot felul de glume sau prin fantezii periculoase și reacții emoționale exagerate. Astfel de lucruri atrag într-adevăr firea pământească, dar nu sunt în măsură să ajungă la inimă și la conștiință. Ele coboară învățătura până la nivelul profanului. Este oare aceasta onorabilă sau demnă? Este oare în concordanță cu caracterul înalt și venerabil al Cuvântului lui Dumnezeu? De ce calibru trebuie să fie oamenii aceia care sunt atrași de un astfel de cuvânt? O învățătură nealterată și onorabilă produce suflete care sunt ele însele nealterate (imune la stricăciune) și

demne (serioase). O învățătură ne curată și nedemnă duce la convertiri superficiale și la creștini superficiali.

Vorbire sănătoasă necondamnabilă

De la „învățătură”, Pavel trece la „cuvânt”, adică la un sens mai general. Fiecare cuvânt rostit de Tit trebuia să fie sănătos și de necontestat. Sănătos ca și caracter și ca efect, adică pur, echilibrat în părțile sale, izvorând dintr-o minte sănătoasă și chibzuită – afirmații bine gândite și echilibrate. De asemenea, sănătos, „vindecător” în efectul său; nu dulceag sau rostit cu o voce mângâietoare, căci prea multă dulceță este dăunătoare pentru sănătate (compară cu Proverbele 20.17). Nu dur sau amar, pentru că un astfel de cuvânt îl amărăște și pe ascultător (Psalmul 64.3). Sarea, pe de altă parte, nu trebuie să lipsească (Coloseni 4.6), în timp ce aluatul dospit trebuie, la rândul său, interzis în învățătură (Matei 16.12; compară cu 1 Corinteni 5.8; Galateni 5.7-9). Astfel, cuvântul este ca o hrană care trebuie alcătuită în mod corect, pentru a fi sănătoasă. De asemenea, cuvântul trebuie să fie de necontestat sau, cum se poate traduce și altfel, „de necondamnat”. Acest cuvânt, care apare doar aici, este derivat din verbul *kataginosko*, care se găsește în Galateni 2.11 și 1 Ioan 3.20-21. În sens literal, înseamnă „a cunoaște (ceva) împotriva”, de aceea „a obiecta” sau „a condamna”. Cuvântul lui Tit nu trebuia să fie de așa natură încât adversarii să aibă ceva de obiectat.

Când Pavel spune că Tit trebuia să dea dovadă de autenticitate în învățătură, asta înseamnă că nu ar trebui să existe obiecții cu privire la modul de prezentare a acestei învățături. Totuși, un discurs care nu poate fi condamnat înseamnă că nici împotriva conținutului în sine nu ar trebui să poată fi adusă nicio plângere. Pentru aceasta, cuvântul ar trebui rostit cu precizie și fără neglijență, precum și fără elemente carnale. Tot felul de noutăți și gânduri proprii în predicare împiedică efectul sănătos și îi fac pe împotrivitori să batjocorească. De aceea, „sănătos” și „de necondamnat” sunt legate între ele: nimeni nu ar condamna un medicament care are un efect vindecător! Un astfel de cuvânt sănătos nu este ceva forțat, ci ar trebui să fie o consecință firească a umblării în comuniunea practică cu Domnul. Așa stau lucrurile cu toate aceste aspecte: ceea ce se cuvine învățaturii sănătoase se potrivește exact cu roadele practice ale unei umblări în lumină. În această lumină, distingem automat ceea ce este util și ceea ce este tămăduitor. Vom vedea imediat că toate aceste îndemnuri practice pot fi înțelese și puse în practică doar dacă le privim în contextul învățaturii lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, al lucrării lui Hristos pentru noi și în noi, precum și al arătării Sale în curând.

Încât cel împotrivor să se rușineze

Care este scopul acestor îndemnuri? Ele sunt necesare pentru viața spirituală a lui Tit și a celorlalți tineri, dar mai presus de toate, pentru că vrăjmașul pândeste. El stă gata să contrazică și să se laude cu îndrăzneală (Tit 1.9-10). El încearcă să-i amăgească pe credincioși (Tit 1.10-11,14), printre altele, punând o pată pe cei care vestesc Cuvântul curat. El este din tabăra adversă, așa cum sugerează limba greacă. Cuvântul folosit înseamnă „anti”, atât în sens literal (de exemplu, Matei 14.24), cât și în sens figurat, și apoi în sensul de „vrăjmașie”; vezi „dușmănos” în Faptele apostolilor 26.9 și „împotriva” în Faptele Apostolilor 28.17 și în 1 Tesaloniceni 2.15, și compară cu un cuvânt înrudit în Coloseni 2.14 și în Evrei 10.27. Prin urmare, acesta exprimă faptul că cineva are o atitudine ostilă față de altcineva – aceasta în contrast cu cuvântul „împotrivor” folosit în alte pasaje (Matei 5.25; Luca 12.58; 18.3; 1 Petru 5.8), care se referă la un adversar într-o chestiune juridică. În al treilea rând, în multe pasaje există un cuvânt pentru „adversar” care are sensul de „rebeliune, împotrivire” (compară

Capitolul 2

cu Galateni 5.17; 2 Tesaloniceni 2.4). Toate cele trei cuvinte conțin sufixul *anti* = „împotriva”. În versetul nostru, construcția este la singular, ceea ce i-a făcut pe unii să presupună că aici se face referire la o anumită persoană.

Adversarul va încerca să găsească în cuvântul lui Tit sau al altor credincioși puncte slabe sau chiar neconcordanțe. Și îi va ataca pentru a ridiculiza Cuvântul și pe predicatorii săi și a-i face de rușine. Elementele necurate și nedemne din învățătură, precum și un cuvânt nesănătos și contestabil îi determină pe adversarii Domnului să hulească. Dar ce s-ar întâmpla dacă Tit ar da ascultare îndemnurilor lui Pavel? Atunci adversarul nu ar avea nimic de reproșat, ci, dimpotrivă, ar trebui să se rușineze. Dacă nu poate găsi nimic rău la noi, va trebui să se rușineze, că a căutat ceva împotriva a ceea ce era fără cusur. Acesta este, pe de o parte, un rezultat pozitiv, pentru că se întâmplă destul de des ca împotrivorii să nu se rușineze atunci când facem bine, ci tocmai atunci când facem bine, „vor spune împotriva noastră orice lucru rău, din cauza lui Hristos” (compară cu Matei 5.11). O consecință și mai bună a faptelor noastre bune este aceea că, prin ele, neștiința oamenilor neînțelegători este redusă la tăcere (1 Petru 2.15). Este și mai pozitiv când cei care calomniază viața noastră bună în Hristos sunt dați de rușine (1 Petru 3.16). Cel mai bun rezultat este acela în care națiunile, văzând faptele noastre bune, Îl glorifică pe Dumnezeu în ziua judecății (1 Petru 2.12).

Cuvântul pentru „dați de rușine” din 1 Petru 3.16 provine din cuvântul obișnuit pentru „rușine” în limba greacă, însă cuvântul din versetul nostru nu are nicio legătură cu acesta. Verbul folosit aici înseamnă, în forma sa activă, literalmente „a se întoarce” sau „a se întoarce spre”. Acesta a căpătat următoarea semnificație: „a-i aduce la pocăință (în sensul de a-i face să se rușineze)”, vezi 1 Corinteni 4.14. Forma pasivă corespunde cu aceasta: „a fi adus la pocăință”, „a fi rușinat”, așa cum apare în versetul nostru și în 2 Tesaloniceni 3.14. Pe lângă aceasta, verbul are și o cu totul altă semnificație, în care sensul de bază de „pocăință” s-a transformat în „autoritate”; vezi Matei 21.37; Marcu 12.6; Luca 18.2,4; 20.13 și Evrei 12.9.

Neavând nimic rău de spus despre noi

Cauza rușinării celui din partea adversă este faptul că nu are nimic rău de spus despre noi. Este de remarcat faptul că acolo apare „noi”! Lumea generalizează cu plăcere (și cât de des se regăsește acest rău și la noi!) – când găsește un defect la *un* credincios, denigrează cu plăcere întreaga creștinătate. Ea caută ceva împotriva tuturor creștinilor și găsește materialul pentru blasfemia sa la credincioșii individuali. De câte ori nu am auzit deja cum oamenii au înjurat creștinii, ba chiar și creștinătatea, pentru că știau anumite lucruri despre anumite persoane (care uneori nici măcar nu mai erau creștini, ci doar cu numele). O purtare greșită a lui Tit și a credincioșilor din Creta ar discredita întreaga creștinătate. Unii au crezut că Pavel, prin „noi” se referea aici la apostoli; totuși, nu văd niciun indiciu care să susțină această idee. O purtare greșită a lui Tit ar dauna doar mărturiei apostolilor sau nu ar afecta totuși pe toți credincioșii? Unii copiiști au încercat chiar, în mod conștient sau inconștient, să ocolească acest efect generalizator al comportamentului necorespunzător, astfel încât chiar și importantul Codex Alexandrinus traduce aici „voi” în loc de „noi”. Totuși, sensul versetului și comparația cu alte manuscrise arată clar că aceasta este o modificare nefondată.

Trebuie să ne oprim încă puțin asupra cuvântului „rău”. Marea bogăție a limbii grecești, care departe de a putea fi exprimată întotdeauna în săraca noastră limbă olandeză, ne obligă în mod constant să cercetăm care este conținutul textului grecesc. Cuvântul pentru „rău” este aici *phaulos*. Pe lângă acesta, mai există *ponèros*, care nu apare în epistola către Tit, și, în al

treilea rând, *kakos*, care se găsește în Tit 1.12, precum și substantivul independent corespunzător *kakia* din Tit 3.3 („răutate”). *Phaulos* este folosit aproape întotdeauna ca substantiv independent, de cele mai multe ori la singular („răul”), doar în Ioan 3.20 și 5.29 la plural („lucruri rele”). Este adesea folosit în opoziție cu *ágathos* = „bun”, și anume în Ioan 5.29; Romani 9.11; 2 Corinteni 5.10 și, de fapt, și în Iacov 3.16 (compară cu „roade bune” în Iacov 3.17). În versetul nostru, din Tit 2.7, acesta este în contrast cu „faptele bune” (adică *kalos*). Sensul de bază al cuvântului este „mic”, „nesemnificativ” și, prin urmare: „mediocru”, „rău”, în sensul de lipsit de valoare, sărăcăcios și demn de dispreț; ceva ce nu poate suporta lumina (Ioan 3.20). *Kakos* este ceea ce, în natura sa este rău, stricat, inutil, incapabil, în timp ce *ponéros* înseamnă ceea ce este rău prin efectul său, adică distrugător și dăunător.

(b) Prin robi (Tit 2.9-10)

Tit 2.9-10: Robii să fie supuși stăpânilor lor, să fie plăcuți în toate, necontrazicând, nefurând, ci arătând toată buna credincioșie, ca în toate să împodobească învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor.

Robii

Ca al cincilea și ultimul grup, îndemnurile se adresează acum robilor. Acest grup este legat direct de tineri [bărbați], astfel încât verbul „să-i îndemni” nu este repetat. Citim astfel: „Pe cei mai tineri îndeamnă-i să fie chibzuți, ... iar pe robi, să fie supuși stăpânilor lor.” Caracterul îndemnurilor diferă de la un grup la altul. Cele mai detaliate sunt destinate bărbaților și femeilor în vârstă, însă Tit trebuie să fie foarte discret și să nu le adreseze direct ceea ce le este destinat, ca pe un avertisment, ci să vorbească așa cum se cuvine învățaturii sănătoase. El trebuie să arate în general cum trebuie să se comporte cei în vârstă (da, de fapt chiar mai puțin explicit, deoarece Pavel îi arată doar lui Tit cum trebuie să se comporte cei în vârstă), însă nu există nicio misiune de a-i îndemna direct. Tit, ca tânăr, ar trebui să dea dovadă de toată discreția, tactul și modestia în această privință. În ceea ce privește surorile tinere, sarcina de a le îndemna este încredințată în întregime femeilor în vârstă, astfel încât Tit nu este deloc activ în acest sens. Cel mult, el putea să le indice femeilor în vârstă cum ar trebui să le învețe pe tinerele femei. În schimb, Tit ar trebui să-i mustre în mod direct pe tinerii bărbați și pe robi; însă și aici există o restricție în ceea ce privește tinerii bărbați, deoarece mustrea lor ar trebui să se facă cu puține cuvinte și cu multe fapte. Așadar, muștrări detaliate și directe există, de fapt, doar față de robi. Poate că aceștia au cea mai mare nevoie de ele, tocmai din cauza circumstanțelor dificile în care se află.

Cu toate acestea, situația lor nu este doar dificilă, ci și o ilustrare minunată a consecințelor lucrării lui Hristos într-o viață omenească. Ar putea oare să se arate undeva mai mult harul lui Dumnezeu (Tit 2.11) decât într-un rob credincios și devotat? Nu degeaba li se spune tocmai lor că ar trebui să împodobească în toate învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor (să-i dea strălucire). În 1 Timotei 6.1 se spune că robul nu trebuia să dea, prin purtarea sa, niciun prilej ca învățătura să fie batjocorită, dar aceasta este o abordare negativă. Aici este una pozitivă: împodobirea învățaturii. Nu este atât de greu să împodobim această învățătură atunci când ne merge bine și ne simțim minunați în această lume. „Pentru că, cine vrea să iubească viața și să vadă zile bune, să-și păzească limba de rău și buzele de a rosti viclenie” (1 Petru 3.10). Când cineva se află în circumstanțe dificile, când suferă sub un stăpân aspru, când trebuie să facă

Capitolul 2

lucruri foarte neplăcute cu bucurie și fără să murmure, atunci poate arăta ce poate realiza harul lui Dumnezeu prin lucrarea Domnului Isus într-o inimă și în viața unui om. Chrysostom a scris că grecii nu judecau învățătura creștinilor după învățătura însăși, ci după faptele și viața lor. De aceea, tocmai un rob ar trebui să arate ce poate să facă harul lui Dumnezeu în inima unui om.

De aceea, în Noul Testament se vorbește atât de des robilor. În 1 Corinteni 7, fiecare este îndemnat să rămână în starea în care a fost chemat. Robul nu trebuie să-și facă griji pentru faptul că este rob, ci, dacă i se oferă șansa de a deveni liber, trebuie să o accepte. El trebuie să țină seama de faptul că, deși este rob, este în același timp un păcătos izbăvit din robie și, astfel, trebuie să se arate ca un om eliberat în Domnul (1 Corinteni 7.20-24). În Efeseni 6, robul este îndemnat să slujească așa cum ar sluji chiar lui Hristos, ceea ce, de fapt, și face. Chiar dacă ar avea un stăpân necredincios, ar trebui să lucreze ca și cum L-ar sluji direct pe Domnul (Efeseni 6.5-8). Mai mult, el ar trebui să facă aceasta din toată inima și în frica Domnului, conform cu Coloseni 3.22-24. Pe de o parte, ar trebui să țină seama că nu era doar un rob al stăpânului său, ci și un *eliberat* în Domnul (1 Corinteni 7.22), iar pe de altă parte, că nu era doar un rob al stăpânului său, ci, mai mult decât atât, un rob al lui Hristos (Efeseni și Coloseni). În afară de aceasta, în 1 Petru 2.18 găsim îndemnuri adresate servitorilor, care pe atunci erau și robi. Ei trebuiau să se supună nu doar stăpânilor buni și blânzi, ci și stăpânilor nedrepti. În schimb, în 1 Timotei 6.1-2 citim tocmai despre robi care aveau stăpâni credincioși, pe care însă nu aveau voie să-i disprețuiască, deoarece aceștia, fiind credincioși, aveau robi în slujba lor, ci trebuiau să-i slujească cu atât mai mult, pentru că erau frați.

În clasificarea mea, am menționat robii ca un grup separat, deoarece se deosebesc fundamental de ceilalți. În ordinea creației lui Dumnezeu, este un lucru firesc să existe bărbați și femei, pentru că așa a creat Dumnezeu oamenii. De asemenea, este firesc să existe cei mai tineri și cei mai în vârstă, pentru că unul se naște pur și simplu mai devreme decât celălalt. Fiecare om este bărbat sau femeie și este, în mare, mai în vârstă sau mai tânăr. Toate acestea sunt foarte naturale. Însă în cazul robilor, lucrurile stau cu totul altfel! Sclavia nu face parte din ordinea creației lui Dumnezeu; dimpotrivă, este o consecință a păcatului care există în lume. În ordinea creației Sale, Dumnezeu a rânduit omul tocmai să stăpânească peste creație, dar nu pentru a fi stăpânit de o altă ființă umană. Nu este deloc un lucru natural să fii rob, la fel cum nu este nici să fii stăpân. Dacă cineva este rob, acest fapt în general nu este consecința propriului său păcat, ci a păcatului care există în lume. Robia este ceva atât de nenatural și de îngrozitor, încât supunerea omului căzut față de puterile răului este numită, de asemenea, robie. El este un rob al păcatului (Romani 6.16-20; Ioan 8.34-36; 2 Petru 2.19), un rob al diavolului (Faptele apostolilor 26.18; Evrei 2.14) și un rob al morții (Romani 6.9; Evrei 2.15). Robia era o problemă foarte actuală în secolul I. Se pare chiar că, în Imperiul Roman de atunci, erau mai mulți robi decât oameni liberi. Mulți dintre ei beneficiaseră de o educație superioară și ocupau funcții înalte; cu toate acestea, erau robi.

Acum ne putem întreba: Care este răspunsul creștinismului la robie? Dacă robia este o consecință a păcatului, înseamnă oare că creștinii nu trebuie să facă nimic împotriva ei? Aceste întrebări sunt foarte importante, deoarece răspunsul la ele constituie una dintre cele mai clare ilustrări ale adevăratului caracter al creștinismului. De aceea, așa cum am spus, comportamentul robilor este legat direct de învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor, ba chiar de harul lui Dumnezeu față de toți oamenii, cu principiile vieții creștine și cu a doua venire a lui Hristos. Este remarcabil faptul că Cuvântul lui Dumnezeu leagă adesea subiecte

Capitolul 2

aparent mai puțin importante de cele mai înalte adevăruri, cum ar fi, de exemplu, certurile dintre credincioși (1 Corinteni 6), privite în contextul stăpânirii sfinților asupra lumii și asupra îngerilor. La fel cum în 1 Corinteni 10 și 11, consumul de carne este în legătură cu gloria lui Dumnezeu, iar acoperirea și tunderea capului sunt puse în legătură cu ordinea creației și cu îngerii. De asemenea, în Coloseni 4, slujirea în calitate de rob este pusă în lumina slujirii noastre pentru Hristos și a moștenirii noastre viitoare. Această legătură dintre învățătură și trăire este caracteristică pentru Epistola către Tit, la fel cum este legătura dintre „adevăr” și „frica de Dumnezeu” încă din primul verset. Dar, desigur, nu doar în această epistolă, deoarece în Scriptură este întotdeauna de cea mai mare importanță ca adevărul să fie trăit în mod practic. Nu trebuie decât să ne îndreptăm atenția asupra cuvântului potrivit „deci” din Romani 12.1; Efeseni 4.1 și Coloseni 3.1, care marchează întotdeauna trecerea de la învățătură la aplicarea ei practică. În ceea ce privește robia, avem un exemplu practic în Epistola către Filimon. În această epistolă nu găsim nicio expunere a învățăturii și, cu toate acestea, această mică epistolă este extrem de importantă. Căci acolo unde învățătura ne este expusă în alte epistole, vedem aplicarea practică a acesteia chiar de către apostol însuși, în epistola sa către Filimon. Acolo vedem cât valorează învățătura, atunci când principiile sale sunt aplicate unui rob fugar. Și nicăieri puterea lucrării lui Hristos nu se manifestă mai glorios decât tocmai într-un astfel de caz! Ce încurajare și ce mângâiere este să vedem ce face harul Dumnezeului nostru Mântuitor într-un rob hoț și fugar, care se întoarce la stăpânul său de drept.

Supunere

Dar care este atunci răspunsul, pe care Scriptura îl oferă la problema robiei? Unii au apărut sclavia negrilor sub un pretext creștin, susținând că aceștia erau descendenți ai lui Ham și, prin urmare, blestemați. Aceasta este, însă, o greșeală gravă (nu Ham, ci fiul său, Canaan, a fost blestemat; Geneza 9.25), care a dus la fapte rușinoase. Alții au făcut exact contrariul: sub steagul creștin al iubirii de aproapele și al umanității, au întreprins acțiuni pentru a abolii sclavia, în special prin mobilizarea sclavilor în acțiuni (nonviolente și violente). Dar și ei s-au înșelat amarnic. Căci ce spune Cuvântul? Oare Noul Testament dorește să pună capăt sclaviei? Îi îndeamnă oare pe robi să se opună stăpânilor lor? Dimpotrivă, ei trebuie să rămână în starea în care au fost chemați (deși, dacă li se oferă posibilitatea de a deveni liberi, pot, desigur, să o accepte), și în această stare să arate ce este adevăratul creștinism: ei trebuie să-L slujească din toată inima pe Domnul Isus, să caute binele stăpânilor lor și să preamărească învățătura Mântuitorului nostru. Creștinii nu au chemarea de a îmbunătăți lumea – deviza iezuiților „Îmbunătățește lumea și începe cu tine însuși” este în contradicție cu învățătura creștină –, ci trebuie, în primul rând, să recunoască ceea ce Dumnezeu a mărturisit despre această lume, și anume că întreaga lume zace în rău (1 Ioan 5.19) și nu este bună decât pentru judecată (Ioan 12.31; 2 Petru 3.7). În al doilea rând, că ei sunt străini și locuitori temporari în această lume (Ioan 17.16; 1 Petru 2.11) și că trebuie să fie martori ai lui Dumnezeu și slujitori ai lui Hristos în ea.

Creștinii nu au, așadar, chemarea de a îndrepta tot felul de nedreptăți din această lume. Ei au înțeles că nu pot aduce dreptatea pe pământ, ci că abia când judecățile lui Dumnezeu vor fi pe pământ, locuitorii pământului vor învăța dreptatea (Isaia 26.9). Evanghelia, pe care o propovăduiesc, nu are scopul de a îmbunătăți lumea sau chiar de a-i îndrepta pe păcătoși, căci aceasta este imposibil. În schimb, ei propovăduiesc pocăința și convertirea, pentru a scăpa de judecata viitoare (2 Petru 3.7-9). Ei propovăduiesc că un păcătos nu poate fi îndreptat, ci

Capitolul 2

trebuie să fie răstignit împreună cu Hristos, pentru a tăia astfel legăturile cu lumea de neîndreptat (Galateni 6.14). Ei recunosc practic că lumea este de neîndreptat și, prin urmare, nu fac nicio încercare de a remedia abuzurile sociale, de exemplu prin participarea la un guvern „creștin” sau prin înființarea unor instanțe „bisericești” sau orice altceva. Și chiar dacă nu ar fi convinși de această incorigibilitate, tot nu ar face niciun efort de îmbunătățire, pur și simplu pentru că nu au vocația aceasta. Ei sunt străini, iar străinii nu se implică în treburile interne ale țării în care sunt oaspeți. Ei pot, cel mult, să dea mărturie despre virtuțile domnului țării lor și despre privilegiul de a fi cetățeni ai acestei țări (1 Petru 2.9-10; Filipeni 3.20). Ei au înțeles că acum nu este timpul să domnească în această lume. Credincioșii din Corint credeau că își pot permite aceasta, dar s-au grăbit prea mult; mai târziu va veni timpul nostru să domnim peste această lume, dar acum este timpul suferinței și al răbdării (1 Corinteni 4.8-9; Romani 8.17; 2 Timotei 2.12).

Pentru a clarifica mai bine aceasta, trebuie să arătăm pe ce se bazează această atitudine față de lume. *Înainte* de cruce, nu citim nicăieri că lumea zăcea în rău. Deși se mărturisește răutatea omului (Geneza 6.5; Psalmul 14 etc.), lumea în ansamblu nu este încă văzută ca fiind complet incorigibilă și stricată. *Înainte* de cruce, citim că Dumnezeu încă iubea lumea și că El L-a trimis pe Fiul Său în lume, pentru ca lumea să fie mântuită prin El (Ioan 3.16-17). Dumnezeu, în Hristos, a împăcat lumea cu Sine (2 Corinteni 5.19). Dumnezeu a spus, ca să zicem așa: „Voi trimite pe Fiul Meu preaiubit; poate că pe El Îl vor respecta” (Luca 20.13). Când Dumnezeu Și-a descoperit astfel inima, dându-L pe Cel mai iubit pe care-L avea, s-a arătat în același timp că inima omului era complet stricată și că lumea în ansamblu L-a respins pe Domnul Isus. Crucea este revelația deplină a inimii lui Dumnezeu și a inimii omului. După ce a arătat astfel că starea lumii este fără speranță, Dumnezeu nu poate decât să pronunțe judecata asupra ei. De aceea, Domnul Isus spune: „Acum este judecata lumii acesteia; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară” (Ioan 12.31). Aceasta înseamnă că lumea, cu toată politica și sistemul ei social, este destinată judecății. Dumnezeu nu a executat încă această judecată, pentru că El este îndelung-răbdător, pentru că nu vrea ca cineva să piară, ci ca toți să ajungă la pocăință (2 Petru 3.7-9). Acum, Dumnezeu nu mai este preocupat să mântuiască întreaga lume, așa cum era *înainte* de cruce, ci anunță judecata asupra lumii și a tot ceea ce se află în ea și, în același timp, face să se răspândească mesajul pocăinței ca singurul mijloc de a scăpa de judecata care va veni (compară cu Faptele apostolilor 17.30-31).

Dacă am înțeles bine aceasta, ne dăm seama cât de reprobabil este să credem că este o datorie creștină, de exemplu, să luptăm împotriva sclaviei. În primul rând, lumea nu se îmbunătățește prin aceasta; în al doilea rând, nu este sarcina noastră; și, în al treilea rând, încă nu a sosit timpul pentru aceasta. Faptul că mulți creștini sinceri consideră totuși că trebuie să ajute pentru a îndrepta tot felul de nedreptăți provine din opinia larg răspândită că, prin activitățile creștinilor (prin misiune și ajutor social), pământul va fi umplut de cunoașterea Domnului, astfel încât, pe această cale, Împărăția lui Dumnezeu să poată fi instaurată pe pământ. Realitatea este exact invers. Scriptura ne învață tocmai că răutatea lumii va crește și creștinătatea va decădea în cele din urmă complet și va fi judecat împreună cu lumea (cu excepția, desigur, a Bisericii adevăraților credincioși). Când va veni Fiul Omului, va găsi oare credință pe pământ (Luca 18.8)? Nu, răutatea celor din lume, a celor din Israel și a celor care sunt creștini doar cu numele va fi atins atunci apogeul (compară cu 2 Tesaloniceni 2.1-12; Apocalipsa 17-19). Nu va veni oare pace și dreptate pe pământ? Ba da, desigur, dar nu prin evanghelizare, ci prin judecățile lui Dumnezeu, care vor fi exercitate cu puțin timp înainte de

revenirea lui Hristos. Atunci, și nu mai devreme, vor începe vremurile de înviore și vremurile restaurării tuturor lucrurilor (Faptele apostolilor 3.19-21).

Această lungă digresiune nu este utilă doar pentru a înțelege întreaga amploare a îndemnurilor adresate aici robilor, ci are menirea de a servi și ca introducere pentru dezvoltarea învățăturii din Tit 2.11-14. Cuvântul „pentru că” din versetul 11 sugerează deja că robii trebuie să-și încadreze poziția în contextul a ceea ce este tratat în versetele următoare. Robul trebuie să-și modeleze comportamentul în lumina harului lui Dumnezeu, a vieții de credință în separare de lume și a speranței fericite care urmează.

Îndeamnă pe robi să fie supuși stăpânilor lor

Cuvântul „rob” (vezi și Tit 1.1) înseamnă literalmente „cel legat”, adică cineva care este complet supus stăpânului său. Această supunere este altceva decât a fi subordonat, așa cum se îndeamnă aici. Subordonarea robului este o chestiune formală; „pentru că oricine este rob aceluia de care este învins” (2 Petru 2.19; compară cu Maleahi 1.6). Atitudinea robului trebuie să fie în armonie cu această subordonare formală, prin faptul că este supus. Supunerea este atitudinea care decurge din recunoașterea unei anumite poziții față de altcineva, care ocupă un loc superior. Astfel, am văzut în Tit 2.5 că femeile trebuie să se supună soților lor, iar în Tit 3.1 se spune că trebuie să ne supunem conducătorilor și autorităților. Aceasta nu este, desigur, același lucru cu a fi ascultător. Ascultarea înseamnă respectarea anumitor porunci și reguli. A te supune înseamnă recunoașterea subordonării și comportamentul corespunzător. Nu citim nicăieri că femeile trebuie să asculte de soții lor, adică să urmeze poruncile soțului lor, ci trebuie să fie supuse, adică să adopte atitudinea corectă. Desigur, dintr-o atitudine de supunere rezultă, de obicei, și ascultarea, așa cum se întâmplă față de autorități (vezi Tit 3.1), dar s-ar putea ca autoritățile să ne ceară ceva ce nu putem aduce în concordanță cu conștiința noastră. În acest caz, trebuie să ascultăm mai mult de Dumnezeu decât de oameni (Faptele apostolilor 4.19; 5.29); acest fapt nu schimbă însă cu nimic atitudinea noastră de supunere și respect față de autoritatea superiorilor noștri, care ne-au fost puși deasupra. La fel se întâmplă și cu robii. În mod normal, ei trebuie să se supună stăpânilor lor (Efeseni 6.5; Coloseni 3.22), și chiar dacă uneori aceasta le este imposibil, trebuie totuși să adopte în orice moment o atitudine de supunere (1 Petru 2.18).

Unii plasează virgula în versetul nostru ceva mai târziu și citesc: „să fie supuși stăpânilor lor *în toate*”. Chiar dacă stăpânul cere lucruri imposibile, chiar dacă stăpânul este un stăpân „rău”: supuși în *toate*. În 1 Timotei 6.1, Pavel exprimă aceasta astfel: „Robii să-i socotească pe stăpânii lor vrednici de toată onoarea”, adică în orice circumstanță și după puterile lor. Nu din cauza a ceea ce este stăpânul în sine ca om (poate că este un om fără de Dumnezeu), ci pentru că este stăpânul. Și nu este oare important aceasta și pentru noi? Deși nu suntem robi, mulți dintre noi suntem angajați și, în orice caz, intrăm în contact cu autorități care ne sunt superioare. Să adoptăm atunci atitudinea cuvenită de supunere și să ne facem munca din toată inima, ca și cum am lucra pentru Domnul și nu pentru oameni, cu teamă și, ca robi ai lui Hristos, care împlinesc voia lui Dumnezeu din toată inima?

Stăpâni

Din această jumătate de propoziție ne rămâne încă cuvântul „stăpân”. În limba greacă cuvântul acesta este *déspotès*, de la care provine cuvântul nostru „despot”. Este cineva care deține drepturi absolute de proprietate asupra cuiva și exercită putere suverană asupra

acestuia. De aceea, cuvântul este folosit și pentru a se adresa lui Dumnezeu, și anume de către credincioșii din vechea dispensație (Luca 2.29), de către cei din vremurile vechi (Faptele apostolilor 4.24) și de către cei din perioada de după răpirea Bisericii (Apocalipsa 6.10). Și Domnul Isus este numit *déspotès*, și anume ca Domn al credincioșilor fideli (2 Timotei 2.21), dar și al creștinilor falși (2 Petru 2.1), iar în Iuda 4 este numit astfel de ambele categorii. El are un drept special asupra fiecărui credincios în ceea ce privește devotamentul și ascultarea acestuia; însă, întrucât El „a cumpărat întregul ogor”, El are, din alt punct de vedere, un drept asupra fiecărui om. Ca stăpân al robilor, acest cuvânt este folosit în continuare în 1 Timotei 6.1-2 și 1 Petru 2.18, cu diferențierea între stăpânii credincioși, buni, îngăduitori și stăpâni răi. Versetul nostru și 1 Timotei 6.1 vorbesc în mod accentuat despre „stăpânii *lor proprii*”, pentru a evidenția legătura dintre rob și stăpân și pentru a sugera, în treacăt, că ei nu au această legătură și aceste obligații față de alți stăpâni.

Să fie plăcuți în toate

A doua îndemnare adresată robilor este ca ei să fie pe placul stăpânilor în toate. Aceasta înseamnă mult mai mult decât a fi supus. Supunerea este obligația minimă a robului, însă robul credincios se va strădui mai presus de toate pentru binele stăpânului său, și aceasta nu doar în cazul stăpânilor buni, ci și al celor răi. Acesta este har al lui Dumnezeu, ca robii subordonați, care trebuie să-și îndeplinească îndatoririle, să procedeze astfel încât să le fie pe plac stăpânilor lor. Domnul Isus Însuși a spus că este firesc ca stăpânul să nu-i mulțumească robului său pentru că a făcut ce i s-a poruncit. Acesta va spune cel mult că a fost un rob nevrednic, care a făcut ceea ce era datoria lui (Luca 17.7-10). Totuși, aici, în versetul nostru, robul este îndemnat să slujească în așa fel încât aceasta să fie o bucurie pentru stăpân (compară cu Iov 19.16). Avem un exemplu minunat în acest sens în persoana lui Iosif, care, prin slujirea sa credincioasă și prin binecuvântarea lui Iahve, a reușit să câștige mai întâi afecțiunea lui Potifar și apoi pe cea a căpitanului închisorii. Ambii i-au încredințat lui Iosif treburile lor în întregime și nu au mai trebuit să-și facă griji în privința lor, deoarece Iahve era cu el și tot ceea ce făcea, I-a făcut să reușească (Geneza 39). La fel și roaba soției lui Naaman, care nu numai că și-a îndeplinit datoria, ci, mai mult decât atât, i-a fost pe plac stăpânului ei, arătându-i calea spre vindecare (2 Împărați 5).

Care este cheia acestei slujiri plăcute a robilor? Nu este oare modelul adevăratului Iosif, care putea spune: „Eu fac întotdeauna ce-I este plăcut” (Ioan 8.29)? Adevărata supunere și plăcerea de a sluji le învățăm de la Cel care a fost modelul nostru pe pământ și care acum, aflat în cer, ne dă puterea să facem aceasta (vezi și Romani 15.2-3). În Ioan 8 este cuvântul *arestos* (de la *aresko* = „a plăcea”), pe care îl regăsim și în 1 Ioan 3.22, referindu-se la credincioși față de Dumnezeu, precum și în relațiile interumane: Faptele apostolilor 6.2 („drept”) și 12.3 („a plăcut”). În versetul nostru apare însă un cuvânt și mai puternic, și anume *eurestos*, adică *arestos* cu *eu* („bine”) în față; primul cuvânt înseamnă deci „plăcut”, iar acesta înseamnă „bine plăcut”. În afară de versetul nostru, acesta este folosit în general pentru relația noastră cu Dumnezeu (Romani 12.1-2; 14.18; 2 Corinteni 5.9; Efeseni 5.10; Filipeni 4.18; Coloseni 3.20; Evrei 13.21). Excepția, pe care o reprezintă versetul nostru, îl face cu atât mai remarcabil. Aceasta înseamnă că relația dintre rob și stăpân trebuie să fie o oglindire exactă a slujirii lui Dumnezeu de către credincioși, și confirmă astfel cuvintele din Efeseni 6 și Coloseni 3, potrivit cărora robul trebuie să fie ascultător față de stăpânul său, asemenea lui Hristos, ca un rob al lui Hristos, care împlinește din toată inima voia lui Dumnezeu și slujește cu bunăvoință ca Domnului și nu oamenilor.

Fără a contrazice

În continuare, Tit 2.9 spune că robul nu trebuie să contrazică. Am întâlnit acest cuvânt și în Tit 1.9, unde se referea la palavragii împotriviți și la amăgitorii care se amestecaseră printre credincioși pentru a-i rătați prin învățăturile lor nesănătoase. Ar avea voie robul credincios să se comporte într-un astfel de mod față de stăpânul său? Aceasta ar arunca o pată asupra învățăturii sănatoase, în loc să o împodobească. A nu contrazice este o formă specială de supunere. Aceasta presupune ca robul să nu aibă îndrăzneala de a-și aduce propria opinie în discuție față de porunca stăpânului său. Opinia robului este complet neimportantă. Ea nu este solicitată și nu este apreciată. Este o neînțelegere a poziției sale dacă robul ar exprima o opinie care contravine celei a stăpânului, sau dacă ar critica sau chiar ar refuza un ordin. Chiar dacă stăpânul i-ar cere ceva care ar fi împotriva conștiinței sale, el trebuie să-și păstreze atitudinea de supunere și să nu inițieze nicio discuție cu privire la ordinul respectiv, ci să-și exprime cu smerenie responsabilitatea față de Dumnezeu. Numai atunci învățătura lui Dumnezeu va fi onorată. Aici se găsesc lecții importante pentru toți angajații de astăzi, în vremuri de greve, de participare la decizii și de autodeterminare. Nu că atitudinea creștină ar fi ușoară; conflictele pot apărea foarte repede, fie din cauza comportamentului nepolitic al stăpânului, fie din cauza caracterului neascultător al robului. Caracterul nostru nu trebuie însă niciodată să schimbe rânduielile lui Dumnezeu.

Fără a delapida nimic

Tit 2.10 continuă cu afirmația că robul „nu trebuie să delapideze nimic”; unele manuscrise spun „nici să nu fure”. Acest cuvânt provine dintr-un verb grecesc care, la forma activă, înseamnă „a pune deoparte, a îndepărta”. Aici apare la forma verbală „mediatoare”, care înseamnă: „a pune deoparte pentru sine”, în sensul de a fura. În afară de aceasta, cuvântul (în aceeași formă) mai apare doar în Faptele apostolilor 5.2-3, unde citim că Anania și Safira „pusese deoparte” o parte din veniturile obținute din vânzarea terenului. Ei „pusese deoparte” o parte din venituri „pentru ei înșiși”. Aceasta clarifică sensul. Robul nu avea voie să ia ceva ce aparținea stăpânului, pentru a și-l însuși. Din punct de vedere uman, putem înțelege că această înclinație exista la robi. În primul rând, robul însuși era un furat, fie că stăpânul său îl lipsise de libertate, fie că fusese altcineva. În al doilea rând, robii erau complet lipsiți de mijloace – tot ce aveau aparținea stăpânului lor, chiar și viața robilor –, în timp ce stăpânul, dimpotrivă, putea fi foarte bogat. Așadar, se putea trezi foarte ușor în sufletul unui rob dorința de a-și însuși ceva din bogăția stăpânului. Așa s-a întâmplat și cu Onisim, care a devenit vinovat față de stăpânul său, Filimon, când, în timpul fugii sale, a furat în mod evident lucruri de care avea nevoie pentru călătorie (Filimon 18-19). Oricât de ușor de înțeles ar fi aceasta, era totuși foarte greșit, pentru că, în primul rând, rămânea un furt și, în al doilea rând, trăda o poftă după lucrurile pământești. Robul credincios trebuia să înțeleagă că, oricât de sărac ar fi fost în ceea ce privește bunurile pământești, devenise totuși infinit de bogat în Domnul, mai precis în bunuri cerești (compară cu Luca 12.33-34; 16.12; Filipeni 4.10-20; 2 Corinteni 8.9).

Ci dând dovadă de toată credincioșia

Așa cum am văzut deja de multe ori, viața creștină nu constă doar în abținerea de la anumite lucruri negative, ci mai ales în urmărirea a tot ceea ce este divin și pozitiv (compară cu Tit 1.7-8; 2.3-4). De aceea, rezultă de aici că robii trebuie să dea dovadă de toată buna credincioșie; nu doar uneori, ci *toată* buna credincioșie cu *fiecare* ocazie posibilă și în *fiecare*

privință imaginabilă. Și nu în așa fel încât robul să urmărească să intre în grațiile stăpânului său, adică cu intenții false, ci toată „buna credincioșie”, adică sincer și onest, cu intenția de a-l sluji pe stăpân cât mai bine posibil și să-i caute binele.

Cuvântul „credincios” este foarte special. În ebraică există *un singur* cuvânt pentru „credincioșie” și „adevăr”, în timp ce limba greacă are *un singur* cuvânt pentru „credincioșie” și „credință”, și anume *pistis*. În ambele cazuri, ideea de bază este aceea a ceea ce este neschimbător și de neclintit. Dumnezeu rămâne întotdeauna „credincios” față de Sine, de aceea tot ceea ce spune și face El este absolut „adevărat”; și de aceea putem avea „încredere” absolută în ceea ce face și spune El și să „credem” în ele. Cuvântul *pistis* este legat de verbul *pisteuo*, care înseamnă „a crede, a avea încredere” și este înrudit cu *peitho* = „a convinge”. Prin urmare, *pistis* are în Noul Testament diverse semnificații: în marea majoritate a cazurilor înseamnă „credință”, așa cum apare în epistola noastră în Tit 1.1,4,13; 2.2; 3.15; în acest context – așa cum s-a explicat la studiul versetului din Tit 1.1 – trebuie să se țină seama de diferența dintre prezența sau absența articolului: fără articol, cuvântul înseamnă „credința”, iar cu articol, înseamnă „ceea ce se crede”, adică ceea ce este crezut. În Tit 1.1,4 și 3.15 cuvântul apare fără articol, iar în Tit 1.3 și 2.2 cu articol, iar o comparație a pasajelor evidențiază clar această diferență. În 1 Timotei 5.12, *pistis* are sensul de „jurământ”, iar în Faptele apostolilor 17.31 înseamnă „asigurare, dovadă”, derivat din sensul de bază „a convinge”. În celelalte patru pasaje, în care apare cuvântul, acesta înseamnă „credincioșie”; acesta este cazul, în afară de versetul nostru, în Matei 23.23; Romani 3.3 și Galateni 5.22. Mai presus de toate, Romani 3.3 este interesant, deoarece acolo „necredința” (*apistia*) și „credincioșia” (*pistis*) stau față în față. În afară de aceasta, în Epistola către Tit găsim următoarele cuvinte înrudite: în Tit 1.3 *pisteuo*, acolo în sensul de „a încredința” (vezi mai sus), iar în Tit 3.8 în sensul de „a crede” (într-un sens special; vezi acolo). De asemenea, *pistos*, care în Tit 1.6 înseamnă „credincios”, iar în Tit 1.9 și 3.8 „demn de încredere”. Pentru fiecare dintre aceste cuvinte găsim, așadar, în epistola noastră atât sensul de bază „credință”, cât și „credincioșie (fidelitate)”.

Ca în toate să împodobească învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor

A fi credincios înseamnă a respecta cu stăruință anumite principii sau o anumită rânduială. Exista, de asemenea, o anumită relație între rob și stăpânul său, pe care robul trebuia să o respecte în orice circumstanțe și cu toată puterea și sinceritatea sa. El nu trebuia doar să fie credincios, ci și să „dea dovadă de” credincioșie, adică să-și manifeste în mod constant atitudinea loială, supusă și devotată față de stăpân. Cuvântul înseamnă, de fapt, „a arăta, a da de văzut”, așa cum și credincioșii din Corint trebuiau să-și „arate” dovada dragostei lor (2 Corinteni 8.24; același cuvânt). Evreii trebuiau să-și „dovedească” dragostea și zelul (Evrei 6.10-11), iar creștinii blândețea (Tit 3.2; vezi acolo). Această dovadă publică a întregii credincioșii din partea robului trebuia să constituie o podoabă a învățăturii Dumnezeului nostru Mântuitor. Aceasta este a patra și ultima oară când întâlnim acest cuvânt „învățătură/instruire” (*didaskalia*) în Tit (vezi Tit 1.9; 2.1,7), cu excepția cuvântului înrudit „a da învățătură/a învăța” (*didachè*) din Tit 1.9. În epistola către Tit, aceste cuvinte „învățătură” și „instruire” au întotdeauna, în primul rând, o semnificație pasivă („ceea ce este predat”), cu excepția versetului din Tit 2.7, unde este folosit în sens activ („a învăța pe alții”). În versetul nostru, acesta înseamnă, așadar: ceea ce se predă cu privire la Dumnezeu, și anume Dumnezeu în calitate de Mântuitor și Salvator. Cuvântul „a împodobi” este *kosmeo*, care, la origine, înseamnă „a pune în ordine” (ca în Matei 25.7); același sens îl are și în Matei 12.44 și Luca 11.25. De aici se derivă cuvântul *kosmos* („lume”), care, prin urmare, înseamnă inițial

Capitolul 2

„ordine” și, prin urmare, „un întreg ordonat, care se susține pe sine însuși”, dar uneori și „ornament” (în 1 Petru 3.3). Cu acesta este legat termenul *kosmios* („potrivit”) din 1 Timotei 2.9 și 3.2, în timp ce *kosmos*, care apare doar în Tit 2.12 și Evrei 9.1, înseamnă „lume” sau „în stilul lumii”. Verbul *kosmeo* este folosit, de asemenea, pentru împodobirea mormintelor (Matei 23.29), a clădirilor (Luca 21.5; Apocalipsa 21.19), precum și în cazul femeilor (1 Timotei 2.9, „a se împodobi”; 1 Petru 3.5; Apocalipsa 21.2). De la acest verb se derivă și cuvântul nostru „cosmetice”, precum și, de exemplu, „cosmografie” și „cosmopolit”.

Învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor era cea pe care robii trebuiau să o împodobească. Nu se spune acolo că ar trebui să împodobească învățătura lui Hristos, în sensul îndrumării morale, pe care El a dat-o aici pe pământ, de exemplu în așa-numita Predică de pe Munte. Există destui oameni în această lume care ar dori să împodobească această învățătură; ei își propun, ca „adevărați” creștini, să urmeze exemplul lui Hristos, trăind bine și onest. Dar aceasta nu este învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor! Nici nu este vorba despre învățătura Dumnezeului nostru Creator; această învățătură se găsește în Apocalipsa 14.7, și sunt mulți în zilele noastre care cred că pot scăpa cu asta dacă Îl recunosc și Îl onorează pe Dumnezeu ca și Creator; totuși, ei Îl nesocotesc pe Dumnezeu ca Mântuitor. Căci faptul că Dumnezeu este Mântuitor presupune că omul are nevoie de un Mântuitor și, prin urmare, este pierdut. Pentru mulți, însă, aceasta este tocmai o vorbire dură, pe care nu vor să o recunoască. Ei vor să-L urmeze pe Hristos și să-L onoreze pe Dumnezeu ca și Creator, dar faptul că ar trebui să fie morți în fărădelegi și păcate este pentru ei o piatră de poticnire. Totuși, tocmai această învățătură, că Dumnezeu a vrut să-i mântuiască pe oamenii păcătoși și să-i ridice la o stare în care, prin puterea Sa, ar fi capabili să trăiască cu teamă de Dumnezeu, era învățătura care trebuia să-i caracterizeze pe robii. Ei trebuiau să ia aminte la ceea ce deveniseră în Hristos, deși erau robii. Deși statutul lor creștin era în mare contrast cu statutul lor de robii, totuși prin primul trebuiau să primească tocmai putere pentru cel de-al doilea. Dacă ar fi fost credincioși în toate, atunci în ei ar fi trebuit să se illustreze ceea ce Dumnezeu, ca Mântuitor poate face în inima și viața unui păcătos mort: nu doar să-l izbăvească de păcat și de moarte, ci și să-l învețe și să-l pregătească pentru calea pe care trebuie să o urmeze. Aceasta este clar evidențiat în versetele următoare. Prin această ilustrare, ei ar fi o bijuterie care ar conferi strălucire învățăturii Dumnezeului nostru Mântuitor, deoarece aceasta nu ar apărea doar ca o simplă teorie, ci ca o realitate vie și minunată.

Oare învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor nu înseamnă că trebuie să-L urmăm pe Hristos? Desigur, dar cum? El nu a fost un om obișnuit ca noi, ci, în același timp, era Dumnezeu Fiul, care, prin aceasta, a fost capabil să ducă o viață desăvârșită. Dar cine suntem noi, care, ca oameni firești (adică păcătoși morți!) ar trebui să urmăm această viață? Dacă am încerca cu adevărat și cu sinceritate, aceasta ne-ar face doar mai nefericiți. Nu, pentru o urmărire autentică este necesar mai întâi să-L cunoaștem pe Dumnezeu ca Mântuitor, să fim mântuiți de moarte și să avem parte de natura divină (2 Petru 1.4). Abia atunci, când Îl avem pe Domnul Isus Însuși ca viață eternă (1 Ioan 5.11-13,20), ceea ce este adevărat pentru El, deoarece corespunde ființei Sale divine, va fi adevărat și pentru noi (1 Ioan 2.8). De exemplu, când iubim, atunci nu mai iubim pentru că Legea ne poruncește aceasta, ci pentru că este o însușire a naturii divine, la care am devenit părtași. Așa cum este Hristos, așa suntem și noi în această lume (1 Ioan 4.17), nu prin puterea urmării noastre, ci prin natura divină la care avem parte prin puterea nașterii noastre din nou.

Capitolul 2

Aceasta este, de fapt, taina întregului pasaj (Tit 2.1-10). Nu trebuie să punem niciodată astfel de îndemnuri, precum cele de aici, pe același plan cu poruncile Legii. Legea este, într-adevăr, destinată necredincioșilor (1 Timotei 1.8-9), pentru a le arăta că sunt păcătoși (Romani 3.20; 7.7). Întrucât cerințele acestei Legi sunt mereu în conflict cu poftele lor naturale (Romani 7.8,13,19-23), ea nu poate aduce decât mânie și blestem. Cu poruncile Domnului, însă, lucrurile stau cu totul altfel! Ele constituie o „lege a libertății” (Iacov 1.25), adică o lege ale cărei „pretenții” se potrivesc perfect cu dorințele noii mele naturi. Această viață nouă este capabilă să rodească fructe atât de nobile, încât nici măcar nu există o lege pentru ele (Galateni 5.22-23). Căci această viață este Însuși Domnul Isus. El este cheia adevăratei transformări creștine, nu doar datorită a ceea ce a făcut El pentru noi, ci mai ales datorită a ceea ce El *este* acum în noi și pentru noi. Astfel, de exemplu, toate îndemnurile din Romani 13 se referă la ceea ce este Hristos în Sine Însuși, de unde și versetul final: „Îmbrăcați-vă în Domnul Isus Hristos.” La fel se întâmplă și în 1 Corinteni 13. Cât de des este acest capitol folosit în mod greșit ca lecție morală pentru omul natural, în timp ce, în realitate, el descrie ceea ce sunt trăsăturile naturii divine, mai întâi în Hristos și acum și în noi. Și în felul acesta trebuie să înțelegem toate îndemnurile creștine din Noul Testament. La fel, umblarea practică din Tit 2 este exclusiv rezultatul, în primul rând, al lucrării mântuitoare a lui Dumnezeu în noi prin răscumpărarea care este în Hristos Isus și, în al doilea rând, al lucrării harului practic al lui Dumnezeu în noi, acum că am devenit creștini. Acest fapt ni se descrie în versetele următoare.

(4) Conținutul învățăturii sănătoase (Tit 2.11-15)

(a) Pentru timpul prezent (Tit 2.11-12)

Tit 2.11-12: Pentru că harul lui Dumnezeu, care aduce mântuire tuturor oamenilor, s-a arătat, învățându-ne ca, după ce am tăgăduit neevlavia și poftele lumești, să trăim cu cumpătate și cu dreptate și cu evlavie în veacul prezent ...

Studiem aceste versete ca fiind începutul unei noi secțiuni, deoarece se deosebește complet, ca și caracter, de versetele anterioare. Trebuie însă să ținem cont de faptul că ceea ce este scris aici urmează direct după Tit 2.10, așa cum sugerează deja primul cuvânt „pentru că”. Robii ar trebui să împodobească învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor; ceea ce cuprinde această învățătură găsim în versetele următoare. Nu ca teorie, ca dogmă teologică, ci ca realitate vie și practică. De aceea, nu este vorba de o analiză a lucrării de mântuire în sine, ci de consecințele practice ale acesteia în viața noastră de zi cu zi.

Pentru că harul lui Dumnezeu s-a arătat

Fundamentul învățăturii sănatoase este harul lui Dumnezeu. Este învățătura Dumnezeului nostru Mântuitor, adică Dumnezeu ca Mântuitor al nostru, iar El nu poate fi Dumnezeu decât pentru că este Dumnezeul oricărui har (1 Petru 5.10). Tocmai de aceasta aveam nevoie în starea noastră de păcătoși pierduți și morți. Dumnezeu nu mai putea cere nimic de la păcătoșii morți și nu mai putea aștepta de la păcătoșii fără speranță de pierduți nicio putere pentru vreo faptă bună. Aici numai harul Său putea să facă ceva, acela care dă acolo unde nu mai este nimic de cerut. Harul este întotdeauna în contrast cu faptele (Romani 4.4; 11.6). Când

Capitolul 2

Dumnezeu dă în funcție de faptele bune, atunci El dă răsplată după merit; când însă El dă păcătoșilor sărmani și vinovați, atunci aceasta este har. Desigur, aceasta nu este același lucru cu dragostea. Când ne gândim la dragoste, ne gândim mai presus de toate la starea noastră mizerabilă, din care El ne-a scos. Când ne gândim la har, ne gândim la mila Sa față de cei vinovați și neputincioși (compară cu Tit 3.4).

Acest har minunat ni l-a dat Dumnezeu nouă, pe care ne-a ales înainte de întemeierea lumii (Efeseni 1.4), în Hristos Isus încă dinainte de veacuri, dar acum acest har al lui Dumnezeu a fost revelat prin arătarea Mântuitorului nostru Isus Hristos (2 Timotei 1.9-10). Este minunat să contemplăm faptul că acest har a fost deja promis și dăruit în Hristos înainte ca păcatul să-și facă apariția și înainte ca Legea să fie dată prin Moise. Aceasta este temelia creștinismului și infirmă calvinismul. Creștinismul nu este, de fapt, o continuare a ordinii vechi-testamentare adaptată la vremurile noi („Biserica există încă de la Adam” – „suntem primiți în legământul lui Avraam”), ci este revelarea planurilor eterne ale lui Dumnezeu (necunoscute în veacurile anterioare!), care se înalță cu mult deasupra păcatului, a Legii, ba chiar a tuturor lucrurilor pământești. Acestea implică faptul că Dumnezeu S-a hotărât, în Hristos, să unească o mulțime mare de oameni cu Hristos, dându-L pe El ca viață a lor, făcându-i părtași la tot ceea ce Hristos a dobândit prin lucrarea Sa, binecuvântându-i cu toate binecuvântările duhovnicești ale cerului, făcându-i copiii Săi iubiți și introducându-i în propria Sa casă. Faptul că păcatul s-a interpus înseamnă că omul trebuie mai întâi salvat de acest păcat și născut din nou, înainte de a putea primi binecuvântările spirituale și cerești. Această salvare și naștere din nou nu sunt scopul lui Dumnezeu, ci doar mijloacele prin care El Își poate împlini planurile eterne într-un om. Din aceasta rezultă două scopuri ale venirii lui Hristos: El a venit pentru a purta consecințele responsabilității primului Adam; totuși, El a venit și pentru a împlini planurile eterne ale harului, care existau din eternitate, *înainte de Adam*.

S-a arătat

În Hristos, harul lui Dumnezeu a venit la noi. Când El S-a arătat pe pământ, se putea spune: „Harul lui Dumnezeu s-a arătat” (așa cum spune versetul nostru). Mai presus de toate, Evanghelia după Luca Îl prezintă pe El ca fiind Cel care a revelat harul lui Dumnezeu întregii omeniri. Chiar de la începutul slujirii Sale, oamenii se minunau de cuvintele pline de har care ieșeau din gura Lui (Luca 4.22); așa cum spune Psalmul 45.2: „Harul este turnat pe buzele Tale.” În El, harul lui Dumnezeu și darul în har s-au revărsat asupra multora (Romani 5.15). Harul lui Dumnezeu a fost și harul Domnului nostru Isus Hristos, care s-a manifestat prin faptul că, deși era bogat, S-a făcut sărac pentru noi, ca noi să devenim bogați prin sărăcia Lui (2 Corinteni 8.9).

În versetul nostru, harul este personificat: „harul” apare în persoană. La fel, în Ioan 1, Cuvântul, Viața și Lumina sunt, de asemenea, personificate (Ioan 1.1-5,14). Toate aceste noțiuni sunt expresii ale ființei minunate a Domnului. În Hristos s-a arătat harul lui Dumnezeu. Forma verbală (*aorist*) indică clar acest caracter unic. Verbul în sine este *epiphaino*, o formă intensificată a lui *phaino*, care înseamnă „a străluci” („a da lumină”). Forma principală a acestui verb înseamnă „a fi adus la lumină”, „a deveni clar/evident” (compară cu Romani 7.13: „a se arăta”). În această din urmă semnificație, *phaino* apare de multe ori, de exemplu în legătură cu Hristos în Matei 24.30 și Marcu 16.9. Forma mai intensă, *epiphaino*, înseamnă, de asemenea, „a străluci” (vezi Luca 1.79) și, în forma principală, „a apărea” (Faptele apostolilor 27.20, „a lumina” [traducerea NL aici: „a se arăta”]; Tit 2.11;

Capitolul 2

3.4). „Arătarea” din versetul 13 este cuvântul derivat *epiphaneia* („Epifanie”). Trebuie să fim foarte atenți cu cuvântul „a se arăta” în Noul Testament, deoarece, pe lângă *phaino* și *epiphaino*, mai apar și următoarele cuvinte cu mici diferențe de sens: *phaneroō* (1 Petru 5.4; „s-a făcut cunoscut”), *emphanizo* (vezi Matei 27.53; Evrei 9.24) și *optomai* (vezi 1 Corinteni 15.5-8; Evrei 9.28).

În pasajul nostru găsim două arătări. Prima în Tit 2.11, legată de har. Aceasta este prima venire a lui Hristos, în smerenie pe pământ. A doua arătare o găsim în Tit 2.13. Aceasta este a doua Sa venire, legată de glorie. Prima arătare (*epiphaneia*) o regăsim în 2 Timotei 1.10 și Tit 3.4, iar pe cea de-a doua în 2 Tesaloniceni 2.8; 1 Timotei 6.14 și 2 Timotei 4.1,8. Mai întâi Domnul Se arată în har, apoi în glorie. Dacă S-ar fi arătat direct în glorie – „cum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, ... pe norii cerului cu putere și cu glorie mare” (Matei 24.27,30) –, atunci nu ar fi existat nicio speranță pentru niciunul dintre noi. Dar, întrucât prima venire a fost în har, a doua venire a devenit tocmai speranța noastră (Tit 2.13).

Harul lui Dumnezeu s-a arătat după ce Dumnezeu a pus la încercare omul în toate felurile posibile și neputința și pierderea omului s-au arătat pe deplin. Înainte de această perioadă, Dumnezeu a acționat, desigur, tot în har, dar aici citim că harul *însuși* s-a arătat. Chiar și în Vechiul Testament, fără harul lui Dumnezeu, niciun om nu putea fi mântuit. Aceasta se vede mai ales în faptul că, odată cu Legea, Dumnezeu a dat și preoția ca posibilitate pentru popor, pentru ca acesta să se poată întoarce la Dumnezeu atunci când ar fi încălcat Legea. Acesta este harul lui Dumnezeu, care, pe de o parte, spune: „Faceți aceasta și veți trăi”, iar pe de altă parte știe chiar El ce este în om și, de aceea, oferă imediat posibilitatea prin care acesta să se poată întoarce la El după o încălcare. Când poporul intră în sfârșit, după patruzeci de ani, în țara Canaan, aceasta nu se întâmplă datorită Legii, ci datorită harului – datorită spargerii primelor două table de piatră ca simbol al lui Hristos (Exodul 34.4-10).

Trebuie însă să ținem cont de faptul că Vechiul Testament nu a fost caracterizat de har (deși acesta s-a manifestat și a constituit singurul motiv al mântuirii), ci de Lege. De aceea, aceste două elemente, Legea și harul, se opun unul altuia. „Căci Legea a fost dată prin Moise; harul și adevărul au venit prin Isus Hristos” (Ioan 1.14-18). Harul nu a fost *dat* prin Hristos, ci a *venit* prin El; el nu a fost nu doar adus, ci a fost realizat, a luat naștere în El și prin El. Legea a fost dată prin Moise prin intermediul îngerilor (Faptele apostolilor 7.53; Galateni 3.19; Evrei 2.2); Dumnezeu locuia în nor, nevăzut și inaccesibil; El locuia în spatele perdelei, în întuneric. Numai marele preot avea voie să intre acolo, o dată pe an, nu fără sânge (Evrei 9.7). Atât de strălucitoare era gloria de neatins a lui Dumnezeu deasupra poporului sărman și demn de condamnare (compară cu Romani 3.23). Dar acum s-a arătat harul lui Dumnezeu și totul este altfel. Toți sunt acum îndreptățiți fără plată prin harul lui Dumnezeu, prin mântuirea care este în Hristos Isus (Romani 3.24). Prin El am primit și accesul, prin credință, la acest har, în care stăm, și ne lăudăm în speranța gloriei lui Dumnezeu (Romani 5.2). Nu suntem sub Lege, ci sub har (Romani 6.14-15).

Aducător de mântuire

Legea, care, din cauza naturii stricate a omului, nu putea aduce decât mânie și condamnare, a fost, din fericire, limitată la un singur popor, dar harul este prea glorios și prea bogat pentru a fi limitat la un grup anume. Harul lui Dumnezeu este mântuitor pentru toți oamenii, spune versetul nostru. Aceasta este a doua caracteristică, pe care o găsim aici cu privire la har. Prima caracteristică este că este harul lui Dumnezeu, adică nu al omului, ci pentru om. În acest sens,

Capitolul 2

acest har este desăvârșit. În al doilea rând, acest har aduce mântuire; el nu cere, ci doar dăruiește. În al treilea rând, acest har vine la toți oameni și, prin urmare, nu se limitează la *un singur* popor. În al patrulea rând, citim că harul ne învață; doar pe noi, adică nu pe toți oamenii.

Harul aduce mântuire. El nu este legat de promisiuni și binecuvântări trecătoare, pământești, ci de mântuirea eternă. Aceasta se potrivește cu caracterul pe care Dumnezeu Îl are aici ca „Mântuitorul nostru”. Cuvântul Mântuitor este *sotër* și este derivat din *soizo*: „a răscumpăra” sau „a salva”. Mântuitorul înseamnă, așadar, Răscumpărător. De aici se derivă și cuvântul *sotèria* („mântuire”, „răscumpărare”), la care aparține substantivul *sotèrios*, care se află în versetul nostru și care nu mai apare nicăieri în Noul Testament. Are, așadar, sensul de „a aduce mântuirea”. Aceasta ne amintește imediat de Faptele apostolilor 15.11 („Noi credem că suntem *mântuiți* prin *harul* Domnului Isus, în același fel ca și ei”) și de Efeseni 2.5,8 („Prin har sunteți mântuiți, prin credință”), unde găsim, de asemenea, *soizo* = „a mântui”, asociat cu harul. Învățătura despre Dumnezeu, Mântuitorul nostru, este deci că harul s-a arătat pentru a aduce mântuirea. Cu o singură literă diferență, importantul Codex Sinaiticus spune aici: „Harul lui Dumnezeu, Mântuitorul, s-a arătat pentru toți oamenii.” „Care aduce mântuirea” este înlocuit cu „Mântuitor”.

Harul aduce, așadar, mântuire și eliberare. Harul nu ne cere și nu așteaptă nimic de la noi, ci ne aduce ceea ce avem nevoie în starea noastră pierdută, și anume mântuirea. Faptul că avem nevoie de har ne arată ce suntem prin natură: vinovați și legați. În acest sens, iertarea nu ajută de una singură. Avem nevoie de mult mai mult: o eliberare desăvârșită de toate puterile care ne țin captivi. Abia după această mântuire urmează învățătura. Mai întâi, harul aduce mântuirea, iar apoi ne învață. Înainte de aceasta, nu ar avea niciun sens. Abia după ce am fost eliberați din robia noastră, am fost făcuți capabili și să trăim din acest har.

Pentru toți oamenii

Pentru cine este destinat acest har? Pentru toți oamenii. Putem citi: „Harul lui Dumnezeu s-a arătat, aducând mântuire tuturor oamenilor”. Putem însă traduce și astfel: „Harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat pentru toți oamenii” (compară cu *Statenvertaling*). În orice caz, este clar că harul nu se limitează la un singur popor (ca Legea), ci ajunge la toți oamenii din partea lui Dumnezeu. El nu este doar Dumnezeul iudeilor, ci și al neamurilor (Romani 3.28-30). Harul se extinde asupra tuturor oamenilor. Este important să înțelegem bine această expresie, deoarece ea este folosită pentru a apăra două învățături foarte contradictorii, dar și complet eronate și periculoase. Prima învățătură (cea mai gravă) susține că, în cele din urmă, toți oamenii vor fi mântuiți. Există opinii diferite cu privire la modul în care se va întâmpla aceasta, dar ideea de bază este întotdeauna aceea a mântuirii universale. Se susține, în mod complet nejustificat, că versetul nostru susține această învățătură eronată. Se uită însă că acest verset nu spune că harul îi mântuiește pe toți oamenii, ci că harul le oferă mântuirea tuturor oamenilor, ceea ce constituie o mare diferență.

A doua eroare este exact opusul. Aceasta respinge, de fapt, nu numai (pe bună dreptate) ideea că toți oamenii vor fi mântuiți, ci și ideea că mântuirea este oferită tuturor oamenilor (ceea ce este sensul versetului nostru). Când se vorbește în acest sens despre „toți oamenii” (de exemplu, în 1 Timotei 2.3-4; 2 Petru 3.9), se susține că aceasta se referă la toți cei aleși. Această interpretare se regăsește în anumite cercuri calviniste. Chiar și notele din *Statenvertaling* susțin că „toți oamenii” înseamnă aici: „tot felul de oameni”. Această

Capitolul 2

explicație este susținută în plus de faptul că acolo se traduce „care aduce fericirea” în loc de „care aduce mântuirea”. Prima este mult mai accentuată decât cea de-a doua. Există o diferență între faptul că harul mă face fericit sau că el îmi oferă mântuirea. Ideea din *Statenvertaling* este, așadar, următoarea: harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat pentru toate categoriile posibile de oameni, și anume pentru toți cei care au fost predestinați în acest sens.

Ca de obicei, adevărul se află și aici la mijloc. Dumnezeu, în harul Său, oferă mântuirea tuturor oamenilor, dar numai cei care o acceptă prin credință o primesc sau, dacă vreți, cei care sunt aleși (predestinați). Aici se află un paradox de neevitat pentru mintea omenească, care nu este însă cu nimic mai puțin biblic. Este vorba aici de două adevăruri, pe care nu trebuie să le minimalizăm pe niciunul. Unul dintre adevăruri este că Dumnezeu oferă mântuirea tuturor oamenilor fără deosebire, fără excepție; ba chiar că El dorește ca toți oamenii să fie mântuiți și îi imploră să se împace cu El (2 Corinteni 5.20), și este întristat când mulți resping această milă. Dar celălalt adevăr este, de asemenea, că Dumnezeu a ales oameni pentru glorie încă dinainte de întemeierea lumii, astfel încât Scriptura poate spune, într-adevăr, că „au crezut atâția câți erau rânduiți la viața eternă” (Faptele apostolilor 13.48). Dacă se neglijează un adevăr și se accentuează excesiv celălalt, se cade fie în eroarea că toți oamenii vor fi mântuiți, fie în arminianism, care susține că alegerea nu înseamnă altceva decât faptul că Dumnezeu știa dinainte cine se va pocăi; sau se cade în cealaltă extremă a acestei erori, și anume că oferta mântuirii se adresează doar celor aleși. Nu vom mai aprofunda acum tema predestinării (a se vedea meditația asupra Tit 1.1-2), ci dorim să înțelegem cum Scriptura confirmă, într-adevăr, în multe pasaje, că harul lui Dumnezeu oferă mântuirea tuturor oamenilor. Sau, cu alte cuvinte: că lucrarea Domnului Isus este atât de bogată și de cuprinzătoare, încât oricine dorește poate fi mântuit.

În analiza versetului din Tit 2.9 s-a subliniat deja că Cuvântul spune că Dumnezeu a iubit lumea *înainte* de cruce și L-a dat pe Fiul Său pentru ea, astfel încât oricine crede să primească (fără excepție) viața eternă (Ioan 3.16). Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său pentru a mântui lumea (Ioan 3.17). El era în Hristos, împacând lumea cu Sine (2 Corinteni 5.19). După ce stricăciunea totală a lumii a ieșit pe deplin la iveală pe cruce, nu mai citim că Dumnezeu se ocupă de lume în ansamblu, ci că El se adresează fiecărui om în parte. Această tranziție o găsim clar în Ioan 12.31-32: „Acum este judecata lumii acesteia; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară. Și Eu, când voi fi înălțat de pe pământ, îi voi atrage pe toți la Mine.” Aceasta este trecerea de la „lume” la „toți”. Acum nu mai găsim că voia lui Dumnezeu este să mântuiască întreaga lume (căci întreaga lume zace în cel rău [1 Ioan 5.19]), ci lumea în ansamblul ei este pregătită pentru judecată (2 Petru 3.5-7). Faptul că Dumnezeu încă așteaptă cu această judecată se datorează faptului că El dorește ca toți oamenii să fie mântuiți și nu vrea ca nimeni să piară, ci ca toți să ajungă la pocăință (1 Timotei 2.3-6; 2 Petru 3.8-9). Această dorință a lui Dumnezeu se adresează tuturor oamenilor, astfel încât El le vestește acum oamenilor de pretutindeni, că trebuie să se pocăiască cu toții (Faptele apostolilor 17.30). Dumnezeu îi roagă pe toți oamenii să se împace cu El (2 Corinteni 5.20), însă omul trebuie să dorească aceasta din proprie voință. Cine însetează, să vină; cine dorește, să ia apa vieții fără plată (Apocalipsa 22.17; compară cu Luca 13.34; Ioan 7.17).

Astfel vedem că, deși dreptatea lui Dumnezeu ajunge *la* toți oamenii, ea vine totuși numai *asupra* tuturor credincioșilor. Oferta este pentru toți, dar darul este doar pentru cei care cred. Toți au păcătuit și nu ajung la gloria lui Dumnezeu. Este clar că niciun om nu face excepție de

Capitolul 2

la această regulă. În același timp, însă, este clar că nu există niciun om care să nu poată fi îndreptățit gratuit, prin harul lui Dumnezeu, prin mântuirea care este în Hristos Isus (Romani 3.22-24). Așa se spune și acolo că, prin *o singură* fărâdelege (și anume aceea a lui Adam) consecințele acesteia s-au extins asupra *tuturor* oamenilor, la fel cum, prin *o singură* dreptate (și anume aceea a lui Hristos), consecințele acesteia se extind asupra *tuturor* oamenilor spre îndreptățirea vieții (Romani 5.18). Când este vorba de ofertă, acolo scrie „toți”; când este vorba de posedarea efectivă, acolo scrie „toți cei care cred” sau „mulți”, așa cum se menționează mai târziu în Romani 5: „Pentru că, după cum prin neascultarea *unui singur* om cei mulți au fost făcuți păcătoși, tot așa și prin ascultarea *Unuia singur*, cei mulți vor fi făcuți drepi.”

Aceeași diferențiere o regăsim în 1 Timotei 2.6 și Matei 20.28. Primul text spune că Domnul S-a dat pe Sine ca răscumpărare pentru toți. Aici, cuvântul „pentru” (*huper*) înseamnă: „în favoarea” sau „întinzându-se spre”. În al doilea text se spune însă că El Își va da viața ca răscumpărare pentru mulți. Acolo se folosește un cuvânt cu totul diferit pentru „pentru”, și anume *anti*, care înseamnă: „în locul”. Ideea este, așadar, că aria de acțiune a lucrării Sale se întinde către toți oamenii. Toți pot avea parte de ea. Dar răscumpărarea efectivă pentru păcate El a plătit-o doar pentru cei care vor crede în El. El a murit pentru toți (2 Corinteni 5.14-15; Evrei 2.9); totuși, nicăieri nu citim că El a purtat păcatele fiecăruia. El a fost făcut păcat *pentru noi* și a purtat păcatele *noastre* pe lemn (2 Corinteni 5.21; 1 Petru 2.24).

De aceea, este foarte înșelător faptul că multe traduceri denaturează textul din 1 Ioan 2.2: „El este ispășire pentru păcatele noastre; dar nu numai pentru ale noastre, ci și pentru lumea întreagă.” Totuși, este complet greșit să citim: „ci și pentru *cele ale* lumii întregi”. Domnul Isus nu a purtat păcatele lumii întregi (căci atunci nimeni nu ar putea fi condamnat pentru păcatul său; Dumnezeu nu poate pedepsi păcatele de două ori), ci El a purtat doar păcatele celor care cred în El. Este adevărat că El a murit pentru întreaga lume și că El este Mielul care ia păcatul (nu păcatele!!) lumii (Ioan 1.29). Aceasta înseamnă că El va curăți toate lucrurile și le va împăca din nou cu Dumnezeu (Coloseni 1.19-20; compară cu 2 Petru 3.7-13). În ceea ce privește însă lumea oamenilor, numai cei care cred vor fi împăcați cu Dumnezeu (Coloseni 1.21-22). Ceilalți trebuie să suporte ei înșiși pedeapsa pentru păcatele lor (Apocalipsa 20.12-13). Concluzia este, așadar, că Dumnezeu oferă mântuirea tuturor oamenilor și că lucrarea Domnului Isus este atât de bogată, încât toți ar putea avea parte de roadele ei. Nu avem voie să diminuăm nimic din aceasta. Pe de altă parte, Domnul a purtat păcatele tuturor celor care cred, iar numai ei sunt aleși. Nici din aceasta nu avem voie să diminuăm nimic.

Și ne învață

Tit 2.12 menționează la început a patra trăsătură a harului: el ne învață. Tranziția este potrivită. Mai întâi vine harul, apoi el ne învață. Mai întâi, harul asigură ceea ce are nevoie păcătosul și îi aduce mântuirea, iar apoi dezvoltă ceea ce a fost sădit în păcătos, el fiind instruit în continuare. Este foarte important să recunoaștem cine este instruit prin har. Harul aduce mântuire tuturor oamenilor, dar ne instruește doar pe noi, adică pe credincioși. Nu are sens să-i instruim pe păcătoși, pentru că ei sunt morți în păcate și incapabili de orice faptă bună. Ceea ce are nevoie păcătosul este mântuirea și izbăvirea. Toți oamenii au nevoie de aceasta. Cei care acceptă această mântuire prin credință devin oameni noi, capabili, prin puterea lui Dumnezeu, să ducă o viață evlavioasă. Acești oameni noi sunt învățați prin har în această nouă viață.

Capitolul 2

Să nu ne concentrăm doar asupra celor care sunt învățați, ci și la Cel care îi învață. Nu înțelepciunea sau măreția lui Dumnezeu ne învață, ci harul. Harul este cel de care avem nevoie, nu doar pentru a fi mântuiți, ci și pentru viața noastră creștină. „Harul Meu îți este de ajuns; pentru că puterea Mea se desăvârșește în slăbiciune” (2 Corinteni 12.9). Temelia și regula de viață pentru umblarea noastră nu este Legea, ci harul (Romani 6.14-15). Pentru a vedea și mai clar aici contrastul dintre Lege și har, cuvântul grecesc „a învăța” este foarte instructiv. Nu este vorba de obișnuitul *didasko* („a învăța”, Tit 1.11; și cuvintele derivate din acesta din Tit 1.9; 2.1,3,7,10), ci de *paideuo*, care provine de la *pais* („copil”) și înseamnă de fapt „a educa/a îndruma (copiii)” (vezi Faptele apostolilor 7.22; 22.3, „a învăța”). De aceea, înseamnă și „a muștra” (2 Timotei 2.25), „a pedepsi” (1 Corinteni 11.32; 2 Corinteni 6.9; 1 Timotei 1.20; Evrei 12.6-7,10; Apocalipsa 3.19) și chiar „a pedepsi” (Luca 23.16,22; compară cu Evrei 12.6). Sensul este, așadar, foarte accentuat și implică, de fapt: „a porunci sub disciplină”. Așadar, am putea citi, de asemenea, că harul lui Dumnezeu ne poruncește, prin disciplinare, să trăim cu frică de Dumnezeu.

Este interesant faptul că această expresie este folosită și în legătură cu Legea. În Galateni 3.24-25, Legea este numită „pedagogul” nostru, acesta fiind cuvântul grecesc *paidagogos*, de la care derivă cuvântul nostru „pedagog” (vezi și 1 Corinteni 4.15). Acesta este cineva care avea grijă și supraveghea un copil și era responsabil pentru bunăstarea sa spirituală și fizică (un fel de „tutore”, ca să spunem așa). Nu este educatorul sau învățătorul copilului (de aceea traducerea din 1 Corinteni 4.15 și nota de subsol din Galateni 3.24-25 din traducerea Voorhoeve, ediția a IV-a, sunt greșite); această concepție eronată a provocat deja mult rău în interpretarea capitolului 3 din Galateni. Ceea ce ne interesează acum este faptul că, înainte de cruce, Legea era cea care ținea Israelul sub disciplină (compară cu Galateni 3.19,23-26), iar după cruce, harul lui Dumnezeu îi ține pe credincioși sub disciplină. Disciplina Legii însemna pentru Israel un blestem (Galateni 3.10), dar disciplina harului este pentru noi dovada dragostei Tatălui (Evrei 12.4-11).

Pentru ca noi

Care este scopul învățăturii disciplinatoare a lui Dumnezeu? Scopul este dublu, negativ și pozitiv, și este sugerat de cuvântul „pentru ca”. Ceea ce urmează după „pentru ca” nu este atât conținutul, cât mai degrabă scopul învățăturii. Scopul este dublu, și anume negativ: renunțarea la necredință și la poftele lumești; și pozitiv: a trăi cu cumpătate, dreptate și temere de Dumnezeu. Ambele sunt indisolubil legate între ele: una este despărțirea de lume, iar cealaltă este apropierea de Dumnezeu. Una nu este posibilă fără cealaltă: doar separarea de lipsa de evlavie și de lume, fără a ne pune întrebarea privind o conștiință curată înaintea lui Dumnezeu, naște farisei (ceea ce înseamnă: „cei separați”); a-L sluji doar pe Dumnezeu, fără a renunța la poftele lumești, este o autoamăgire. Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni (Luca 16.13). Dacă spunem că avem părtășie cu Dumnezeu și umblăm în întuneric, atunci mințim și nu trăim în adevăr (1 Ioan 1.6). Dacă cineva iubește lumea, atunci dragostea Tatălui nu este în el (1 Ioan 2.15).

Păcatul ne desparte de Dumnezeu, harul ne conduce la Dumnezeu. Nelegiuirile noastre creează o despărțire între noi și Dumnezeu (Isaia 59.2), dar harul ne aduce, prin mântuire, în prezența lui Dumnezeu (compară cu 1 Petru 3.18). După învierea Domnului Isus, Dumnezeu și Tatăl Său a devenit acum și Dumnezeu și Tatăl nostru (Ioan 20.17). Acum, îndreptățiți prin credință, avem pace cu Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos, prin care am primit și

Capitolul 2

accesul, prin credință, la harul în care stăm (Romani 5.1,2). Dumnezeu ne-a binecuvântat în Hristos cu orice binecuvântare duhovnicească în locurile cerești și ne-a ales în El înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără prihană înaintea Lui, în dragoste. El ne-a rânduit dinainte, prin Isus Hristos, să fim fii ai Săi, după bunul plac al voinței Sale, spre lauda gloriei harului Său, în care ne-a făcut plăcuți în Cel Preaiubit (Efeseni 1.3-6). Aceasta este bogăția coplesitoare a harului Său (Efeseni 1.7; 2.7), care ne-a adus aproape prin sângele lui Hristos, prin care atât iudeii, cât și națiunile au acum acces la Tatăl prin *un singur* Duh (Efeseni 2.13,18). Atât de bogat și de eficient este harul. Ce schimbare totală și radicală produce el! Am trecut de la moarte la viață (Ioan 5.24), din robie în libertate (Ioan 8.36; Romani 6.17-18; Galateni 5.1; Evrei 2.15) și din osândă în neprihănire (Romani 6.16-22; 2 Corinteni 5.21). Am primit o natură nouă, care urăște fărădelegea și poftele lumești și a cărei dorință se îndreaptă numai spre Hristos (Galateni 2.20; Filipeni 1.21,23; 3.7-14,20).

Toate acestea trebuie puse în practică (iar harul ne învață în privința aceasta), prin separarea practică de rău. Noi trebuie să ne despărțim de tot ceea ce cade sub judecată și se află sub puterea lui satan. Acesta este scopul învățaturii pe care o dă harul. Această învățătură (împreună cu disciplina aferentă) face parte din căile lui Dumnezeu cu credinciosul. Există și un alt scop al harului, și anume împlinirea planurilor lui Dumnezeu în noi. Acesta este „pentru ca” din, de exemplu, Efeseni 1.4 și Coloseni 1.22. Aici nu este vorba despre realizarea practică (ca în versetul nostru), ci despre planul lui Dumnezeu cu privire la ceea ce vom fi în cele din urmă în desăvârșire (compară cu Romani 8.29).

Tăgăduind / după ce am tăgăduit

Învățătura pe care o oferă harul este întreită: ea se referă la trecut, la prezent și la viitor. Trecutul cuprinde ceea ce am renunțat, prezentul se referă la schimbarea noastră în veacul actual, iar viitorul este cuprins în așteptarea noastră a speranței fericite și a arătării gloriei. Viața noastră creștină se desfășoară între trecut și viitor, între negarea noastră și așteptarea noastră. În primul rând, am tăgăduit neevlavia și poftele lumești. Datorită verbului la timpul aorist (care indică finalizarea unui lucru sau caracterul unic al unei acțiuni), prefer să traduc „fiindcă am tăgăduit (negat)” în loc de „tăgăduind”. În limba greacă, verbul înseamnă în primul rând „a nega” („a tăgădui”, vezi, de exemplu, Ioan 1.20) în loc de „a nega” în sensul de „a tăgădui” (de exemplu, Matei 10.33) sau „a nu recunoaște” (ca de exemplu, Faptele apostolilor 3.14) sau în sensul de „a refuza” (Evrei 11.24) sau „a renunța”, fie la ceva bun (1 Timotei 5.8; 2 Timotei 3.5; Apocalipsa 2.13; 3.8) sau rău (așa cum este cazul în versetul nostru). Aici are sensul de condamnare a răului, însoțită de renunțare. Această semnificație pozitivă o regăsim și în Luca 9.23: „a se lepăda de sine”, a se disprețui pe sine. Aceeași semnificație o avem și în 2 Timotei 2.13, dar aici în sens negativ: a fi necredincios față de propria natură. Puterea cuvântului rezidă în sensul său fundamental: „a nu cunoaște”. Cine a renunțat la rău, l-a condamnat încă din fașă și nu mai dorește să aibă nimic de-a face cu el. Nu-l mai cunoaște și i-a devenit străin.

Lipsa de evlavie (neevlavia)

Răul, pe care l-am negat, constă din două părți, care sunt descrise aici cu precizie prin expresiile „neevlavia” și „pofte lumești”. Aici nu este vorba despre răul din noi; în legătură cu aceasta, Scriptura spune că cei care sunt ai lui Hristos au răstignit carnea împreună cu patimile și poftele ei (Galateni 5.24). Aici este vorba, însă, de răul din afara noastră. Avem de-a face în jurul nostru cu două puteri: pe de o parte, Dumnezeu, pe de altă parte, lumea cu satan ca

Capitolul 2

stăpân. Răul pe care l-am făcut a fost, prin urmare, de două feluri: pe de o parte, am părăsit binele, pentru că am refuzat să-L slujim și să-L onorăm pe Dumnezeu (ceea ce I se cuvenea); pe de altă parte, am alergat după rău, cedând poftelor lumești.

Cuvântul „neevlavie” nu exprimă de fapt suficient sensul cuvântului grecesc. Cuvântul este *asebeia*, care provine de la verbul *sebomai* („a avea autoritate asupra, a onora, a sluji”), precedat de prefixul negativ *a* („nu”). Cuvântul este, așadar, opusul lui *eusebeia* („temerea de Dumnezeu”), precedat de prefixul pozitiv *eu* („bun, bine”), care a fost tratat în legătură cu Tit 1.1. Prin urmare, unul dintre cuvinte înseamnă „lipsa de venerație”, iar celălalt „venerație bună”. Cuvântul „temerea de Dumnezeu” [...] exprimă foarte bine sensul termenului *eusebeia*, deși, de fapt, nu avem un cuvânt satisfăcător pentru *asebeia*. Acesta include sensul: „refuzul de a-L venera și sluji pe Dumnezeu”, așa cum I se cuvine. Păcatul nu înseamnă doar săvârșirea răului, ci și omisiunea binelui; și ce este mai bine decât a căuta gloria lui Dumnezeu? „Cine știe să facă binele și nu-l face, comite păcat” (Iacov 4.17). Adevărata natură a păcatului este că el este nelegiuire (1 Ioan 3.4). Aceasta nu înseamnă încălcarea unei legi, ci respingerea completă a unei legi asupra sinelui. Înseamnă că nu recunoaștem drepturile pe care Dumnezeu, ca și Creator și Judecător, le are asupra noastră sau că nu ținem seama de ele. De aceea, tot ceea ce nu provine din credință este păcat (adică ceea ce nu izvorăște din cunoașterea faptului că voia lui Dumnezeu este să facem una sau alta [Romani 14.23]). Toate acestea sunt exprimate prin cuvântul „neevlavie” (*asebeia*). Vom întâlni din nou acest termen atunci când vom discuta despre „temerea de Dumnezeu” în continuare în acest verset.

Și poftele lumești

Al doilea rău, pe care l-am negat, este urmărirea poftelor lumești. Cuvântul „lumesc” (*kosmikos*), care apare frecvent în limbajul nostru creștin, îl găsim în Noul Testament doar de două ori, și anume doar aici în sens negativ și în Evrei 9.1 în sens neutru. Cuvântul „lume” (*kosmos*) apare totuși frecvent. În primul rând ca denumire pentru univers, totalitatea lucrurilor create; o semnificație pe care o avea și la vechii greci (vezi, de exemplu, Faptele apostolilor 17.24; Romani 1.20; Evrei 4.3); uneori se referă doar la pământ (vezi, de exemplu, 1 Ioan 3.17, „pământesc”; Romani 4.13; 1 Timotei 6.7). Adesea, sensul este și mai restrâns, astfel încât cuvântul se referă în principal la „lumea oamenilor” (vezi, de exemplu, Matei 5.14; Ioan 1.9-10; 3.16-17,19; 4.42 etc., mai ales în Romani, 1 Corinteni și 1 Ioan). Adesea, cuvântul are o conotație negativă și descrie atunci starea actuală a lumii oamenilor ca fiind îndepărtată și ostilă față de Dumnezeu (vezi, de exemplu, Ioan 7.7; 8.23; 12.31; 16.33; 1 Corinteni 2.12; Galateni 4.3; 6.14; Coloseni 2.8,20; Iacov 1.27; 1 Ioan 2.15-17; 5.19). Versetul nostru se referă la această ultimă semnificație a cuvântului „lumesc”. Este vorba aici de pofte care își au originea și răspândirea într-un sistem ostil lui Dumnezeu. Domnul Isus a biruit acest sistem (Ioan 16.33), iar eu sunt eliberat din robia elementelor acestei lumi (Galateni 4.3; Coloseni 2.8,20), întrucât lumea a fost răstignită față de mine, și eu față de lume (Galateni 6.14).

Desigur, acest fapt trebuie pus în practică. Trebuie să ne păstrăm neîntinați de lume (Iacov 1.27) și să conștientizăm că, deși ne aflăm în lume, nu aparținem acestei lumi (Ioan 17.11,14-16). Nu putem împiedica faptul că drumul nostru trece prin lume, dar trebuie să ne purtăm pe pământ ca niște locuitori temporari și străini și să ne abținem de la poftele trupești, care luptă împotriva sufletului, și să ducem o viață bună printre națiuni (1 Petru 2.11-12). Conform lui

Ioan, aceste poftes carnale din această lume sunt de trei feluri (1 Ioan 2.16): în primul rând, pofta cărnii, adică pofta care acționează asupra *sufletului* nostru, sediul dorințelor și aspirațiilor naturale. În al doilea rând, pofta ochilor, adică pofta *trupului*, care privește ceea ce este material și exterior. În al treilea rând, mândria vieții, care este pofta *duhului*, dorința de prestigiu și de înțelepciune. Pentru studiul personal, se recomandă să reflectăm asupra modului în care atât primul Adam, cât și ultimul Adam au fost expuși acestor trei poftes – primul în cele mai glorioase circumstanțe din Paradis, iar ultimul după patruzeci de zile fără mâncare. Diavolul i-a prezentat Evei că pomul era bun de mâncat (pofta cărnii) – la fel cum a căutat el să-L determine pe Domnul Isus să transforme pietrele în pâine. El i-a arătat Evei că fructul pomului era o plăcere pentru ochi (pofta ochilor) – la fel cum el a prezentat Domnului toate împărățiile lumii și splendoarea lor. Și i-a dat de înțeles Evei că va fi ca Dumnezeu dacă va mânca și că pomul era de dorit pentru că dădea înțelepciune (mândria vieții) – la fel cum a încercat să-L ispitească pe Domnul să se ridice împotriva lui Dumnezeu, ispitindu-L.

Cumpătat (în traducerea olandeză: *ingetogen* = „onest, modest”)

După aspectul negativ, tăgăduirea, urmează pozitivul, umblarea creștină; după trecut, acum prezentul. Structura acestor versete este foarte armonioasă. Așa cum răul exterior este prezentat în cele două elemente ale sale, tot așa și umblarea creștină este privită prin prisma celor trei trăsături caracteristice ale sale. În primul rând, atitudinea noastră față de noi înșine („cumpătată”); în al doilea rând, atitudinea noastră față de ceilalți oameni („dreaptă”); și, în al treilea rând, atitudinea noastră față de Dumnezeu („temători de Dumnezeu = evlavie”). Contextul în care este privită umblarea noastră este cursul actual al timpului. În același timp, aceste trei elemente constituie o sinteză a ordinii din Casa lui Dumnezeu, așa cum este descrisă pentru diferitele grupuri de credincioși în Tit 2.1-10.

În primul rând, trebuie să trăim cu cumpătare. Este deja a cincea oară când întâlnim acest cuvânt aici (vezi Tit 1.8; 2.2,5-6). În versetul nostru, aceasta înseamnă că credinciosul trebuie să învețe să nimicească lucrările cărnii și să se comporte într-un mod sănătos și cumpătat. Nu este suficient să știm că am murit și am înviat împreună cu Hristos. Trebuie să ne considerăm, de asemenea, în mod practic și efectiv, morți față de păcat și vii pentru Dumnezeu în Hristos Isus (Romani 6.11). Și aceasta nu trebuie să fie o faptă singulară, ci trebuie să purtăm mereu în trup moartea (de fapt, uciderea) lui Isus, astfel încât să se arate și viața lui Isus în trupul nostru (2 Corinteni 4.10). „Cumpătat” înseamnă echilibrat și stăpân pe sine. Este vorba de a ține sub control viața de astăzi față de tot ceea ce aparține de viața de odinioară.

Și cu dreptate

În atitudinea noastră față de ceilalți trebuie să fim „drepti”, fie că este vorba de credincioși, fie de oameni din lume. Și în Tit 1.8, „cumpătat” este urmat de „drept”. La fel ca în paragraful anterior, și aici este vorba despre a pune în practică ceea ce am devenit în Hristos. Nu este suficient să știm că am fost îndreptățiți de Dumnezeu prin credință, ci trebuie, de asemenea, murind față de păcate, să trăim pentru dreptate (1 Petru 2.24). Scriptura numește aceasta cu adevărat „drept” (Matei 1.19; Luca 1.6; Romani 1.17; 2.13; 5.7 etc.; compară cu 1 Corinteni 15.34; 1 Tesaloniceni 2.10). Este – chiar și în limbajul nostru curent – mai presus de toate recunoașterea drepturilor celorlalți oameni. „Îngrijind de ceea ce este bine înaintea tuturor oamenilor” (Romani 12.17). Aceasta înseamnă, de fapt, „să dai fiecăruia ce i se cuvine”, însă nu dintr-o conștiință de sine umanistă, ci din puterea vieții noi din noi, care este Hristos. Nu la aceasta se referă Domnul când spune: „Nu am venit să chem pe cei drepti” (Luca 5.32), ci în

Capitolul 2

sensul în care Pavel se referă la aceasta: „Toate cele adevărate, toate cele vrednice de respect, toate cele drepte ... la acestea gândiți” (Filipeni 4.8). „Nimeni să nu caute folosul său, ci pe al altuia” (1 Corinteni 10.24; 12.25).

Și cu evlavie

În al treilea rând: cu evlavie. Aceasta este ultima și, în același timp, cea mai înaltă calitate, deoarece se referă la atitudinea noastră față de Dumnezeu. Așa cum spune deja Vechiul Testament: „Să te temi de Domnul, Dumnezeul tău, și să-I slujești” (Deuteronomul 6.13; vezi Matei 4.10). Așa cum, fiind dreți, recunoaștem drepturile altor oameni, tot așa, printr-o viață plină de teamă de Dumnezeu, recunoaștem drepturile lui Dumnezeu asupra noastră. Acesta este, totuși, scopul convertirii noastre în ceea ce privește viața noastră pe pământ: să-L slujim pe Dumnezeu cel viu și adevărat și să-L așteptăm pe Fiul Său din ceruri (1 Tesaloniceni 1.9-10). Vezi și meditația legată de Tit 1.1 și 2.12a. Trebuie să ne prezentăm trupul ca o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu, aceasta fiind slujba noastră rațională (Romani 12.1). Dumnezeu are un drept asupra noastră. Aceasta înseamnă că Domnul Isus, care este Dumnezeu peste toate, laudat în eternitate (Romani 9.5), are un drept asupra noastră.

În primul rând, El are un drept asupra noastră în calitate de Creator. El a creat toate lucrurile pentru Sine (Coloseni 1.16). În al doilea rând, prin sângele Său, El a răscumpărat creația care se îndepărtase de El. El a cumpărat ogorul (Matei 13.44) și a cumpărat oamenii (2 Petru 1.1), astfel încât are un drept asupra tuturor oamenilor, inclusiv pentru a-i judeca (Ioan 5.22; Faptele apostolilor 17.31). În al treilea rând, pe noi, cei care am crezut, El ne-a răscumpărat prin sângele Său, ne-a răscumpărat ca să fim o proprietate inalienabilă (comoara: Matei 13.44; Ioan 10.27-29; Romani 14.8-9; 1 Corinteni 3.23; 6.20; 7.22-23; Galateni 2.20; Apocalipsa 5.9 etc.), dobândind astfel un drept asupra noastră, atât asupra sufletului, cât și asupra trupului, prin sângele Său (vezi Tit 2.14). În al patrulea rând, El nu este doar Mântuitorul nostru, ci și Domnul nostru, ceea ce înseamnă că Îi datorăm ascultare deplină (vezi, printre altele, Faptele apostolilor 22.10; 2 Corinteni 10.5; Efeseni 5.17; Coloseni 1.9-10; 3.17). Aceasta este frica de Dumnezeu: slujirea și închinarea înaintea Domnului. El este subiectul slujirii și al închinării noastre, El, pe care Îl cunoaștem ca „Dumnezeu revelat în carne”; în același timp, însă, El este și modelul nostru pe pământ, în calitate de Om smerit, în ceea ce privește principiile vieții Sale („îndreptătit în Duhul”); iar acum, ca Om înălțat în cer („înălțat în glorie”), El este puterea și izvorul oricărei adevărate evlavii (compară cu 1 Timotei 3.16). Puterea Sa divină ne-a dăruit, într-adevăr, tot ce ține de viață și de evlavie (2 Petru 1.3), pentru ca noi să putem practica evlavia, care este folositoare în toate privințele, deoarece ea are promisiunea vieții prezente și a celei viitoare (1 Timotei 4.7-8). Faptul că îndemnul din versetul nostru, și anume că trebuie să trăim cu evlavie, nu este deloc neînsemnat, reiese din 2 Timotei 3.12, unde apare aceeași expresie: „Dar toți cei care vor să trăiască cu evlavie în Hristos Isus vor fi prigoniți.”

Trăim în veacul prezent

Această viață de evlavie se trăiește în veacul prezent. Literalmente, acolo scrie: „în veacul de acum”. Am întâlnit deja cuvântul „veac” (*aion*) în Tit 1.2. De cele mai multe ori, acesta are sensul de „eternitate” infinită, dar adesea se referă și la o perioadă de timp finită, de durată nedeterminată. Iar uneori, noțiunea de timp poate lipsi cu desăvârșire; atunci ea vizează o anumită ordine, o anumită stare de fapt, adesea în sens negativ. A se vedea, de exemplu, Efeseni 2.2, unde citim că înainte umblam potrivit „veacului lumii acesteia”. Aici, „spiritul vremii” este traducerea cuvântului *aion*. În unele traduceri, *aion* este adesea tradus prin

„lume” (așa cum se întâmplă și în *Statenvertaling* și în traducerea NBG), ceea ce este foarte ușor de înțeles, deoarece se referă adesea la ordinea lumii de astăzi (vezi mai ales Evrei 1.2; 11.3); însă uneori poate crea confuzie în raport cu *kosmos* (cuvântul obișnuit pentru „lume”), cum ar fi, de exemplu, în versetul nostru, unde substantivul adjectival derivat din *kosmos* și cuvântul *aion* apar împreună. A se vedea și Romani 12.2, unde traducerea „lume” redă bine ideea: la fel ca, de exemplu, „viață” în Matei 13.22. În aceste texte, *aion* are întotdeauna o conotație negativă. Diavolul este dumnezeul „veacului acestuia” (2 Corinteni 4.4). Dima a iubit „veacul de acum” (2 Timotei 4.10). Acesta este singurul pasaj în care apare această expresie („veacul de acum”) (în Galateni 1.4, „actual” este un participiu).

Acest „veac de acum” are o dublă relație cu noi: el constituie o ordine lumească în care, pe de o parte, ne aflăm în mijlocul ei, dar din care, pe de altă parte, nu mai facem parte. În același sens în care Domnul spune: „Ei sunt în lume, dar nu sunt din lume (*kosmos*)” (Ioan 17.11-18). Primul aspect, și anume faptul că trăim în veacul de acum, îl găsim în versetul nostru. Totuși, cealaltă latură este prezentată în Galateni 1.4, unde Pavel spune că Hristos S-a dat pe Sine însuși pentru păcatele noastre, „ca să ne scoată din veacul rău de acum”. Aici se află ideea că suntem mântuiți de sub puterea sistemului fără de Dumnezeu și lumesc în care ne aflăm. Dar, atâta timp cât suntem încă pe pământ, avem de-a face cu acest sistem. Intrăm zilnic în contact cu el, iar marea întrebare este cum ne comportăm „în acest veac”. Am renunțat, într-adevăr, la nelegiuire și la poftele lumești și, deși ne aflăm încă în această epocă, am devenit străini și locuitori temporari și trebuie să ducem o viață cumpătată, cu dreptate și cu evlavie în această epocă. Este un sistem în mijlocul căruia ne aflăm, cu care, totuși, nu ar trebui să avem nimic de-a face, decât pentru a-L prezenta pe Hristos celorlalți oameni din acest sistem. La nivel personal, „veacul de acum” și-a pierdut semnificația pentru noi, iar privirea noastră este îndreptată spre „veacul viitor” (Marcu 10.30; Luca 18.30; 20.34; Efeseni 1.21; Evrei 6.5). Despre aceasta vorbește versetul următor.

(b) Pentru timpurile viitoare (Tit 2.13-15)

Tit 2.13-15: ... așteptând fericita speranță și arătarea gloriei marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor, Isus Hristos, care S-a dat pe Sine Însuși pentru noi, ca să ne răscumpere din orice fărădelege și să-Și curățească un popor pentru Sine, plin de râvnă pentru fapte bune. Vorbește acestea și îndeamnă și muștră cu toată autoritatea. Nimeni să nu te disprețuiască.

Versetele care urmează încheie învățătura despre har. După „ieri” și „azi”, atenția se îndreaptă acum spre viitor. Trecutul cuprinde lepădarea răului, prezentat prin două caractere, iar „azi” cuprinde umblarea creștină, prezentată în trei aspecte. După această învățătură în cinci părți urmează acum așteptarea viitorului, privită din două perspective („speranță” și „arătare”). Astfel, învățătura în șapte părți este desăvârșită. Semnificația numărului șapte este prea cunoscută pentru a mai fi discutată. Și aici se arată că Dumnezeu nu face lucruri pe jumătate pentru credincioșii de pe pământ, ci că învățăturile Sale sunt desăvârșite și complete. El ne învață cum trebuie să trăim și cum putem să savurăm în mod constant amintirea de mântuirea noastră, iar pe de altă parte, putem aștepta cu nerăbdare desăvârșirea acestei mântuiri, când vom fi la El. Astfel, viața noastră este marcată de bucuria pentru trecut, de zelul din prezent (Tit 2.14) și așteptarea viitorului.

Așteptând fericita speranță și arătarea

Tit 2.13 vorbește despre așteptarea noastră. Desigur, ne gândim imediat la a doua venire a Domnului, dar acesta nu este sensul la care se referă direct Pavel aici, cel puțin nu singurul. Pentru a înțelege sensul versetului, trebuie mai întâi să descoperim care este cuvântul central din acest verset, și anume „gloria”. Și anume, în limba greacă, însoțit de articolul hotărât, ceea ce înseamnă că gloria nu doar caracterizează speranța noastră și arătarea, ci că „gloria” însăși este subiectul speranței noastre și că „acea” glorie însăși se va arăta. Așadar, nu este vorba despre faptul că Domnul Isus Se va arăta într-un mod glorios, ci despre faptul că gloria Sa însăși va fi văzută, atât de noi (aceasta este „speranța fericită”), cât și de lume (aceasta este „arătarea”). Pentru a înțelege structura acestui verset, trebuie, așadar, să realizăm mai întâi că gloria lui Hristos este aici subiectul. În al doilea rând, trebuie să înțelegem că această glorie se referă atât la speranță, cât și la arătare. Aceasta reiese din faptul că există un articol pentru „speranță”, dar nu și pentru „arătare”. Prin urmare, aceste două cuvinte sunt strâns legate între ele, formând o unitate: „speranța și arătarea”. Aș dori chiar să afirm că nu numai articolul, ci și cuvântul „fericită” se referă atât la speranță, cât și la arătare. Dacă aceasta este adevărat, atunci aici se spune că așteptăm speranța fericită a gloriei și arătarea fericită a gloriei, ținând cont de faptul că aceste două expresii sunt indisolubil legate între ele în verset.

Gloria

Gloria Domnului Isus, așa cum o are El acum în cer, este o trăsătură principală a creștinismului. Noi suntem aici, pe pământ, uniți cu Domnul glorificat din cer (vezi, de exemplu, 1 Timotei 3.16; Evrei 2.8-9; Coloseni 3.1-4). Acest fapt important ne determină trăirea de aici. Conștientizarea faptului că suntem încă pe pământ, dar că viața noastră este ascunsă în Dumnezeu împreună cu Hristos (glorificat la dreapta lui Dumnezeu) (Coloseni 3.3) și, în același timp, că Hristos a fost glorificat de Dumnezeu mai presus de toate puterile și că, în El, și noi suntem așezați în locurile cerești (Efeseni 1.20-21; 2.6), are consecințe majore pentru viața noastră practică de credință. Totuși, această legătură cu un Domn ceresc glorificat este pentru noi, în acest moment, încă o chestiune de credință, nu de vedere (2 Corinteni 5.7). Mai mult, este o legătură care se aplică doar în principiu și care își va dezvălui pe deplin realitatea abia când vom fi cu Domnul în cer. De aceea, gloria nu este doar subiectul credinței noastre, ci și al speranței noastre. Așteptăm, într-adevăr, să contemplăm această glorie! Așteptăm chiar să împărtășim această glorie cu Hristos în cer (speranța noastră) și așteptăm să ne arătăm în această glorie împreună cu Hristos pe pământ („arătarea”). Acesta este, de fapt, un scurt rezumat al versetului nostru. Aici nu este vorba doar de așteptarea revenirii Sale, ci de așteptarea întregii eternități *pentru* noi: *speranța* noastră este că vom contempla etern gloria lui Hristos și o vom împărtăși în cer (aceasta începe odată cu răpirea Bisericii), iar *arătarea* este faptul că gloria Sa și a noastră va fi prezentată etern creației (curățite) (aceasta începe la revenirea lui Hristos împreună cu Biserica).

Citim aici că aceasta este gloria marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor, Isus Hristos. El, care era Om smerit pe pământ, era în același timp Dumnezeu din eternitate. Și, ca Fiu etern, El poseda o glorie eternă și divină la Tatăl. Totuși, Cel care nu a considerat de apucat să fie egal cu Dumnezeu, S-a golit pe Sine și S-a făcut asemenea oamenilor (Filipeni 2.6-7). El a venit aici, pe pământ, pentru a glorifica Numele Tatălui (Ioan 12.27). Pe cruce, Dumnezeu a fost glorificat în El, Fiul Omului, într-un mod minunat și desăvârșit, așa cum Dumnezeu nu a mai fost glorificat niciodată (Ioan 13.31). Și de aceea, ca răsplată pentru această lucrare de

Capitolul 2

glorificare, Tatăl L-a glorificat la Sine cu gloria pe care El o avea la Tatăl înainte ca lumea să fie (Ioan 17.4-5). Dumnezeu Îl va glorifica pe Fiul Omului, punându-L deasupra tuturor lucrurilor la arătarea Sa; dar El L-a glorificat și în mod direct, înviindu-L dintre morți (Ioan 12.28; 13.32; Faptele apostolilor 17.31; Romani 6.4). Această glorie, pe care Domnul Isus a primit-o acum ca răsplată pentru lucrarea Sa, ne-a dăruit-o nouă, celor care suntem uniți cu El. Ce har! Gloria, pe care o avea ca Fiu etern, nu o putea împărtăși cu noi; însă, după ce S-a făcut Om și a împlinit lucrarea de glorificare, El a primit acum, ca Om, prin merit, aceeași glorie, pe care o deținea ca Fiu etern. Și odată ce a dobândit această glorie ca Om, a putut să o împartă, ca Om, cu semenii Săi; și El *le-a* dat celor ai Săi gloria pe care Tatăl I-o dăduse (Ioan 17.22). Și, de asemenea, Dumnezeu nu numai că ne-a chemat și ne-a îndreptățit, ci, în esență, ne-a și glorificat (Romani 8.30).

Într-adevăr, o glorificare în esență și încă nu o realitate deplină. Căci, în primul rând, este voia lui Dumnezeu să ne facă, în mod practic, asemănători cu această glorie de principiu, iar, în al doilea rând, această glorie va fi desăvârșită abia atunci când și trupul nostru va avea parte de această glorificare. Primul principiu îl găsim în 2 Corinteni 3.18; el se realizează într-o viață trăită în puterea Duhului Sfânt și în dăruire față de Domnul: „Noi toți, privind ca într-o oglindă, cu fața descoperită, gloria Domnului, suntem transformați în același chip, din glorie spre glorie, întocmai ca de la Duhul Domnului.” Al doilea principiu îl găsim în Filipeni 3.20-21; el se împlinește la răpirea Bisericii: „Pentru că cetățenia noastră este în ceruri, de unde Îl și așteptăm ca Mântuitor pe Domnul Isus Hristos, care va transforma trupul smereniei noastre în asemănare cu trupul gloriei Sale, potrivit lucrării puterii pe care o are, de a-Și supune chiar toate lucrurile.”

În timp ce așteptăm

Până acum am prezentat doar liniile generale ale acestui verset, pentru a obține o imagine de ansamblu asupra structurii sale. Acum vom încerca să dezbatem aceste linii ceva mai detaliat, pentru a aduce mai multă culoare și detalii în acest desen. În primul rând, conținutul termenului biblic „a aștepta” ne atrage atenția. Cuvântul pe care îl găsim aici este *prosdéchomai*, care înseamnă literal „a primi (la sine) (în sens pozitiv)”, cum ar fi, de exemplu, în Luca 15.2; Filipeni 2.29 și Evrei 10.34. De aceea, înseamnă și „a aștepta cu nerăbdare”, cu sensul de „a primi în mod pozitiv ceea ce se așteaptă” (vezi Marcu 15.43; Luca 2.25,38; 12.36; 23.51; Faptele apostolilor 24.15; Iuda 21). Așadar, nu înseamnă doar „a aștepta”, ci include și: „a dori cu bucurie”. Pe lângă acest cuvânt, în Noul Testament apare și termenul înrudit *apekdéchomai*, care are, de asemenea, conotația emoțională a „celui așteptat cu ardoare”. De asemenea apar câteva cuvinte cu o semnificație mai neutră de „a aștepta”, și anume *anaméno* (1 Tesaloniceni 1.10) și *prosdókao* (2 Petru 3.12-14).

Speranța fericită și arătarea

Care este conținutul așteptării noastre? Am văzut că, în versetul nostru, aceasta cuprinde de fapt întregul viitor, care începe cu răpirea Bisericii și se întinde până în eternitate. În alte pasaje din Noul Testament se acordă mai multă atenție anumitor evenimente viitoare, dar totuși în așa fel încât toate pasajele Scripturii, luate împreună, să ne ofere o imagine completă a întregului nostru viitor. În primul rând, noi Îl așteptăm pe Fiul lui Dumnezeu din cer, ca El să ne mântuiască („pentru mântuire”, Evrei 9.28), și anume (a) de mânia viitoare [adică, printre altele, necazul cel mare; 1 Tesaloniceni 1.10], și (b) ca Mântuitor [Răscumpărător], pentru ca El să ne mântuiască trupurile (Filipeni 3.20-21; compară cu Romani 8.23-25). În al

Capitolul 2

doilea rând, așteptăm „revelarea”, adică revenirea lui Hristos din cer împreună cu ai Săi; nu într-un mod neutru (așa cum spunem: „aștept o vizită”), ci cu dorință, astfel încât să iubim chiar și arătarea Sa (2 Timotei 4.8). În al treilea rând, așteptăm (și împărtășim această așteptare cu întreaga creație!) descoperirea fiilor lui Dumnezeu, când creația va fi eliberată din sclavia stricăciunii spre libertatea gloriei copiilor lui Dumnezeu (Romani 8.17-25). Aceasta este starea binecuvântată din Împărăția de o mie de ani, când blestemul creației va fi îndepărtat. În al patrulea rând, credem că și această „Zi a Domnului” va lua sfârșit, și așteptăm zorii zilei lui Dumnezeu, când cerurile vor trece și noi, conform promisiunii lui Dumnezeu, așteptăm un cer nou și un pământ nou, unde va locui dreptatea (2 Petru 3.10-14).

Toate acestea sunt, de fapt, exprimate în versetul nostru: așteptăm speranța de a contempla gloria Sa în cer și arătarea acestei glorii pentru totdeauna pe pământ. Cuvântul „arătare” nu se referă doar la a doua venire, ci la „a fi apărut” și „a fi vizibil” pentru totdeauna. Primul lucru pe care îl așteptăm este speranța gloriei, pentru că această speranță se va împlini la venirea Domnului pentru ai Săi, ca să ia Biserica la Sine (Ioan 14; 1 Tesaloniceni 4; 1 Corinteni 15). Noi nu suntem „ca ceilalți, care nu au nicio speranță”, ci ne încurajăm unii pe alții cu promisiunea Domnului (1 Tesaloniceni 4.13-18). Este adevărat că Hristos este deja în noi (Galateni 2.20; Efeseni 3.17), dar, în timp ce El este în noi, El este în același timp „speranța gloriei” (Coloseni 1.27). Căci nu numai că ne-am pus speranța în Hristos în această viață (1 Corinteni 15.19), ci avem și speranța statornică, ca o ancoră a sufletului, că Isus a intrat pentru noi ca înaintea mergător al nostru, pentru ca noi să-L urmăm acolo cu un trup glorificat, împărtășind gloria Lui ca Fiu al Omului și contemplând gloria Lui ca Fiu al Tatălui (Evrei 6.11,18-20).

Este o speranță pe care o așteptăm cu ardoare (Faptele apostolilor 24.15; Romani 8.25; Galateni 5.5) și, de aceea, este o speranță fericită. Aceasta are două semnificații: speranța este fericită în ceea ce privește conținutul (adică din punct de vedere obiectiv), deoarece speranța noastră este îndreptată spre moștenirea noastră cerească, adică spre fericirea desăvârșită – a rămâne în gloria lui Dumnezeu și a avea parte de gloria lui Hristos. Dar această speranță este fericită și în ceea ce privește efectul ei asupra vieții noastre practice de credință (adică din punct de vedere subiectiv). Speranța ne face fericiți chiar de pe acum. Ea „înlătură orice teamă din noi”, astfel încât privim cu încredere spre viitor, chiar și în ceea ce privește viața pământească. Ea ne este un sprijin, pentru ca noi să ducem o viață dedicată gloriei Sale, dar, mai presus de toate, ne face fericiți în perspectiva viitorului îmbucurător al mântuirii desăvârșite, al binecuvântării depline și al gloriei depline. Dumnezeu și Tatăl nostru ne-a iubit și ne-a dăruit o mângâiere eternă și o bună speranță prin har (2 Tesaloniceni 2.16); așa cum spune pasajul nostru, speranța fericită ne este dăruită prin învățătura harului. În ceea ce privește fericirea, putem constata, de asemenea, că aceasta este menționată în Noul Testament și ca o trăsătură a lui Dumnezeu (1 Timotei 1.11; 6.15), ceea ce face ca fericirea pe care o așteptăm să fie cu atât mai mare: „Ne lăudăm în speranța gloriei lui Dumnezeu” (Romani 5.2), noi, cei care odinioară nu puteam sta în prezența acestei glorii (Romani 3.23). Există, de asemenea, o fericire pământească, care va fi partea rămasășitei credincioase (Matei 5.3-12).

Speranța

Speranța noastră se referă întotdeauna la ceea ce încă nu posedăm. Credința noastră îmbrățișează ceea ce Dumnezeu ne-a dăruit deja („mântuirea”, Tit 2.11), dar speranța noastră se îndreaptă spre ceea ce Dumnezeu ne va mai da în plus. Este remarcabil cum putem

Capitolul 2

vedea în Noul Testament cât de des această speranță este legată de gloria lui Dumnezeu, exact ca în versetul nostru. Și anume în două privințe: în primul rând în ceea ce privește desăvârșirea mântuirii noastre, adică speranța legată de gloria învierii (Faptele apostolilor 24.15; 1 Corinteni 15.19; 1 Tesaloniceni 4.13; 1 Petru 1.3,21); în al doilea rând, în ceea ce privește partea noastră în cer, adică speranța legată de gloria cerului (Coloseni 1.5; 1 Petru 1.3-4). În același sens, Domnul Isus este glorificat atât la învierea Sa (Ioan 12.28; 13.32; Romani 6.4), cât și atunci când S-a așezat la dreapta lui Dumnezeu (Evrei 2.9). Într-un sens mai general, speranța este legată de glorie în Romani 5.2 (prezența noastră viitoare în gloria lui Dumnezeu), Romani 8.21 (creația speră să poată împărtăși libertatea gloriei noastre), Efeseni 1.18 (speranța chemării, legată de gloria moștenirii sale), Coloseni 1.7 (Hristos, speranța gloriei) și 1 Petru 1.21 (Dumnezeu I-a dat lui Hristos glorie, pentru ca speranța noastră să fie în Dumnezeu). Pentru a sublinia încă o dată: în primul rând, sperăm să primim un trup glorificat, asemănător trupului gloriei Sale (Filipeni 3.20-21); în al doilea rând, sperăm să împărtășim cu El gloria lui Hristos, pe care El a dobândit-o ca răsplată pentru lucrarea Sa (Ioan 17.22; Romani 8.17; compară cu 1 Petru 5.10); și, în al treilea rând și mai presus de toate, sperăm să contemplăm pentru totdeauna gloria Fiului etern (pe care nu o putem împărtăși cu El!) alături de El în casa Tatălui (Ioan 17.24). Ce perspectivă minunată pentru viitor!

S-ar putea obiecta că aici este vorba doar de gloria marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor, Isus Hristos, și nu de gloria noastră. Aceasta este corect în sine, dar trebuie să ținem seama de faptul că gloria noastră viitoare nu este, în esență, altceva decât gloria lui Hristos. Toată gloria pe care o vom primi, El a dobândit-o pentru noi și o va împărtăși cu noi, astfel încât să o deținem numai în El, cu El și prin El. Tot ceea ce El a dobândit va fi împărtășit cu noi. Este gloria pe care El, ca mare Dumnezeu, a deținut-o din eternitate, dar pe care, ca Om (ca Mântuitor), a dobândit-o pentru noi și astfel a putut să o împărtășească cu noi.

Arătarea

Așa cum s-a spus, această speranță este indisolubil legată de arătare. *Un singur* articol se referă la ambele cuvinte. La arătare, gloria cerească a lui Hristos (care este și gloria noastră) va fi vizibilă pentru întreaga creație; adică nu gloria pe care El o are ca Fiu etern al Tatălui. Noi nu vom împărtăși această glorie cu El, dar noi (nu îngerii sau credincioșii din celelalte epoci) vom avea dreptul să o contemplăm, deoarece am devenit copii ai Tatălui și Hristos ne numește frații Săi. Este gloria pe care El o are ca Fiu al Omului, cea care va fi prezentată întregii creații (Psalmul 8). Și aceasta este gloria pe care o vom împărtăși cu El ca moștenitori ai Săi. De aceea, la revenirea Sa, vor fi revelate atât gloria Domnului, cât și gloria noastră.

Semnificația cuvântului „arătare” (*epiphaneia*) a fost deja abordată în legătură cu cuvântul „a arăta” din Tit 2.11. Acolo era vorba despre prima venire a lui Hristos în smerenie și har, în timp ce aici se referă la a doua venire în glorie și pentru judecată. În versetul nostru, așteptarea este legată de viața noastră practică de credință (Tit 1.12), dar și în alte pasaje din Noul Testament „arătarea” este în legătură cu responsabilitatea noastră. În schimb, „revelarea” lui Hristos (un alt termen pentru a doua venire) este mai mult legată de privilegiile noastre (vezi 1 Corinteni 1.7; Coloseni 3.4; 2 Tesaloniceni 1.7; 1 Petru 1.5,7,13; 4.13; 1 Ioan 3.2). Prin termenul *epiphaneia*, grecii se refereau adesea la intervenția zeilor lor în treburile omenești (compară cu Faptele apostolilor 14.11). Astfel, aici se arată mai întâi harul lui

Dumnezeu pentru mântuirea tuturor oamenilor, iar apoi gloria lui Dumnezeu, pentru a-i judeca.

Este arătarea *gloriei*. Despre aceasta, Domnul Însuși a spus deja multe: „Pentru că Fiul Omului va veni în gloria Tatălui Său, cu îngerii Săi, și atunci va da fiecăruia după faptele lui” (Matei 16.27). La „nașterea din nou” (restaurarea tuturor lucrurilor), Fiul Omului va sta pe tronul gloriei Sale (Matei 19.28), după ce va veni în gloria Sa și toți îngerii vor fi cu El (Matei 25.31). Semințiile țării vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului cu putere și mare glorie (Matei 24.30). Iar Petru scrie despre bucuria noastră la revelarea gloriei lui Hristos (1 Petru 4.13; compară cu 1 Petru 5.1).

În afară de aceasta, la a doua venire a lui Hristos va fi revelată și *propria noastră* glorie: „Când Se va arăta Hristos, care este viața noastră, atunci veți fi arătați și voi, împreună cu El, în glorie” (Coloseni 3.4). „... la revelarea Domnului Isus din cer, cu îngerii puterii Sale, ... ca să fie glorificat în sfinții Săi și să fie privit cu uimire, în ziua aceea, în toți cei care au crezut” (2 Tesaloniceni 1.7,10). Am văzut că Fiul ne-a dat gloria pe care Tatăl I-a dat-o Lui ca răsplată pentru lucrarea Sa de glorie (Ioan 17.4-5,22). Când această glorie va fi revelată, atunci lumea va trebui să recunoască că suntem una între noi și cu Fiul, care este una cu Tatăl (Fiul în noi și Tatăl în Fiul), și, pe această bază, va recunoaște că Tatăl L-a trimis pe Fiul și ne-a iubit, așa cum L-a iubit pe Fiul (Ioan 17.23). Da, când va vedea cât de mare este gloria Domnului, lumea va trebui să recunoască că El a fost într-adevăr Trimisul Tatălui. Și când va vedea că noi avem aceeași glorie ca a Lui, va trebui să înțeleagă că Tatăl ne-a iubit la fel de mult ca pe Fiul. Ce gând minunat este acesta pentru noi! Acum, ceea ce vom fi nu a fost încă revelat lumii; dar *noi* știm deja! Știm că, atunci când El va fi revelat, vom fi asemenea Lui; căci Îl vom vedea așa cum este El (1 Ioan 3.2).

Atunci va începe timpul împlinirii veacurilor, în care Dumnezeu va aduna tot ce este în ceruri și pe pământ, sub *un singur* Cap, în Hristos (Efeseni 1.10). Dar nu numai atât: în El am devenit și moștenitori, pentru ca să fim spre lauda gloriei Sale (Efeseni 1.11-12). Căci, întrucât am devenit copii ai lui Dumnezeu, suntem și moștenitori: moștenitori ai lui Dumnezeu și moștenitori împreună cu Hristos, dacă suferim cu adevărat împreună cu El, pentru ca să fim și noi glorificați împreună cu El (Romani 8.17). Așadar, glorificarea noastră implică faptul că noi vom domni împreună cu Hristos peste toate lucrurile. Întreaga creație așteaptă cu nerăbdare descoperirea gloriei noastre, deoarece această descoperire va însemna pentru ea sfârșitul blestemului (Romani 8.18-21). Până în eternitate, Mireasa, soția Mielului, Noul Ierusalim, va avea gloria lui Dumnezeu (Apocalipsa 21.9-11,23).

Unii cititori s-ar putea întreba cum este posibil ca credincioșii să se întoarcă împreună cu Domnul din cer. Ideea că, la a doua venire a Domnului, și credincioșii vor coborî împreună cu Domnul din cer este necunoscută multor creștini. Am văzut însă deja în diverse pasaje că la a doua venire se vor arăta din cer atât gloria Domnului, cât și gloria noastră. Aceasta este confirmat și de alte pasaje, cum ar fi 1 Tesaloniceni 3.13 („la venirea Domnului nostru Isus cu toți sfinții Săi”). În Scriptură, sfinții nu sunt niciodată îngeri (aceștia sunt numiți, cel mult, îngeri sfinți), ci întotdeauna sunt credincioșii (compară cu Zaharia 14.5; Iuda 4). A se vedea și 1 Tesaloniceni 4.14: „Dumnezeu va aduce împreună cu El și pe cei care au adormit în Isus.” Foarte clar este și Apocalipsa 19.14, unde Domnul, la a doua Sa venire, este însoțit de oștiri care sunt în cer, călare pe cai albi, îmbrăcați în pânză strălucitoare, curată și fină (compară Apocalipsa 2.26 -27; 3.21; 4.4; 19.7-8).

Capitolul 2

În alte pasaje se explică cum este posibil ca Domnul să Se întoarcă *împreună* cu sfinții. Este clar că aceasta este posibil numai dacă sfinții sunt ridicați la cer *înainte* de acel moment. Așa și este, deoarece, cu puțin timp înainte de revenirea Sa, va fi un mare necaz pe pământ, de care credincioșii care fac parte din Biserică vor fi feriți, pentru că Domnul va lua Biserica la Sine în glorie *înainte* de acel moment. Această ridicare înainte de necazul cel mare este învățată, printre altele, în 1 Tesaloniceni 1.10 („El ne scapă de mânia care vine”) și în Apocalipsa 3.10 (El ne va păzi de ceasul încercării, care va veni peste tot pământul). În 2 Tesaloniceni 2 se învață foarte clar că „strângerea noastră” noastră la Domnul (ridicarea Bisericii) respectiv îndepărtarea „celui care ține în frâu” (Duhul Sfânt, care locuiește în Biserică) *precedă* apostazia creștinătății și apariția lui antihrist, venirea Zilei Domnului și arătarea Domnului Isus (în fiecare caz). În cele din urmă, în Apocalipsa 19 aflăm că întoarcerea Domnului împreună cu sfinții este precedată de judecățile asupra pământului (Apocalipsa 6–18), în timp ce, începând cu capitolul 4, credincioșii (prezenți ca cei 24 de bătrâni) se află în liniște în cer (vezi Apocalipsa 4.4,9-11; 5.6-14). Faptul că *în timpul* necazului cel mare vor mai fi și (alți) credincioși pe pământ (Matei 24; Apocalipsa 7 etc.) este o cu totul altă chestiune, pe care nu o vom aprofunda acum.

Putem spune, așadar, că a doua venire a Domnului constă în două faze, între care vor trece câțiva ani (probabil cel puțin șapte). Prima fază (Ioan 14.1-3; 1 Corinteni 15.51-57; Filipeni 3.20-21; 1 Tesaloniceni 4.13-18 etc.) cuprinde ridicarea Bisericii la cer; a doua fază este arătarea Domnului împreună cu Biserica pe pământ. Mai întâi El vine *pentru* ai Săi, apoi *împreună* cu ai Săi. Prima dată El nu coboară pe pământ, ci se întâlnește cu ai Săi în văzduh (1 Tesaloniceni 4.17); a doua oară, picioarele Lui vor sta pe Muntele Măslinilor (Zaharia 14.4). Mai întâi El vine în dragoste, apoi în glorie; mai întâi pentru a mântui, apoi pentru a judeca; mai întâi este vizibil doar pentru ai Săi, apoi pentru întreaga lume. Și pentru a rămâne în termenii versetului nostru: mai întâi introducerea celor ai Săi în gloria Sa din cer (speranța), apoi revelarea gloriei Sale și a noastre pe pământ (arătarea).

Gloria marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor, Isus Hristos

Este gloria marelui nostru Dumnezeu și Mântuitor Isus Hristos. Unii, care neagă divinitatea lui Hristos, traduc: „al marelui Dumnezeu și al Mântuitorului nostru Isus Hristos”, ceea ce însă denaturează foarte mult textul grecesc. În primul rând, cuvântului „Dumnezeu” este însoțit de articol, iar cuvântul „Mântuitor” nu, astfel încât (exact ca în cazul „speranței și arătării”) „Dumnezeu și Mântuitor” aparțin împreună. De altfel, această expresie apare prea des în epistolele pastorale pentru a fi pur și simplu separată aici. „Al nostru” nu se află, într-adevăr, înaintea lui „marele”, dar nici înaintea lui Mântuitor, ci după acesta. În limba greacă, aceasta este cu totul normal: „*Dumnezeul și Mântuitorul nostru*” (de fapt „al nostru”) înseamnă pur și simplu: „Dumnezeu și Mântuitor *al nostru*”. Celebrul Codex Sinaiticus are aici „Hristos Isus”. *Statenvertaling* are varianta noastră de text, traducerea NBG pe cea de-a doua; am preluat varianta de text a majorității manuscriselor. Astfel, accentul cade pe „Isus”. Acesta este Numele Său ca Om smerit pe pământ, însă Numele este urmat de „Hristos”: El, cel care a fost Omul smerit pe pământ, a fost făcut de Dumnezeu Domn și Hristos (Faptele apostolilor 2.36). Aceasta se va revela la a doua Sa venire. Atunci fiecare genunchi se va pleca înaintea Lui și va trebui să recunoască că Isus Hristos este Domnul (Filipeni 2.9-11). Dar este mai mult! Când Se va arăta El, nu numai că se va dovedi că Omul disprețuit, Isus, este Domnul tuturor, ci, mai mult decât atât, se va revela că El este „marele nostru Dumnezeu”. Este Iahve al oștirilor, Cel care va veni cu norii cerului și cu toți sfinții împreună

Capitolul 2

cu El, pentru a răscumpăra rămășița lui Israel și a judeca națiunile (Psalmul 96,13; 98.9; Isaia 24.14; 29.5-8; 31.4,5; Ioel 3.12,16; Habacuc 3.11-12; Țefania 3.8; Zaharia 14.3-5). Iar Cel care Se va întoarce este, în același timp, Mesia trimis de Dumnezeu (Psalmul 2.6-9; Isaia 49.6; 53.12; Ieremia 33.15; Daniel 7.13,14; Maleahi 3.1). El este Dumnezeu și Om într-o singură Persoană (Psalmul 45.6-7; Isaia 9.5; 40.9-11; Ieremia 23.5-6; Mica 2.12-13; 5.1.3; Zaharia 9.9,14).

Și Noul Testament este foarte clar în această privință. Isus (adică „Iah este Mântuitorul”) va mântui pe poporul *Său* (al lui Iahve) de păcatele sale (Matei 1.21). El este Cuvântul, care era Dumnezeu și S-a făcut trup (Ioan 1.1,14); Dumnezeu revelat în trup (1 Timotei 3.16). Vezi și Ioan 5.18; 8.58; 10.30-39; 12.41; 20.28 etc. Hristos este Dumnezeu peste toate, binecuvântat în veci (Romani 9.5). El nu a considerat de apucat să fie egal cu Dumnezeu (Filipeni 2.6). Întreaga plinătate a Dumnezeirii locuia în El în trup (Coloseni 1.19; 2.9). El este cu adevărat Dumnezeu și viața eternă (1 Ioan 5.20). Și acest Dumnezeu a devenit Mântuitorul nostru! Timp de secole, El Se anunțase ca Iahve, singurul Dumnezeu, Sfântul lui Israel, Mântuitorul poporului Său (Isaia 43.3,11; 45.21; 49.26; Osea 13.4; Zaharia 9.9). Iar când a venit în sfârșit pe pământ ca Om (Luca 2.11) și Israel L-a respins, El Însuși a devenit Mântuitorul lumii (Ioan 4.42), un Mântuitor pentru toate națiunile (Isaia 49.4,7). Astfel, marele Dumnezeu a devenit și Mântuitorul nostru (Luca 1.47). În versetul nostru, expresia se referă deci la Dumnezeirea lui Hristos, exact ca și expresia aproape identică din 2 Petru 1.1. Aici, titlul de „Mântuitor” este legat de Dumnezeirea Sa, așa cum este în legătură cu umanitatea Sa. Vezi finalul meditației asupra versetului din Tit 1.4.

Când apostolul se gândește că Domnul Isus Se va arăta în gloria Sa ca marele nostru Dumnezeu, atunci se gândește și la faptul că același Dumnezeu a apărut odată pe pământ, în har, ca Om smerit, pentru a fi Mântuitorul nostru. Iar acest fapt îl determină să aprofundeze mântuirea pe care Hristos ne-a adus-o ca Mântuitor. Ce har este să ne gândim că, atunci când Domnul va reveni ca Iahve, pentru a judeca națiunile, noi putem să-L cunoaștem ca Mântuitorul nostru, care S-a dat pe Sine pentru noi. Domnul Se va arăta de două ori, și de ambele dăți va veni pentru toți oamenii; prima dată a venit în har, a doua oară va veni în glorie, pentru a aduce judecata asupra tuturor oamenilor. Așa cum prima dată au fost puțini cei care au primit harul, tot așa și a doua oară vor fi puțini cei care vor scăpa de judecată. Toți aceia care astăzi au respins harul vor cădea atunci sub judecată. Pe Judecătorul, care va veni atunci pentru a îndeplini această judecată, noi Îl vom cunoaște totuși ca Mântuitorul nostru. În Tit 2.11 El este numit „harul lui Dumnezeu” care aduce mântuirea, iar apoi, în Tit 2.13, este numit Mântuitor. Acum, în Tit 2.14, este timpul să explicăm care este conținutul acestei mântuiri (al acestei izbăviri) și care este lucrarea acestui Mântuitor.

Care S-a dat pe Sine Însuși pentru noi

Structura din Tit 2.14 este similară cu cea din Tit 2.12: mai întâi ni se reamintește aspectul negativ al trecutului (cel de care am fost răscumpărați), iar apoi conținutul și efectul aspectului pozitiv al prezentului (un popor al lui Dumnezeu curățit, zelos în fapte bune). În versetul 14, reflecția asupra așteptărilor noastre viitoare duce la amintirea îmbucurătoare a trecutului și prezentului. În versetul 12, trecutul și prezentul sunt privite în lumina responsabilității noastre, ca urmare a învățăturii prin har: am renunțat la păcat și trebuie să trăim evlavios. În versetul 14, trecutul și prezentul sunt privite în lumina dragostei lui Isus, ca urmare a faptului că El S-a dăruit pentru noi: El ne-a mântuit, ne-a curățit și ne-a făcut să fim

Capitolul 2

plini de zel. Aici totul este iubire și milă, o bogăție de har, plinătate și mântuire. Aceasta face ca acest verset să fie atât de prețios. Când ne este pusă în lumină responsabilitatea, avem motive de rușinare și de smerire. Însă, atunci când este prezentată dragostea Domnului, avem motive de recunoștință și de închinare.

Isus Hristos S-a dăruit pe Sine pentru noi! Ce gând profund, că El ne-a iubit atât de mult încât a vândut tot ce avea, până la propria Sa viață, pentru a ne dobândi (Mate 13.44-46). El a ales sărăcia morții pentru a ne face bogați într-o viață din belșug (2 Corinteni 8.9; Ioan 10.10-11,17). Este adevărat, găsim în Scriptură și gândul important că Dumnezeu L-a dat pe Fiul Său. Privit din această perspectivă, acțiunea pornește de la Dumnezeu. El a iubit atât de mult lumea, încât L-a dat pe propriul Său Fiu (Ioan 3.16). El nu L-a cruțat nici măcar pe propriul Său Fiu, ci L-a dat pentru noi toți (Romani 8.32); L-a dat pentru păcatele noastre și L-a înviat pentru îndreptățirea noastră (Romani 4.25). Dar la fel de importantă este și ideea că Fiul S-a dăruit pe Sine Însuși. Aici, acțiunea pornește de la Fiul. Tatăl a fost Cel care L-a trimis (Ioan 3.17; 1 Ioan 4.9-10), dar Fiul a fost în deplină armonie cu voia Tatălui. Voia Tatălui s-a potrivit perfect cu voia Sa. „De aceea, când vine în lume, El spune: ... Iată, vin să împlinesc voia Ta, Dumnezeule” (Evrei 10.5-7). Când Dumnezeu L-a dat, Fiul S-a dăruit în același timp pe Sine Însuși.

Pentru cine S-a dat El? Citim aici: „pentru noi”, dar cel mai important lucru (pe care îl uităm adesea) este totuși faptul că El S-a dat spre gloria lui Dumnezeu. El S-a jertfit lui Dumnezeu fără cusur prin Duhul etern (Evrei 9.14). Când robul din Exod 21 se dăruiește pentru totdeauna ca rob, el spune mai întâi: „Îl iubesc pe stăpânul meu”, apoi: „Îmi iubesc soția și copiii” (Exodul 21.5). El a venit, mai presus de toate, pentru a-L glorifica pe Tatăl (Ioan 12.27-28; 17.4). Dar după aceasta vine totuși adevărul că El S-a dat și pentru noi. Găsim aceasta, pe lângă versetul nostru, și în Efeseni 5.2, unde se menționează, de asemenea, motivația și scopul acestei dăruiri: „Hristos ne-a iubit și S-a dat pe Sine Însuși pentru noi, ca dar și jertfă lui Dumnezeu, ca parfum de bună mireasmă.” Motivația este dragostea Sa, scopul este glorificarea lui Dumnezeu! Totuși, El nu ne-a iubit doar pe *noi*, ci a iubit și întreaga Biserică (văzută ca un tot unitar) și S-a dat pe Sine Însuși pentru ea (Efeseni 5.25). Aceasta este o perspectivă colectivă: Biserica; iar la nivel individual se află gândul minunat, demn de adorare: El m-a iubit *pe mine* și S-a dăruit pe Sine Însuși pentru *mine* (Galateni 2.20). De ce a trebuit să Se dea pe Sine pentru noi? Cel puțin, pentru că păcătuisem. El S-a dat pe Sine Însuși pentru păcatele noastre (Galateni 1.4). Și cât de cuprinzătoare a fost dăruirea Sa? El S-a dat pe Sine Însuși ca răscumpărare pentru *toți* (1 Timotei 2.6).

Cum S-a dat El pe Sine Însuși? Și-a dat viața. Și-a dat viața ca răscumpărare pentru mulți (Matei 20.28; Marcu 10.45). Păstorul cel bun își dă viața pentru oi, ba chiar își dă viața până la moarte pentru oi (Ioan 10.11,15). El Și-a dat viața de bunăvoie (Ioan 10.17-18) și Și-a dat duhul de bunăvoie (Ioan 19.30). Astfel, El a murit pentru noi. S-a dăruit pentru *noi* (Efeseni 5.2; Tit 2.14), murind pentru *noi* când eram încă păcătoși (Romani 5.8). S-a dat pentru *păcatele* noastre (Galateni 1.4), murind pentru *păcatele* noastre, după cum este scris (1 Corinteni 15.3). S-a dat pe Sine Însuși ca răscumpărare pentru *toți* (1 Timotei 2.6), murind pentru *toți* (2 Corinteni 5.14-15), pentru ca cei care trăiesc să nu mai trăiască pentru ei înșiși, ci pentru Cel care a murit și a înviat pentru ei.

Am folosit două noțiuni: a da și a se dăru. Al doilea este mai puternic decât primul. El exprimă mai bine dăruirea Sa desăvârșită, umilirea Sa de a Se face pe Sine nimic și caracterul

Capitolul 2

absolut al darului Său. „A da” apare, în afară de versetul nostru, în același sens în Matei 20.28; Marcu 10.45; Ioan 3.16; Galateni 1.4 și în 1 Timotei 2.6. „A se dăru” îl găsim în Romani 4.25; 8.32; Galateni 2.20 și în Efeseni 5.2,25. Cuvântul „pentru” din „pentru noi” este *huper* = „în favoarea, întinzându-se spre”. Acest cuvânt se regăsește în toate pasajele citate, cu excepția celor din Matei 20.28 și Marcu 10.45 (*anti* = „în locul”; Domnul S-a dat în locul nostru). În Romani 4.25 se spune că El a fost dat *din cauza* fărădelegilor noastre; acolo este „*din cauza*”, „din cauza, prin”, ceea ce indică necesitatea morală a jertfei Sale. În 1 Petru 3.18 citim: „Căci Hristos a suferit *o singură dată* pentru (*peri* = „cu privire la”) păcate, Cel drept pentru (*huper*) cei nedrepți.”

Pentru cât timp S-a jertfit Domnul? Am putea crede că jertfa Sa s-a limitat la suferințele și moartea Sa pe cruce, și, într-adevăr, „El Și-a dat viața” și „El Și-a dat duhul” pe cruce, așa cum am văzut până acum. Totuși, jertfa Sa se întinde mult mai departe. El nu S-a jertfit doar pentru păcatele noastre (1 Corinteni 15.4; Galateni 1.4; 1 Petru 3.18), ci versetul nostru arată că El S-a dat pentru a realiza o mântuire desăvârșită, pentru a aduce o curățire desăvârșită și pentru a ne menține zelul. În versetul nostru este vorba în primul rând de lucrarea de pe cruce, dar efectul practic al acesteia va fi complet abia atunci când trupul nostru va fi mântuit (și, odată cu acesta, vom fi și noi, în mod practic, mântuiți de orice fărădelege). Atunci va fi desăvârșită și curățirea practică, zilnică, a poporului lui Hristos, iar umblarea sa în fapte bune va ajunge la împlinire.

Efeseni 5.25-27 clarifică și mai mult aceasta. Hristos S-a dat pentru Biserică, nu doar pentru a o sfinți, ci și pentru a o curăți în mod continuu prin spălarea cu apă prin Cuvânt, până în momentul și cu scopul în care El o va prezenta înaintea Sa, glorioasă, fără pată și fără zbârcitură sau ceva asemănător, ci sfântă și fără cusur. Această dăruire durabilă are în Scriptură caracterul specific al robiei. Am menționat deja pe robul evreu din Exodul 21, care s-a dăruit pentru totdeauna ca să fie rob, pentru că își iubea stăpânul, soția și copiii. Astfel, Domnul S-a jertfit fără cusur lui Dumnezeu, Și-a iubit mireasa și a iubit pe fiecare credincios în parte și S-a dăruit pentru ei. În primul rând, Fiul Omului a venit pe pământ, nu pentru a fi slujit, ci pentru a sluji ca rob și pentru a-Și da viața ca răscumpărare pentru mulți (Matei 20.28; compară cu Filipeni 2.6-8). În al doilea rând, El Se află acum în cer, unde trăiește pentru totdeauna, ca să mijlocească pentru noi (Romani 8.34; Evrei 7.25) și ca rob să ne spele picioarele (Ioan 13.2-20). Și când vom fi sfinți și desăvârșiți alături de El în cer, Se va sfârși oare slujirea Sa de rob? Nu, atunci El Se va încinge, până în eternitate, cu brâul de rob, ne va așeza la masă pe noi, care suntem robii Lui, și Se va apropia ca să ne slujească (Luca 12.37)! Ce bunătate demnă de adorare, ce dragoste deplină, care se jertfește pe sine.

Această dragoste trebuie să ne domine înțelegerea versetului din Tit 2.14. Nu are mare valoare dacă recunoaștem doar că suntem răscumparați și curățiți. Dacă ne dăm seama ce fel de dragoste L-a împins pe Domnul să Se jertfească pentru noi, n-ar trebui oare, din dragoste față de El, să ne străduim să renunțăm practic la fărădelege, să avem o viață curată și să facem fapte bune? Lăsând la o parte faptul că noua noastră natură nu dorește altceva decât să-I răsplătească dragostea și să-L slujească pe Cel care a venit să ne slujească. Noi iubim pentru că El ne-a iubit mai întâi (1 Ioan 4.19).

Ca să ne răscumpere

Acum, după ce am meditat asupra motivului care a stat la baza jertfei Sale, să privim scopul jertfei Sale. Primul scop este negativ: să ne răscumpere din orice fărădelege. Al doilea scop

Capitolul 2

este pozitiv: să-Și câștige un popor, cu trei caracteristici: (1) Este poporul Său propriu; (2) El l-a curățit; (3) este zelos în fapte bune (prima este poziția, a doua este starea, a treia este trăirea). Mântuirea, pe care El a realizat-o, este o mântuire desăvârșită. Nu numai că păcatele ne sunt iertate, ci suntem și eliberați de puterea păcatului. Știm că păcatul este fărădelege (1 Ioan 3.4); este puterea din noi care se opune lui Dumnezeu și care nu vrea să se supună voinței Sale, ba chiar nu recunoaște nicio altă autoritate asupra sa decât cea a cărnii și cea a diavolului. Din această cauză, eram pe deplin sub puterea păcatului (Romani 6.15-23; 7.12-26; Efeseni 2.1-3) și sub puterea diavolului (Faptele apostolilor 16.18; Evrei 2.14-15). Totuși, Hristos ne-a răscumpărat de toată fărădelegea; nu de toate fărădelegile, deși și aceasta este adevărat, ci de puterea totală a fărădelegii în întregime și de fiecare formă sau faptă a fărădelegii în particular.

Aici se folosește un cuvânt destul de rar pentru „a răscumpăra”, și anume *lutroō*, care înseamnă de fapt „a cumpăra pentru a elibera”, „a elibera”, a răscumpăra cu un preț de răscumpărare (*lutron*; Matei 20.28; Marcu 10.45; în 1 Timotei 2.6 apare *antilutron*). Acest verb mai apare în epistole doar în 1 Petru 1.18, unde apostolul spune că nu „răscumpărați” prin argint sau aur, ci prin sângele prețios al lui Hristos. Acest verset arată, în același timp, care este motivul răscumpărării noastre sau, mai bine zis, care este prețul cu care am fost răscumpărați: este sângele lui Hristos. La fel spune și Evrei 9.12, singurul pasaj din epistole în care apare substantivul independent *lutrosis* („răscumpărare”) derivat din *lutroō*: Hristos a intrat o dată pentru totdeauna în Sfânta Sfințelor cu propriul Său sânge, după ce a realizat o răscumpărare eternă. Ce preț este acesta! El S-a dat pe Sine, Și-a dat viața, propriul Său sânge, tot ceea ce era și avea, da, chiar pe Sine Însuși, pentru ca noi să putem fi răscumpărați pentru totdeauna și în mod desăvârșit prin acest preț de răscumpărare infinit de mare și prețios. El a vândut tot ce avea și a cumpărat perla prețioasă (Matei 13.45-46). „Ați fost cumpărați cu un preț, gloriificați deci pe Dumnezeu în trupul vostru” (1 Corinteni 6.20; 7.23).

Din orice fărădelege

Nu este oare trist că tocmai fărădelegile, din care am fost răscumpărați, sunt asociate atât de des în Noul Testament cu creștinismul? În a doua epistolă a Noului Testament care a fost scrisă, apostolul a trebuit să spună deja, având în vedere decăderea viitoare, că taina fărădelegii era deja la lucru (2 Tesaloniceni 2.7), și anume chiar în mijlocul creștinilor. În ascuns, practicarea fărădelegii exista deja printre cei care mărturiseau că sunt credincioși. Iar această realitate ascunsă urma să se dezvăluie din ce în ce mai mult până la venirea „celui fără de lege”, a lui Antihrist, care urma să vină împreună cu apostazia. În 2 Corinteni 6.14, Pavel îi avertizează pe credincioși să nu intre în părtășie cu fărădelegea. Nu s-a întâmplat oare, cu regret, aceasta și nu a devenit aceasta începutul decăderii? Ani mai târziu, Ioan a trebuit să scrie că antihriștii au ieșit din rândul credincioșilor, deși nu aparțineau acestora (1 Ioan 2.18-19). În legătură cu trăsăturile lor, apostolul spune apoi că oricine săvârșește păcatul practică și fărădelegea, căci păcatul este fărădelege. Prin aceasta se recunosc ei (1 Ioan 3.4 -6). Da, odinioară ne puneam mădularele la dispoziția robiei necurăției și a fărădelegii, dar acum trebuie să ne punem mădularele la dispoziția robiei dreptății, spre sfințire (Romani 6.19). Dacă totuși perseverăm în fărădelege, arătăm astfel că nu L-am văzut pe Hristos și că nu-L cunoaștem (1 Ioan 3.6). În vremurile de pe urmă, această fărădelege va lua amploare, ceea ce va face ca dragostea multora dintre marea masă a celor care se mărturisesc creștini să se răcească (Matei 24.12). Nu vedem oare că aceasta se întâmplă deja în vremurile noastre? Adesea, sub masca creștinismului, anarhia, pierderea autorității și tulburările cresc tot mai

mult. Aceasta pregătește timpul pentru cel care se va ridica și se va mări peste orice dumnezeu și care nu va ține seama de Dumnezeuul părinților săi, ci va acționa după bunul său plac (Daniel 11.36-37).

Cu toate acestea, prin har noi suntem răscumparați de orice fărâdelege. Am văzut că verbul înseamnă de fapt „a răscumpăra”, adică „a elibera prin plata unei răscumpărări”. Dar acesta implică mai mult. Accentul nu se pune doar pe prețul plătit – pentru aceasta există în Noul Testament grecesc cuvântul „a cumpăra” (1 Corinteni 6.20; 7.23; Apocalipsa 5.9) și cel mai puternic „a răscumpăra” (Galateni 3.13; 4.5) –, ci, mai presus de toate, pe eliberarea acordată celui pentru care a fost plătită răscumpărarea. Verbul este folosit pentru un rob care este răscumplat cu un preț și, prin aceasta, este eliberat în deplină libertate. Accentul cade pe libertatea dobândită.

Ce înseamnă aceasta pentru un credincios? Înseamnă că el este complet eliberat din robia păcatului, a morții și a lui satan. El era un rob și acum este un om liber. „Dacă Fiul vă va elibera, veți fi cu adevărat liberi” (Ioan 8.36). „Pentru că voi nu ați primit un duh de robie, din nou spre frică, ci ați primit un duh de înfiere, prin care strigăm: «Ava, Tată!»” (Romani 8.15). „Hristos ne-a pus în libertate” (Galateni 5.1). Dar ce înseamnă această libertate? Înseamnă oare că putem face ce vrem și să nu facem ce nu vrem? Este ca în cazul băiatului de culoare care era în robie și a fost răscumplat de un alb. Acesta i-a spus băiatului: „Îți dau libertatea, poți să te duci unde vrei”, la care băiatul s-a aruncat la picioarele lui și a spus: „M-ai răscumplat, de aceea vreau să-ți slujesc pentru totdeauna ca rob – din recunoștință.” El a ales de bunăvoie slujba de rob, însă nu pentru a continua să muncească sub un jug îngrozitor, ci ca om liber și din devotament. Astfel, credinciosul, eliberat de puteri atât de îngrozitoare, nu va dori altceva decât să-I slujească Mântuitorului său cu devotament etern (Efeseni 6.6).

Și Și-a curățit un popor pentru Sine

Însă, aceasta nu este tot. Noi nu-L slujim pe Hristos doar din recunoștință, ci și din ascultare. De aceea, imaginea nu se potrivește pe deplin, pentru că Hristos nu ne-a spus niciodată că de acum înainte putem face și lăsa să se întâmple ce vrem noi înșine. El S-a jertfit nu doar pentru a ne izbăvi de orice fărâdelege, ci și pentru a curăți *pentru Sine* un popor *al Său*, zelos în fapte bune. El ne-a dobândit ca proprietate. Trebuie oare să folosim imaginea cuiva care cumpără un rob, nu pentru a-i da libertatea, ci pentru a-l folosi ca rob pentru sine însuși? Nici această imagine nu ar fi pe deplin potrivită, deoarece ar ignora libertatea glorioasă pe care Hristos ne-a dobândit-o. Vedem, așadar, că avem de-a face cu un adevăr, care are două fațete. În primul rând, trebuie să ținem bine minte că suntem complet eliberați de păcat și de moarte și nu mai trăim în teama robiei (Romani 8.15; Evrei 2.14-15), ci suntem cu adevărat complet liberi și nu doar oameni liberi, ci chiar fii ai lui Dumnezeu (Galateni 4.1-7,22-31). La fel de adevărat este însă că Hristos ne-a răscumplat *pentru* Dumnezeu cu sângele Său (Apocalipsa 5.9) și *El Însuși* și-a curățit un popor al Său. De aceea spune Pavel: „Fiind eliberați de păcat, ați devenit robi ai dreptății. ... Dar acum, eliberați de păcat și devenind robi ai lui Dumnezeu, aveți ca rod sfințirea, iar ca sfârșit viața eternă” (Romani 6.15-23). La fel, am devenit robi ai lui Hristos (1 Corinteni 7.22; Galateni 1.10; Efeseni 6.6).

Această supunere față de Hristos se exprimă în versetul nostru în două moduri. În primul rând, El a curățit un popor pentru *Sine*; adică nu a curățit un popor, ca acesta să-și urmeze în continuare propriile căi, ci l-a curățit pentru Sine, ca să-l posede El Însuși. În al doilea rând, El a curățit un popor *al Său*. Acest cuvânt „al Său” este un cuvânt deosebit. Apare doar aici și

Capitolul 2

în greacă este *perioeios*, ceea ce înseamnă literal: „fiind pentru (El Însuși)”. Este cuvântul folosit în vechea traducere greacă a Vechiului Testament (Septuaginta) în Exodul 19.5; Deuteronomul 7.6; 14.2; 26.18 (ca substantiv de sine stătător în Psalmul 135.4), unde găsim aceeași expresie ca în versetul nostru: „DOMNUL Dumnezeuul tău te-a ales să fii un popor al Lui dintre toate popoarele de pe fața pământului.” [n.tr.: Deuteronomul 7.6 - GBV 1990] Expresia „popor al Lui” este exact aceeași în traducerea greacă ca și în versetul nostru, ceea ce arată clar că Pavel s-a gândit la aceste cuvinte din Vechiul Testament atunci când a scris. Așa cum Dumnezeu Și-a ales în Vechiul Testament un „popor al Lui” care să-I slujească, tot așa și Hristos Și-a curățit acum un popor al Său, zelos în fapte bune. Cuvântul grecesc pentru „al Său” indică ceva cu totul deosebit, ceva prețios, pe care îl separi și îl pui deoparte pentru a-l rezerva pentru tine însuși. Este, așadar, mult mai profund decât cuvântul obișnuit „al său” (*idios*; vezi, de exemplu, Tit 1.2) din Noul Testament. În paranteză fie spus: În 1 Petru 2.9, Petru nu urmează Septuaginta, ci scrie: „un popor dobândit pentru Sine”, unde „pentru Sine/posesiune/proprietate” (*peripoiësis*) înseamnă literalmente „dobândire” (1 Tesaloniceni 5.9; 2 Tesaloniceni 2.14) sau „moștenire dobândită” (Efeseni 1.14).

Popor

Este de remarcat faptul că aici se vorbește despre „poporul lui Isus Hristos”. Găsim diverse expresii pentru comunitatea celor care cred în Hristos: Biserica lui Dumnezeu, Casa lui Dumnezeu, Trupul lui Hristos, Mireasa Mielului. Aici, însă, se vorbește despre „poporul” lui Hristos. În Faptele apostolilor 15.14, Iacov privește lucrurile din perspectiva lui Dumnezeu, când spune: „Dumnezeu a căutat să ia dintre națiuni un popor pentru Numele Său.” Aici, Biserica este privită ca un popor pentru Dumnezeu, adunat dintre națiuni prin Duhul Sfânt. Cei care se convertesc la Dumnezeu dintre națiuni nu mai aparțin „națiunilor”, iar iudeii convertiți nu mai aparțin iudeilor, ci amândoi formează împreună un al treilea grup: Biserica lui Dumnezeu (1 Corinteni 10.32). Înainte de Potop exista doar *un singur* grup: „oamenii” (Geneza 6.1,5), fără împărțire în națiuni. Aceasta s-a întâmplat abia după Potop și după construirea Turnului Babel, când Dumnezeu „a împărțit pământul” (Geneza 10.25), provocând bariere lingvistice între grupurile de oameni și frângându-le astfel puterea. De atunci se vorbește despre „națiuni” (Geneza 10.32). Din aceste „națiuni”, Dumnezeu Își alege apoi un popor, pentru ca acesta să fie al Său (Deuteronom 7.6). De atunci, în Vechiul Testament există două grupuri pe pământ: israeliții și păgânii. După Rusalii se adaugă un al treilea grup: Biserica lui Dumnezeu. Privind la nivel global, există, așadar, în primii două mii de ani din istoria omenirii *un singur* grup: păgânii; în a doua perioadă de două mii de ani, două grupuri: „poporul” și națiunile; iar în a treia perioadă de două mii de ani, precum și în împărăția de pace milenară, trei grupuri: națiunile, poporul pământesc al lui Dumnezeu și poporul ceresc al lui Dumnezeu. În starea eternă vor exista două grupuri: Biserica lui Dumnezeu din cer și toți ceilalți oameni născuți din nou din toate epocile de pe pământ, care nu sunt împărțiți în națiuni, ci formează împreună poporul lui Dumnezeu de pe pământ (Apocalipsa 21.3).

Biserica este acum poporul ceresc al lui Dumnezeu de pe pământ. Israel a fost pus deoparte ca popor pentru o vreme și poartă în prezent numele de Lo-Ammi, „Nu-poporul-meu” (Osea 1.9). Locul său ca mărturie a lui Dumnezeu pe pământ este acum ocupat de Biserică, fără însă a anula chemarea specială a lui Israel (Romani 11.29). În unele texte, profețiile Vechiului Testament referitoare la poporul lui Dumnezeu sunt considerate împlinite spiritual în Biserică, fără ca acest fapt să diminueze cu ceva împlinirea viitoare, literală, pentru Israel (Romani

Capitolul 2

9.25; Evrei 4.9; 1 Petru 2.9-10). În Faptele apostolilor 15 am văzut dovada că Biserica formată din toate națiunile este poporul lui Dumnezeu. În Apocalipsa 5.9, Domnul Isus este inclus în acest context: „Tu ai răscumpărat pentru Dumnezeu, prin sângele Tău, din orice seminție și limbă și popor și națiune.” Dar se spune din nou: „pentru Dumnezeu”. Versetul nostru din Tit 2 este totuși unic, deoarece spune că Biserica este și „poporul Său”, al lui Hristos. Ceva asemănător găsim în Matei 16. Întotdeauna se vorbește despre „Biserica lui Dumnezeu”, dar aici, în Matei 16.18, Domnul vorbește despre „Biserica Mea”. Și acest fapt este foarte important! De altfel, israeliții au „Biserica” lor (*ekklesia*), adică adunarea poporului (Faptele apostolilor 7.38), dar și păgânii au „adunarea” lor (Faptele apostolilor 19.32); dar Domnul Isus dorește să aibă propria Sa Biserică, care Îi aparține în întregime, care este zidită pe El, Fiul Dumnezeului cel viu, și care nu poate fi biruită de porțile iadului. La fel este și cu „poporul Său”. Împărații pământului au națiunile lor, diavolul este stăpânul lor; Israel era poporul lui Dumnezeu, iar acum el este Lo-Ammi. Acum, Domnul vrea să aibă propriul Său popor. Pentru aceasta S-a jertfit, ca să ne răscumpere de orice nelegiuire și să ne curățească pentru Sine. Inima Lui tânjea după acest popor (compară cu Faptele apostolilor 18.10).

Curățirea

Hristos ne-a curățit de păcate. El a făcut aceasta „pentru Sine Însuși”, pentru ca noi, devenind cu totul curați, să-I aparținem și să trăim dedicați Lui, cu zel în fapte bune. El ne-a curățit, ca să fim un popor al Lui. La fel, Dumnezeu va „curăți” și pe Israel în viitor; „și ei vor fi poporul Meu, iar Eu voi fi Dumnezeul lor” (Ezechiel 37.23). Pentru a putea aparține lui Hristos și a-I sluji, El a trebuit mai întâi să ne curățească de tot ceea ce făcea o despărțire între noi și Dumnezeul nostru (compară cu Isaia 59.2), motiv pentru care nu-I puteam sluji. În primul rând, El Și-a dat sângele, pentru ca noi să fim curățiți de orice păcat (1 Ioan 1.9) și pentru ca și conștiința noastră să fie curățită prin sângele Său de faptele moarte, pentru ca noi să-L slujim pe Dumnezeul cel viu (Evrei 9.14). În al doilea rând, El a dat Cuvântul și L-a aplicat asupra inimilor și conștiințelor noastre prin puterea Duhului Sfânt (Ioan 3.5), pentru ca noi să ne cunoaștem pe noi înșine și pentru ca și conștiința noastră rea să fie curățită prin această spălare prin Cuvânt (Ioan 13.10; 15.3; Efeseni 5.26; Evrei 10.22; 1 Petru 1.22-23). Acest ultim aspect este abordat în detaliu în Tit 3.5. Ideea principală aici este că Hristos S-a dat pe Sine pentru noi, ca să-Și curățească un popor al Său, zelos în fapte bune; o idee similară cu cea din Efeseni 5.25-27, unde citim că Hristos S-a dat pe Sine pentru Biserică, ca s-o sfințească, curățind-o prin spălarea cu apă prin Cuvânt, pentru ca ea să fie sfântă și fără cusur.

Doar în acest ultim aspect există o diferență: în versetul nostru, aceasta este ceva practic. Este rezultatul lucrării Domnului în viața noastră practică, de zi cu zi, în timp ce Efeseni 5.27 se referă la ceea ce, în esență, suntem deja acum, dar care va deveni realitate în mod practic abia atunci când Domnul va așeza Biserica înaintea Sa, în glorie, fără pete, fără riduri sau altceva asemănător. Totuși, aceasta nu este ceva pe care să-l așteptăm cu indiferență, ci trebuie să fim „plini de râvnă pentru fapte bune”, pentru a corespunde deja acum, în practică, sfințeniei și desăvârșirii noastre de principiu, fiind înnoiți zi de zi după omul dinăuntru (2 Corinteni 4.16), astfel încât noi, cei care privim cu fața descoperită gloria Domnului, să fim transformați în același chip, din glorie spre glorie, prin Domnul, prin Duhul (2 Corinteni 3.18), și astfel să devenim practic asemănători cu chipul Fiului lui Dumnezeu (Romani 8.29). Toate acestea pot fi realizate nu doar dacă știm că am fost curățiți o dată pentru totdeauna de păcate prin sângele lui Hristos, ci și prin faptul că ne curățim în mod continuu de orice pată a cărnii și a duhului

Capitolul 2

(2 Corinteni 7.1). Nu trebuie doar să știm despre moartea lui Hristos pentru noi, ci și să considerăm că acum suntem noi înșine morți față de păcat (Romani 6.11). De aceea din acest motiv trebuie să omorâm toate măduarele „trupului păcatului” (Romani 6.6), care se află încă pe pământ (Coloseni 3.5), ba chiar să purtăm mereu în trupul nostru „omorârea” lui Isus, pentru ca și viața lui Isus să se arate în trupul nostru (2 Corinteni 4.10). Atunci nu vom mai aștepta nimic de la carne (Romani 7.18), ci vom trăi doar din puterea pe care o dă Dumnezeu (1 Petru 4.11), căci puterea Domnului se desăvârșește numai în slăbiciunea noastră (2 Corinteni 12.9).

Să fim plini de râvnă pentru fapte bune

De aceea: să fim demni de scopul pentru care Hristos ne-a curățit pentru Sine, și anume să fim plini de râvnă pentru fapte bune. Să fim imitatori ai Celui care este bun (1 Petru 3.13) și să umblăm în faptele bune pe care Dumnezeu le-a pregătit dinainte (Efeseni 2.10). Să facem fapte vrednice de pocăință (Faptele apostolilor 26.20), și anume cu toată „râvnă”.

Literalmente, acolo scrie „un zelos al faptelor bune”. Poporul lui Hristos trebuie să fie zelos. Acest cuvânt este în greacă *zēlotēs*, ceea ce ne face, desigur, să ne gândim imediat la Simon Zelotul (Luca 6.15; Faptele apostolilor 1.13), care era membru al unui grup fariseic extremist de „zeleți”, al cărui scop era alungarea romanilor. Cuvântul este folosit în Noul Testament în două sensuri: în primul rând, în sens negativ, ca zel religios care place cărnii. Pavel se numește pe sine, înainte de convertire, un zelos pentru Dumnezeu (Faptele apostolilor 22.3) și pentru tradițiile părinților (Galateni 1.14), în timp ce creștinii din Iudeea sunt numiți zeleți pentru Lege (Faptele apostolilor 21.20), iar Pavel îi numește pe aceștia neascultători (Romani 15.31). Este un zel care îl glorifică pe om, dar este neascultător față de Dumnezeu. Poate că zelul este atât de mare încât omul – în ceea ce privește dreptatea care decurge din Lege – este fără vină (Filipeni 3.6); însă, când se află față în față cu gloria lui Hristos, devine mic ca un vierme neînsemnat (Faptele apostolilor 22.6-11). Duhul lui Dumnezeu spune despre astfel de oameni că zelul lor este greșit, pentru că ei înșiși nu se află în starea de spirit corectă înaintea lui Dumnezeu și încearcă să-i facă pe alții să aibă zel pentru ei (Galateni 4.17; compară cu Matei 23.13; Faptele apostolilor 14.2). Apostolul adaugă, într-adevăr, în Galateni 4 că nu este greșit în sine să fii zelos, dar atunci să fii zelos în ceea ce este bine, și anume, întotdeauna (compară cu versetul nostru). Astfel ajungem la a doua semnificație în care termenul „zelos” este folosit în Noul Testament, și anume să fim zeleți nu în ceea ce ține de firea păcătoasă, supunându-ne Legii (ceea ce atrage întotdeauna blestemul, Galateni 3.10), ci să fim zeleți în ceea ce ține de Duhul care locuiește în noi și care este forța motrice pentru exercitarea darurilor harului pe care le-am primit (1 Corinteni 12.31; 14.1,12,39; „a dori stăruitor” înseamnă literalmente „a fi plin de râvnă”).

În legătură cu versetul 7, am văzut că „faptele bune” sunt aici fapte care sunt în sine nobile și curate și care vizează slujirea și glorificarea Dumnezeului viu și adevărat. Ceva asemănător găsim și în Tit 3.8, unde credincioșii „trebuie să facă fapte bune”. Nu este necesar doar ca Domnul Isus să ne curețe conștiința de faptele moarte (acesta este aspectul negativ), ci și să ajungem la aspectul pozitiv pentru care a avut loc această curățire, și anume să-L slujim pe Dumnezeu cel viu (Evrei 9.14; 1 Tesaloniceni 1.9). Căci noi suntem lucrarea Lui (creați pentru El! compară cu Coloseni 1.16), creați în Hristos Isus pentru fapte bune, pe care Dumnezeu le-a pregătit dinainte (încă înainte ca lumile să existe; Efeseni 1.4), pentru ca noi să umblăm în ele (Efeseni 2.10). Și dacă credincioșii au eșuat în acest sens, Domnul le strigă: „Amintește-ți deci de unde ai căzut și pocăiește-te și fă lucrările dintâi” (Apocalipsa 3.9; 2.5).

Vorbește acestea și îndeamnă și muștră cu toată autoritatea. Nimeni să nu te disprețuiască

La sfârșitul acestui capitol, apostolul revine la începutul său, unde a spus: „Vorbește cele cuvenite învățaturii sănătoase.” După ce a expus pe larg ce fel de purtare se cuvine credincioșilor și fiecărui grup de credincioși în ceea ce privește conținutul învățaturii sănatoase, el repetă încă o dată: „Vorbește acestea”, pentru a le pune cu insistență la inimă lui Tit. Toate cele trei verbe menționate în acest verset sunt, de altfel, repetări ale unor versete anterioare, și anume „a îndemna” în Tit 2.6 și „a muștra aspru” în Tit 1.13. „A vorbi” are un sens general: a comunica ceea ce este sănătos și cuvenit pentru fiecare credincios (Codexul Alexandrinus conține aici verbul „a învăța”, la fel ca în Tit 1.11). „Îndemnul” este necesar acolo unde, în ciuda „vorbirii” (sau „învățării”) adevărului de către Tit, firea pământească a credincioșilor își face simțită prezența sau acolo unde satan sau lumea și-au exercitat influența și au întunecat adevărul, învățătura sănătoasă este întunecată. „Muștrarea aspră” este necesară acolo unde există împotrivire publică sau decădere; acolo unde vrăjmașul se împotrivește public, răul trebuie, de asemenea, „pus la stâlpul infamiei” în mod public (am văzut în Tit 1.13 că aceasta este semnificația propriu-zisă a acestui cuvânt).

Cu toată autoritatea

Tit nu trebuia să se simtă reținut în această privință, ci putea vorbi cu toată autoritatea, pentru că trebuia să fie conștient că era reprezentantul apostolului. Cuvântul tradus aici prin „autoritate” este tradus întotdeauna în alte pasaje prin „poruncă” (de exemplu, Tit 1.3). Prin urmare, acesta indică autoritatea pe care o are în calitate de cel care dă porunci. Tit putea vorbi în mod imperativ, deoarece avea toată autoritatea necesară pentru aceasta. Dumnezeu este, desigur, autoritatea supremă asupra tuturor, de aceea El poate porunci. Noul Testament leagă aceasta de chemările și revelațiile lui Dumnezeu (Romani 16.26; 1 Timotei 1.1; Tit 1.3) și, de asemenea, cu autoritatea apostolică, așa cum se vede în versetul nostru (1 Corinteni 7.6,25; 2 Corinteni 8.8). Tit avea autoritate pentru că apostolul îl trimisese. Însă „apostolul” era el însuși un „trimis” al Domnului, astfel încât autoritatea cu care Tit putea da porunci provenea de la Domnul Însuși. La fel cum poruncile lui Pavel erau poruncile Domnului (1 Corinteni 14.37) și așa cum Domnul Însuși a spus: „Cine primește pe cel pe care-l voi trimite, pe Mine Mă primește; iar cine Mă primește pe Mine, Îl primește pe Cel care M-a trimis” (Ioan 13.20). Așadar, Dumnezeu L-a trimis pe Domnul Isus, Domnul l-a trimis pe apostolul Pavel, iar Pavel l-a trimis pe Tit. Cine îl primea pe Tit și îi asculta poruncile, Îl asculta pe Dumnezeu Însuși. Desigur, această autoritate nu trebuia să-l facă să se înalțe deasupra celorlalți, ci trebuia să o exercite într-un duh de dragoste și blândețe. În acest sens, Domnul este modelul desăvârșit, la fel și Pavel, de exemplu în atitudinea sa față de credincioșii din Corint, a fost un model pentru Tit.

Nimeni să nu te disprețuiască

Probabil că Tit era încă tânăr când Pavel i-a încredințat aceste sarcini, la fel cum era și Timotei. Așadar, ar fi fost posibil ca unii să nu-l ia în serios și să-l disprețuiască. Poate că, la muștrările lui, ar fi ridicat din umeri sau ar fi încercat să-i răstălmăcească cuvintele. Apostolul ia aceasta foarte în serios. „Nimeni să nu te disprețuiască.” Lui Timotei i-a spus chiar: „Nimeni să nu-ți disprețuiască tinerețea” (1 Timotei 4.12). Compară și cu 1 Tesaloniceni 5.12-13. Verbele din aceste versete nu sunt la conjunctiv, ci la imperativ: „Nimeni să nu te disprețuiască”; nu este o dorință, ci un ordin. De altfel, cuvântul „a disprețui” din versetul

Capitolul 2

nostru nu este același cu cel din 1 Timotei 4.12. Cuvântul din versetul nostru nu mai apare nicăieri în Noul Testament și înseamnă inițial „a avea gânduri despre ceva”, ceea ce, în contextul în care este folosit, înseamnă întotdeauna „gânduri greșite”.

Și în cazul altor tineri din Biblie apare teama că cei mai în vârstă ar putea vorbi cu dispreț despre ei. De exemplu, în cazul lui Elihu, care a spus: „Eu sunt tânăr și voi sunteți în vârstă. De aceea m-am sfiit și m-am temut să vă arăt ceea ce știu” (Iov 32.6). Totuși, David a putut spune: „Am mai multă pricepere decât toți învățătorii mei, pentru că meditez la mărturiile Tale. Înțeleg mai mult decât bătrânii, pentru că păzesc rânduielile Tale” (Psalmul 119.99-100). Și Ieremia a avut această teamă: „Vai, DOAMNE Dumnezeule, iată, eu nu știu să vorbesc, pentru că sunt un copil.” Dar Domnul îi răspunde apoi: „Nu zice: «Sunt un copil», pentru că vei merge la toți aceia la care te voi trimite și vei vorbi orice îți voi porunci” (Ieremia 1.6-7). În același sens i-a vorbit Pavel lui Tit. Astfel, în vremuri de necaz, Dumnezeu poate trimite uneori un tânăr (cum ar fi, de exemplu, Zaharia, Zaharia 2.4), dar atunci el trebuie să aibă într-adevăr o misiune (Tit 1.5) și o gură atinsă (Isaia 6.7; Ieremia 1.9), pentru a putea vorbi cu autoritate de sus. Unii interpretează versetul nostru astfel: „Transmite-ți îndemnurile și poartă-te astfel încât să nu dai prilej de dispreț. Exemplul tău și purtarea ta trebuie să-ți întărească cuvintele, astfel încât să impui respect și supunere.” Și aceasta este, într-adevăr, o lecție importantă.

Tradus de la: [Der Brief an Titus \(2\)](#)

Titlul original: *De brief van Paulus aan Titus*,

Winschoten: Uit het Woord der Waarheid, fără an (ca. 1970)